ΣΠΑΘΙ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΤΖΕΡΜΙΑΔΙΑΝΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ «Ο ΚΡΟΝΟΣ»

ΓΡΑΦΕΙΑ ΣΥΛΛΟΓΟΥ: ΓΡΑΒΙΑΣ 122 Τ.Κ. 16451 ΑΡΓΥΡΟΥΠΟΛΗ • ΤΗΛ. 9934829 • ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΥΛΛΟΥ 27 ΙΟΥΛΙΟΣ ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 1999

ΙΟΥΛΙΟΣ - ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

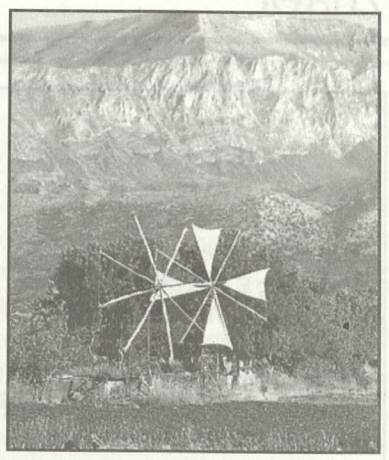

ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ ΣΤΗΝ ΚΡΗΤΗ

ΓΡΑΦΕΙ Ο ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΚΑΤΕΡΙΝΗΣ

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΣΤΟ ΟΡΟΠΕΔΙΟ ΛΑΣΙΘΙΟΥ

Όπως κάθε χρόνο έτσι και φέτος επισκέφθηκα τα άγια μέρη της Κρήτης. Οι νομοί Λασιθίου, Ηρακλείου, Ρεθύμνου και Χανίων ήταν πνιγμένοι από τουρίστες. Ισως να μην είχε ποτέ τόσο τουρισμό όσο τη χρονιά αυτή. Παντού γλέντια, παντού εκδηλώσεις γα να δουν οι ξένοι τη λεβεδιά της Κρήτης, τα έθιμά μας, τη φιλοξενία μας. Ολοι κατενθουσιασμένοι κι από τις καθαρές ακρογιαλιές και από τους Κρητικούς. Ομως οι πόλεις είχαν τα λεφτουδάκια τους και τα παρουσίασαν. Ας δούμε όμως τι έκανε η επαρχία, το Οροπέδιο Λασιθίου απ' όπου κατάγομαι.

Αρχή το πανηγύρι της Μεγαλόχαρης στην Κρουσταλένια. Στην πανέμορφη αυτή μονή παραβρέθηκαν όλοι οι Λασιθιώτες μα και πολλοί ξένοι. Με κατάνυξη παρακολούθησαν τη θεία λειτουργία και το βράδυ χόρεψαν στα διάφορα χωριά. Τη μεθεπομένη ακολούθησε θεατρική παράσταση στο Δημοτικό Σχολείο του Τζερμιάδου με το έργο ο ΖΟΡΜΠΑΣ. Χορηγός ο Δήμος Οροπεδίου Λασιθίου. Ηταν μια εξαίρετη παράσταση και από πλευράς σκηνοθεσίας και από πλευράς απόδοσης των ηθοποιών. Την εικοστή Αυγούστου αρχίζει η γιορτή της πατάτας που κρατάει τρεις ημέρες. Ο πολιτιστικός σύλλογος του Τζερμιάδου φροντίζει για όλα. Ξεχωριστά μουσικά συγκροτήματα για κάθε ημέρα και επάρκεια πατάτας, λάχανου, ντομάτας, ρακί που προσφέρονται δωρεάν και με πληρωμή ψητό, ψωμί, τηγανιτές πατάτες, λοιπά ποτέ και αναψυκτικά. Λασιθιώτες και ξένοι ανακατεύονται σε ένα τρικούβερτο τριήμερο γλέντι μέχρι τις πρωινές ώρες. Κοντά στο γλέντι και η ενημέρωση των αγροτών για γεωργικά - αγροτικά θέματα που παρουσίασαν με απιτυχία ειδικοί επιστήμονες. Τη διάρκεια του τριημέρου, χαιρετισμό απευθύνουν ο υφυπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεω, κ. Φοίβος Ιωαννίδης, ο Περιφερειάρχης Κρήτης, κ. Βασίλης Βαλασόπουλος, ο νομάρχης Λασιθίου, κ. Παπατσάκωνας Γ., ο δήμαρχος Λασιθίου κ. Ι. Σφακιανάκης, ο πρόεδρος του Πολιτιστικού Συλλόγου Τζερμιάδων κ. Πατεράκης Μιχ., ο πρόεδρος του Πολιτιστικού Συλλόγου Τζερμιάδων κ. Πατεράκης Μιχ., ο πρόεδρος του Δικταίου κ. Κρασανάκης Αδαμ. Ο αντιπρόεδρος του Κρόνου κ. Παπαδάκης και ο μεγάλος ευεργέτης του Οροπεδίου, κ. Κατερίνης Λεωνίδας. Προηγήθηκε από την εκκλησία μήνυμα του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Πέτρας, κ.κ. Νεκταρίου λόγω απουσίας του για σοβαρούς λόγους. Ολοι όσοι προαναφέρθηκαν μπήκαν στο χωρό τη μέρα που πήγαν, αλλά την παράσταση έκλεψαν ο κ. Υπουργός και ο κ. Περιφερειάρχης που χόρεψαν ζεϊμπέκικο και ο βουλευτής κ. Σαρρής που τραγούδησε τον Ερωτόκριτο. Η τριήμερη γιορτή της πατάτας ήταν πάντοτε υπό την αιγίδα της κοινότητας Τζερμιάδου, μια που είναι γιορτές των Τζερμεδιανών και τη χρονιά αυτή ήταν υπό την αιγίδα του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου. Τη χρονιά αυτή καταχαρήκαμε στο χορό τα νειάτα. Ολοι στο χορό από παιδιά μέχρι τους γκριζόμαλους που δεν έλειψαν κι αυτοί.

Το πρωί της Κυριακής έγινε μια χαρούμενη και πετυχημένη συγκέντρωση στο δημοτικό σχολείο του Αβρακόντε όλων των παιδιών ντόπιων και αλλοδαπών Λασιθιωτών για θέματα παιδείας και για αλληλογνωριμία. Ακολούθησε φαγοπότι μαζί με διδασκάλους και επισκέπτες ανακατεμένοι με τα παιδιά που με τις χαρούμενες φωνές τους παρουσίαζαν μια ευχάριστη νότα. Εντύπωση μου έκανε ένα δακτυλογραφημένο και πολύ καλό ερωτηματολόγιο που έδωσαν στα παιδιά για να απαντήσουν γύρω από το χωριό και το δήμο προκειμένου να το επισκέπτονται. Μπράβο σ' αυτούς που συνέταξαν τα ερωτήματα και σ' αυτούς που είχαν την ιδέα. Οι απαντήσεις θα είναι πολύ χρήσιμες.

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 4

ΤΟ ΟΡΟΠΕΔΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΦΡΑΓΜΑ ΑΠΟΣΕΛΕΜΗ

Την Παρασκευή 24 Απριλίου πραγματοποιήθηκε στην περιφέρεια Κρήτης σύσκεψη για την εξέταση της πορείας του έργου «Φράγμα Αποσελέμη». Στη σύσκεψη πήραν μέρος παράγοντες του ΥΠΕΧΩΔΕ, της Περιφέρειας, της Νομαρχίας, ο Δήμαρχος Αγίου Νικολάου, εκπρόσωποι της Δημοτική αρχής του Οροπεδίου, καθώς και το μελετητικό γραφείο του έργου.

Από τους παράγοντες του ΥΠΕΧΩΔΕ και της περιφέρειας ανακοινώθηκε ότι η έγκριση από το ταμείο συνοχής της ΕΟΚ της πίστωσης των 45 δις είναι δεδομένη και ότι εντός του έτους θα αρχίσει η διαδικασία εκταμίευσης του ποσού των 3,5 δις για τις απαλλοτριώσιμες εκτάσεις του χώρου του φράγματος.

Οι παριστάμενοι εκπρόσωποι του Δήμου Οροπεδίου κ.κ. Ι. Σφακιανάκης Δήμαρχος και Γ. Κρασανάκης Δημοτικός Σύμβουλος, εξέφρασαν την απορία τους για τη «μυστικότητα» που κυριάρχησε στη διαδικασία προώθησης του έργου και στην άρνηση των αρμοδίων να θέσουν στη διάθεση των ενδιαφερομένων τις μελέτες του.

Εχουμε, τόνισε ο δήμαρχος, καταβάλλει τόσες και τόσες προσπάθειες αναζητώντας τις μελέτες του έργου, προκειμένου με βάση αυτές να διαμορφώσουμε την τελική μας πρόταση σαν διαμέρισμα, χωρίς κανένα αποτέλεσμα μέχρι σήμερα και χωρίς να μας παρέχεται καμιά πειστική εξήγηση γι' αυτό.

Το μόνο που έχουμε υπ' όψη μας, μέχρι σήμερα είναι η άρνηση του Νομαρχιακού μας Συμβουλίου να περάσει και να αποδεχθεί τη μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων του 1994 την τροποποίηση της οποίας εζήτησε, η οποία βεβαίως δεν έγινε ποτέ και μας εκπλήσσει το γεγονός που ακούγεται σήμερα εδώ ότι το έργο ευρίσκεται στη φάση της εκτέλεσης, αγνοώντας έτσι και το νομαρχιακό συμβούλιο και τους φορείς του Οροπεδίου.

Κάτω από τέτοιες συνθήκες άγνοιες των επεμβάσεων που προβλέπονται στο οροπέδιο και των περιοριστικών μέτρων, τύπου πρωτευούσης που κυοφορούνται σε βάρος του γεωργικού χαρακτήρα της περιοχής και των καλλιεργειών της, δεν υπάρχει καμία περίπτωση να συμφωνήσουν ούτε η δημοτική αρχή αλλά ούτε και ο κόσμος του οροπεδίου για τη δημιουργία αυτού του έργου.

Ο δήμαρχος του Οροπεδίου με ξεκάθαρες θέσεις πληροφόρησε τους παρισταμένους ότι το οροπέδιο δεν πρέπει απληροφόρητο να οδηγηθεί προ τετελεσμένων γεγονότων και όσοι μεθοδεύουν μια τέτοια εξέλιξη είναι οι πραγματικοί εχθροί του έργου όσο φιλικά και αν διάκεινται προς την εκτέλεσή του. Είναι ανάγκη η κοινωνία του Οροπεδίου να πληροφορηθεί την αλήθεια γύρω από το τι προβλέπεται να γίνει στην περιοχή και έχει σχέση με το έργο του φράγματος απσελέμη και αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέσα από μία διαδικασία πληροφόρησης και υπεύθυνης ενημέρωσης από όλους τους εμπλεκόμενους κρατικούς φορείς, μια διαδικασία που όσο καθυστερεί αυξάνει τις ανησυχίες των κατοίκων και εμπαιδώνει τις υποψίες των για ετσιθελική προώθηση του έργου.

Είναι ανάγκη πριν από κάθε άλλη προωθητική του έργου διαδικασία, να εξασφαλισθεί η υπεύθυνη θέση των φορέων του Οροπεδίου και ιδιαίτερα του Δημοτικού Συμβουλίου του οικείου Δήμου, χωρίς την ύπαρξη της οποίας η υπόθεση του φράγματος αποσελέμη, σε ό,τι αφορά την περιοχή του Οροπεδίου, οικοδομείται επί της άμμου.

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 11

Επιθεώρηση Σχολικών Κτιρίων του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου

Ο Πρόεδρος και ο Διευθύνων Σύμβουλος του Οργανισμού Σχολικών Κτιρίων κ.κ. Δημήτριος Σκαμνάκης και Μανώλης Μπαλιάς αντίστοιχα, επισκέφτηκαν το Δήμο Οροπεδίου Λασιθίου την 24/4/99.

Το κλιμάκιο του ΟΣΚ έφθασε στο Δήμο στις 2 μ.μ. όπως είχε προγραμματισθεί και το περίμεναν στα γραφεία του Δήμου, ο Δήμαρχος και αρκετά μέλη του Δημοτικού Συμβουλίου καθώς και τα μέλη της εκπαιδευτικής κοινότητας της περιοχής.

Σκοπός της επίσκεψης ήταν η επιθεώρηση των έργων που έχουν χρηματοδοτηθεί από τον ΟΣΚ, η καταγραφή των αναγκών και των προβλημάτων των σχολικών μονάδων της περιχής και η κατά κάποιο τρόπο ιεράρχηση των παρεμβάσεων του Οργανισμού για την εξασφάλιση καλύτερης λειτουργικότητας της σχολικής στέγης του Οροπεδίου.

Η συνάντηση του κλιμακίου με τη δημοτική αρχή και τα μέλη της εκπαιδευτικής κοινότητας της περιοχής έγινε στην αίθουσα του Δημοτικού Συμβουλίου, μια συνάντηση αρκετά παραγωγική αφού δόθηκε η ευκαιρία στο διδακτικό δυναμικό της να εκθέσει και να προβάλλει αναλυτικά τις εκπαιδευτικές ανάγκες.

Ο γενικός δ/ντής του ΟΣΚ, κ. Μανώλης Μπαλτάς αναγνώρισε το δίκαιο πολλών αιτημάτων των εκπαιδευτικών φορέων και του Δήμου και συνέστησε την ιεράρχηση και υποβολή των στον οργανισμό για αντιμετώπιση μέσα σε εύλογο χρονικό διάστημα.

Ακολούθησε επιθεώρηση σχολικών μονάδων και έλαβε γνώση της πορείας των εκτελουμένων έργων και των πιεστικών αναγκών που χρήζουν άμεσης αντιμετώπισης και το κλιμάκιο του οργανισμού απεχώρησε στις 5.30 μ.μ. περίπου.

Απολογιστικά, μπορεί να πει κανείς ότι τα αποτελέσματα αυτής της συνάντησης υπήρξαν ικανοποιητικά, αφού ο κ. Μπαλτάς αντιμετώπισε με πολύ κατανόηση τα σχολικά προβλήματα και υποσχέθηκε πλήρη συμπαράσταση του ΟΣΚ στην επίλυση όλων όσων εμπίπτουν στην αρμοδιότητα του οργανισμού.

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ
ΚΑΤΩ ΜΕΤΟΧΙΟΥ-ΛΑΣΙΘΙΟΥ
«Ο ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ»

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Στις 9/7/1999 εγκαινιάσθηκε από το Νομάρχη Λασιθίου κ. Γιάννη Παπατσάκωνα στο Κάτω Μετόχι του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου το Κέντρο Ενημέρωσης για τον γυπαετό και τα ορεινά οικοσυστήματα της Κρήτης.

Η ίδρυση του Κέντρου οργανώθηκε από το Μουσείο Φυσικής Ιστορίας του Πανεπιστημίου Κρήτης σε συνεργασία με τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Λασιθίου, το Δήμο Οροπεδίου Λασιθίου και τον Πολιτιστικό Σύλλογο Κάτω Μετοχίου Λασιθίου «Ο ΑΓ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ».

Το Κέντρο θα είναι ανοικτό για το κοινό (κατά τους θερινύς μήνες) έως 30-9-1999 καθημερινά από 9.00 π.μ. - έως 16.00 μ.μ.

Ο Πρόεδρος του Πολιτιστικού
Συλλόγου Κάτω Μετοχίου
ΔΑΜΙΑΝΟΣ Ε. ΜΠΕΛΕΡΗΣ
Ηγούμενος Ι. Μονής Βιδιανής Λασιθίου

ΔΙΑΒΑΣΤΕ:

Ομιλία του Ιωάννου Μ. Καραβαλάκη
ΣΤΗΝ ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΠΟΥ ΕΓΙΝΕ ΠΡΟΣ ΤΙΜΗΝ ΤΟΥ
ΣΕΛΙΔΕΣ 6-7

Ο λογοτέχνης Μιχάλης Καραβαλάκης
ΣΕΛΙΔΑ 10

Η στήλη του ταμία

Ρογδάκης Γ. Αλέξανδρος	δρχ. 10.000
Τζακουρνής Γ. Ιωάννης	20.000
Κωστάκη Γ. Αγάπη	5.000
Πλατάκης Ε. Γεώργιος	10.000
Αποστολάκης Ν. Εμμαν.	10.000
Λαμπράκου Σιγανού Μαρ.	20.000
Μαρκοπούλου Εμμ. Τασία	10.000
Πλατάκη Ευαγγ. Μαρία	5.000
Πλατάκης Εμμ. Ευαγγ.	5.000
Πατεράκης Ν. Γρηγορ.	5.000
Παπαγιαννάκη Κλειώ	5.000
Μαρκουλάκη Ιωαν. χηρ. Γεώργ.	50.000
Σταθόκωστα Κ. Έλη	10.000
Πρατσίνης Σ. Εμμαν.	10.000
Κακούτης Εμμ.	10.000
Παπακωνσταντίνου Σοφία	10.000
Δρυλλεράκη Ειρήνη	10.000
Κατερίνης Λεωνίδας	10.000
Δανασής Ε. Δημητρ.	10.000
Μαρκομιχελάκη Καίτη (αντί στεφάνου εις την κηδείαν του στρατ. Πρατσίνη)	10.000
Κατερίνης Λεωνίδας (αντί στεφάνου εις την κηδείαν του στρατ. Πρατσίνη)	10.000
Τζομπανάκης Αντώνης (αντί στεφάνου εις την κηδείαν του στρατ. Πρατσίνη)	20.000
Βογιάκη Βασιλάκη Ματίνα	10.000
Πλατάκης Μ. Εμμαν.	10.000
Δετοράκη Παναγιωτάκη Μαρ. εις μνήμην της μητρός της Καλλιόπης	20.000
Δετοράκη Παναγιωτάκη Μαρίκα	10.000
Δρυλλεράκης Ι. Δημήτριος	5.000
Παναγιωτάκης Δ. Γεώργιος	5.000
Δαμιανάκη Ουρανού Δέσποινα (εις μνήμην του διδασκάλου Μιχ. Μαρκουλάκη)	50.000
Δαμιανάκη Χρυσούλα (εις μνήμην του διδασκάλου Μιχ. Μαρκουλάκη)	50.000
Δαμιανάκη Ριρίκα (εις μνήμην του διδασκάλου Μιχ. Μαρκουλάκη)	50.000
Ρογδάκης Ι. Εμμαν. Εφημέριος	5.000
Νταφώτης Γ. Κων/νος	5.000
Νταφώτης Ε. Γεώργ.	10.000
Νταφώτης Γ. Εμμαν.	10.000
Ανδριάνης Μ. Γεώργ.	5.000
Πρατσίνη Ε. Πόπη (εις μνήμην του συζύγου στρατ. Πρατσίνη Ε.)	50.000
Κατερίνης Λεωνίδας (επί τη συμπληρώσει 5ετίας από του θανάτου της συζύγου του Άννας)	10.000
Τσικαλά Αλεξίου Ουρανία	10.000
Κυριακάκης Ζ. Γεώργιος	10.000
Σπανάκης Ε.Α. Γεώργιος	10.000

Το Δ.Σ. ευχαριστεί όλους τους ανωτέρω εκ βάθους καρδίας που με την συνδρομήν και τις δωρεές των κρατούν εις την ζωήν το «ΣΠΑΘΙ».

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Ελευθερία χήρα Εμμαν. Δρακωνάκη

Η πιο καλόκαρδη, αγαθή και γελαστή γυναίκα του χωριού. Έζησε μόνη της πολλά χρόνια, αφού επεριποιήθηκε και εγεροκόμησε με αυταπάρνησιν τον σύζυγό της, ένα εργατικό και αγαθό άνθρωπο το Μανώλη το Δρακωνάκη, το Λαμπούζο που είχε την ατυχία να αρρωστήσει και να καθηλωθεί.

Πάνε πολλά χρόνια που τη συνήντησα στο Κίλιδρο, σε μια από τις περιπλανήσεις μου, στις αρχές του καλοκαιριού. Προχωρούσα στο ερημικό και ήσυχο τοπίο όταν μέσα από τις φυλλωσιές ακούω την ελευθερία που έβοσκε εκεί το γαϊδουράκι με την προβατίνα της να μου φωνάζει: Γιατρέ, γιατρέ ήντα γυρεύγεις επαέ τέθοια ώρα; Ποιός σ' έπεψε; Ίδια πως σ' έχα παραγγελιά. Έλα σίμωσέ μου να μου πεις ήντα δα κάμω με το ζάχαρό μου.

Της έδωσα τις συμβουλές και τις οδηγίες μου και καθώς έφευγα μου έδωσε όλα τα βρουβαλάκια και τα βροχαλάκια πούχε μαζέψη για δική της χρήση. Τα πήρα κι ήταν τα πιο νόστιμα χόρτα πούχω φάει στη ζωή μου.

Από τότε δεν την ξαναείδα. Μόνο προχθές στην Αγία Τριάδα, μέσα στο φέρετρό της, που καθώς την αποχαιρετούσα μου φάνηκε πως διέκρινα ένα αδιόρατο χαμόγελο στο πρόσωπό της. Καλή στραθιά Λευτεριά.

Καλλιόπη χήρα Εμμαν. Παναγιωτάκη

Στις αρχές του παρελθόντος μηνός Αυγούστου απέθανεν εις το Ηράκλειον και εκηδεύθη την επομένην εις το Τζερμιάδων η σεβάσμια και ενάρετος δέσποινα Καλλιόπη χήρα του αειμνήστου δασκάλου Εμμαν. Παναγιωτάκη και κόρη του τουρκομάχου Εμμανουήλ Βορεάδη που ήταν αδελφός του Αντωνίου Βορεάδη του Κρητός.

Η κυρία Καλλιόπη έζησε μακρά έτη χριστιανικά σ' ένα ευχάριστο οικογενειακό περιβάλλον, όπως το είχε διαμορφώσει η κόρη της η δασκάλα η Μαρίκα. Είχαμε συνδεθεί στενά αφού εζήσαμε πολλά χρόνια στο διπλανό διαμέρισμα.

Εγνώριζα ότι με αγαπούσε και της ανταπέδιδα την αγάπη της. Μου άρεσε να την ακούω να μιλεί. Ο λόγος της ήτανε καθαρός, ευκρινής, ακριβής. Θυμότανε και εδιηγείτο με ακρίβειον πολύ παλιά γεγονότα που έλαβαν χώραν αφού η οικογένειά της έπαιξε ρόλον και διεμόρφωνε την ιστορίαν του χωριού της εποχής και εγώ επωφελήθην αφού πάντοτε την παρακολουθούσα με προσοχήν. Η μακρά ζωή της εκύλησεν ήρεμα είχε δε την τύχην να διατηρεί ακμαίας τας πνευματικάς της δυνάμεις μέχρις τελευταίας στιγμής. Στην κόρη της Μαρίκα, στον γαμπρό της Νίκο και στην εγγονή της Πόπη Δετοράκη ιατρόν, το Δ.Σ. του συλλόγου μας εκφράζει τη βαθειά του λύπη.

Ε.Ν.Σ.

ΓΙΑ ΤΟ ΓΙΩΡΓΟ ΤΡΟΥΛΑΚΗ

Αγαπητέ Γιώργο
καλό ταξίδι.

Όλο το καλοκαίρι περνούσα από το σπίτι σου, στον Άγιο Γεώργιο με την ελπίδα να έχεις έρθει για να κάτσομε να τα πούμε.

Ήξερα το πρόβλημά σου αλλά ήλπιζα ότι και αυτή τη φορά θα κατάφερνες να βγεις νικητής.

Το θάνατό σου τον έμαθα το βράδυ μετά την κηδεία σου, από δικό μου άνθρωπο που έστειλα στο σπίτι σου για να σου μεταφέρει ένα Λασιθιώτικο «πεσκέσι» και την αγάπη μου.

Δυστυχώς ήταν αρκετά αργά.

Σήμερα γυρνώντας πίσω, θυμάμαι την πρώτη μας γνωριμία το 1990 στο «ΔΙΚΤΑΙΟ» και την πολύ καλή συνεργασία μας όλα αυτά τα χρόνια στο σύλλογο και την εφημερίδα.

Γνωριζόμαστε περίπου 10 χρόνια και ήταν σαν να σε ήξερα από μικρό παιδί.

Θυμάμαι το πάθος, την αγωνία και την αγάπη σου για το Οροπέδιο, τους Λασιθιώτες και κάθε τι που είχε σχέση με τον τόπο καταγωγής μας.

Ιδιαίτερα θυμάμαι τις υπεράνθρωπες προσπάθειες που κατέβαλες για την επίλυση του προσωπικού μου προβλήματος, αποδεικνύοντας για άλλη μια φορά την αγάπη και το ενδιαφέρον σου για τον συνάνθρωπο.

Διερμηνεύοντας τα αισθήματα των μελών του Δ.Σ. του ΔΙΚΤΑΙΟΥ της περιόδου 1991-1993 που είχα την τιμή να προεδρεύω, έστω και τώρα ένα μεγάλο ευχαριστώ για την μεγάλη σου συμβολή στην οποιαδήποτε επιτυχία μας.

Θα μπορούσα να γράψω σελίδες ατέλειωτες, όμως η πίκρα και η στεναχώρια μου δεν μου το επιτρέπουν.

Ένα μόνο τελευταίο: Είμαι σίγουρος ότι στην οικογένεια και τους συγγενείς σου θα λείψει ο άξιος οικογενειάρχης και συμπαραστάτης, στην Λασιθιώτικη παροικία της Αττικής ο αγαπημένος τους συμπατριώτης, στο Οροπέδιο ο παθιασμένος Λασιθιώτης και σε μένα ο ακριβός μου φίλος.

Ας είναι ελαφρύ το χώμα που σε σκεπάζει.
Θα σε θυμόμαστε πάντα.

Γιάννης Κουμαρτζής

Η αλληλογραφία μας

✓ Σας συγχαίρω και σας ευχαριστώ για το δημοσιευμά σας στην εφημερίδα «Σπαθί» αριθμός 25.

Συγκινήθηκα για την τιμή που κάνατε, έστω και καθυστερημένα, στον αείμνηστον και αγαπημένο πεθερό μου Μιχαήλ Γ. Μαρκουλάκη.

Όσο για την κηδεία του που γράφει ο κ. Σπανάκης ότι δεν γνωρίζει τίποτα σας πληροφορώ ότι έγινε μια κηδεία άνευ προηγουμένου. Ήλθαν παπάδες και δάσκαλοι απ' όλα τα γύρω χωριά. Τον τίμησαν και εξεφώνησαν λόγους για την εντιμότητά του και για τη ζωή του.

Επίσης στους πολέμους που πήγε ως εθελοντής παρασημοφορήθηκε και το παράσημο το χάρισε στον υιόν μου και εγγονό του Μιχαήλ Γ. Μαρκουλάκη.

Σας στέλνω αυτό το χρηματικόν ποσό για ενίσχυση του Συλλόγου σας «50.000». Και πάλι σας ευχαριστώ.

Ιωάννα Χα Γεωργ. Μαρκουλάκη

✓ Κύριε Πρόεδρε

Στο φύλλο με αριθ. 25 του Μαρτίου-Απριλίου 1999, της διμηνιαίας έκδοσης του Συλλόγου σας, δημοσιεύθηκε ένα πολύ ενδιαφέρον κείμενο, μια έκθεση του αειμνήστου Μιχαήλ Μαρκουλάκη, δασκάλου από το Τζερμιάδω, με θέμα το «Σχολείον Αγίου Κωνσταντίνου» στο οποίο υπήρξε ο πρώτος Διευθυντής ο ίδιος.

Στην έκθεση αυτή εκτός από τα στοιχεία που αφορούν στο ίδιο το Σχολείο περιλαμβάνονται επίσης και πλήθος άλλων ενδιαφερουσών και πολυτίμων για τον τόπο πληροφοριών που αφορούν:

α) Στην εκπαίδευση στο Οροπέδιο Λασιθίου κατά τις τελευταίες δεκαετίες του περασμένου αιώνα (Κρυφό Σχολείο Κρουσταλλένιας, εφαρμογή της αλληλοδιδακτικής μεθόδου στα σχολεία του Οροπεδίου κ.λπ.).

β) Στην συμμετοχή των Οροπεδιωτών στους εθνικούς αγώνες 1912-1914.

γ) Στις πολιτικές αντιπαλότητες της εποχής.

δ) Στην εν γένει προσφορά του συντάκτη της έκθεσης στην πατρίδα και την κοινωνία.

ε) Σε διάφορα άλλα θέματα.

Η δημοσίευση της έκθεσης αυτής, αληθινού ιστορικού ντοκουμέντου, αποτελεί προσφορά στο τόπο και σημαντική συμβολή στην γνώση της τοπικής ιστορίας.

Εκφράζω, λοιπόν, τα θερμά μου συγχαρητήρια κατ' αρχήν στον εκλεκτό δάσκαλο κ. Γεώργ. Παπαμανωλάκη, Δ/ντή του Δημοτικού Σχολείου Τζερμιάδω που «ανακάλυψε» το ντοκουμέντο αυτό και πήρε την πρωτοβουλία για την δημοσίευσή του. Συγχαίρω επίσης και τον Σύλλογό σας που δια του προέδρου του κ. Εμμ. Σπανάκη έκαμε μια ενδιαφέρουσα παρουσίαση του συντάκτη της έκθεσης και προέβη στην δημοσίευσή της από την πολύ καλή εφημερίδα σας το «Σπαθί».

Τέτοια δημοσιεύματα, κύριε Πρόεδρε, δικαιώνουν και δικαιολογούν την ύπαρξη των μικρών τοπικών εφημερίδων οι οποίες ενημερώνουν τις μικρές κοινωνίες και προβάλουν τα τοπικά θέματα (που δεν έχουν άλλο μέσο προβολής), ενώ παράλληλα βοηθούν αποτελεσματικά στην διατήρηση της τοπικής παράδοσης και την γνώση της τοπικής ιστορίας. Το «Σπαθί» παίρνει πολύ καλό βαθμό και στον τομέα αυτό.

Και πάλι θερμά συγχαρητήρια και εύχομαι σύντομα να ξαναδιαβάσουμε παρόμοια κείμενα.

Με τιμή

Ι. Μ. Καραβαλάκης

Ευχή

Το Δ.Σ. του Συλλόγου μας εύχεται από καρδιάς εις τον εφημέριον του χωριού μας Πρωτοπρεσβύτερον κ. Παύλον Κουμαρτζήν, ταχείαν και πλήρη αποκατάστασιν της υγείας του και γρήγορη επιστροφή στα καθήκοντά του.

Το Δ.Σ. του Συλλόγου μας

Συλλυπητήριον

Το Δ.Σ. του συλλόγου μας συλλυπείται θερμά τον αγαπητόν φίλον ιατρόν Γεώργιον Ουρανόν δια την απώλειαν της μητέρας του Μαρίας Ουρανού, η κηδεία της οποίας έγινε εις το Πέραμα Ρεθύμνης.

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ "ΣΠΑΘΙ"

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ: ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΤΖΕΡΜΙΑΔΙΑΝΩΝ "Ο ΚΡΟΝΟΣ"

ΓΡΑΦΕΙΑ: Γραβιάς 122 Αργυρούπολη Τηλ. 9934829
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΕΜΜ. ΣΠΑΝΑΚΗΣ
Γραβιάς 122, Αργυρούπολη Τηλ. 9934829 FAX 9932950

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ: Ν. Γ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ
Ε. Γιάνναρη 5 11853, Κ. Πετράλωνα Αθήνα
Τηλ. 3468268 Fax: 3467155

Κοινωνική κίνησις

ΣΤΟ ΧΩΡΙΟ

Οι ανταποκριτές μας εις το χωριό, ο αγαπητός μας εφημέριος Παπα Εμμαν. Ιωάν. Ρογδάκης αλλά και ο Μπάρμπα Γιάννης Γ. Τσικαλάς που θα σας φανεί παράξενο κρατεί λεπτομερειακό αρχείο (Ληξιαρχείο) των γεννήσεων - βαπτίσεων - θανάτων. Ενα τεφτεράκι παμπάλαιο που τόχει στη τσέπη του το συμβουλεύεται και το ενημερώνει τακτικά ενημερώνουν τους αναγνώστες μας για την κοινωνική κίνηση στο χωριό.

Βαπτίσεις

* Ο Εμμανουήλ Α. Κασαπάκης και η σύζυγός του Ιωάννα, το γένος Γεωργίου Κοντογιάννη, εβάπτισαν το κοριτσάκι τους εις τον Ιερόν Ναόν Αγίας Άννας Τζερμιάδων, ονομάσαντες αυτό "Καλλιόπη". Ανάδοχος η κ. Χρυσή Λαγωνάκη-Μαρινάκη. Να τους ζήσει.

* Ο Αδαμ. Τσαμάνδουρας του Ιωάννη και της Γεωργίας και η Ειρήνη Τσαμάνδουρα-Τσαγκαράκη εβάπτισαν το αγοράκι τους εις τον ιερόν ναόν της Αγίας Τριάδος ονομάσαντες αυτό Ιωάννην. Να τους ζήσει.

* Ο Ιωάννης Δημ. Δρυλλεράκης (ο γιός του φίλου μου του Μίμη) υπάλληλος ΔΕΗ και η Άννα Δρυλλεράκη-Ζαχαριουδάκη, εβάπτισαν το κοριτσάκι τους εις τον ιερόν ναόν του Αγίου Χαραλάμπους Τζερμιάδων ονομάσαντες αυτό Στέλλα. Ανάδοχος παρέστη ο κ. Γεώργιος Τσαγάκης εξ Ηρακλείου. Εις τους γονείς, εις τον παππού και τη γιαγιά εις την θείαν Στέλλα και εις τον ανάδοχον να ζήσει και να ευτυχήσει η μικρή Στέλλα.

Γάμοι

* Ο Νικόλαος Μαγουλάκης του Παπα Δημητρίου από τη Νεάπολιν Μεραμβέλλου και η Άννα Νικολ. Χαλκιαδάκη ετέλεσαν τους γάμους των εις τον Ι. Ναόν της Αγίας Τριάδος Τζερμιάδων. Να ζήσουν.

* Ο Νικόλαος Ε. Τσιαμάνδουρας και η Θεοδώρα Γιαλιαδάκη εκ Φλωρίνης ετέλεσαν τους γάμους των εις τον ιερόν ναόν του Αγίου Ιωάννου του Καμπίτη. Να ζήσουν.

* Ο Γεώργιος Κριθινάκης του Ευαγγέλου από τους Κασάνους Πεδιάδος και η Μαριάννα Χ. Μωϋσάκη από το Τζερμιάδων ετέλεσαν τους γάμους των εις τον ιερόν ναόν της Αγίας Τριάδος Τζερμιάδων. Να ζήσουν.

* Ο Ζαχαρίας Χατζάκης του Ιωάννου εξ Αγ. Γεωργίου και η Καλλιόπη Ε. Σιγανάκη ετέλεσαν τους γάμους των εις τον ιερόν ναόν του Αγίου Χαραλάμπους Τζερμιάδω.

Κηδείες

- Ιωάννης Γεωργίου Τσαμάνδουρας, 88 ετών.
- Δόξα Γεωργίου-Βερίγου, 85 ετών.
- Μαρία Αθαν. Ανδριάνη, 64 ετών.
- Μαρία Κων/νου Πλατή-Δανασή, 78 ετών.
- Εμμανουήλ Δ. Γεωργαράκης, 52 ετών.
- Ελευθερία Ε. Δρακωνάκη, 79 ετών.
- Γεώργιος Μ. Τζανακάκης, 42 ετών.
- Φίλιππος Ε. Σιγανός, 76 ετών.
- Αριστείδης Μ. Ανυφαντάκης, 75 ετών.

Εις τους συγγενείς των ανωτέρω εκδημησάντων χωριανών μας το Δ.Σ. του συλλόγου μας ο ΚΡΟΝΟΣ εκφράζει την βαθειά του λύπη.

Εκδηλώσεις αγάπης

Με Λασιθιώτικη αγάπη εξαφανίζονται τα πάθη. Δυό χρόνια αυτό το απόφθεγμα ήταν στη πρώτη στήλη της ΔΙΚΤΗΣ. Αυτό χάρισε κάμποσες φορές στους Λασιθιώτες μα πιο πολύ στους νέους μας στους μαθητές τη χαρά της αγάπης και του επαίνου. Αλήθεια ποιος δεν χαίρεται όταν τον αγαπούν; Εδώ και κάμποσα χρόνια οι μαθητές του Οροπεδίου που διάβαζαν για να προοδεύσουν χαιρόταν την αγάπη και την αναγνώριση με τη βράβευσή τους. Ευτυχώς συνεχίζεται με επιτυχία. Εκεί που δεν εκδηλώνεται πολλές φορές η αγάπη και δεν αποδίδεται ο έπαινος είναι σε καλούς Λασιθιώτες που προσφέρουν στο τόπο τους, στους συμπατριώτες τους. Αυτό το κενό έρχεται να συμπληρώσει μερικές φορές ο ΔΙΚΤΑΙΟΣ και ο ΚΡΟΝΟΣ και καμιά φορά κάποια Κοινότητα (Τζερμιάδων-Ψυχρού κ.λπ.). Παράδειγμα προς μίμηση οι πρόσφατες εκδηλώσεις του συλλόγου Τζερμεδιανών Αττικής ο ΚΡΟΝΟΣ για τον Αντώνιο Τζομπανάκη, τον ιατρό και τον Ιωάννην Μ. Καραβαλάκη. Δεν θα επαναλάβω τα όσα είπε ο πρόεδρος ιατρός κ. Σπανάκης με λεπτομέρειες για τον καθ' ένα κατά τις εκδηλώσεις. Θα προσπαθήσω όμως να γράψω δυό λέξεις σαν οφειλόμενο ευχαριστώ στους ανθρώπους που ανάλωσαν και αναλώνουν τη ζωή τους με διάφορες ενέργειές τους για το τόπο, για τους Λασιθιώτες. Ο Πρώτος ο Αντώνιος Τζομπανάκης που είναι άριστος ιατρός φροντίζει να ανακουφίζει το πόνο των συμπατριωτών του δωρεάν ενώ συγχρόνως φροντίζει να προσφέρει όπου οι περιστάσεις το επιβάλλουν για το τόπο. Ο Δεύτερος ο Γιάννης ο Καραβαλάκης, άριστος επιστήμονας, εκδηλώνει επίσης το ενδιαφέρον του για το τόπο προσφέροντας τη βοήθεια που πρέπει μα πιο πολύ μας παρέχει με τη πένα του την απαραίτητη τροφή της γνώσης για τον τόπο μας και για ότι άλλα θέματα νομίζει ότι είναι χρήσιμα για τους Λασιθιώτες. Οι δυό καλοί αυτοί Λασιθιώτες ουδέποτε στενοχώρησαν συμπατριώτες τους και ουδέποτε έγραψαν κάτι που θα στενοχωρήσουν ένα συνεπαρχιώτη τους. Αντίθετα όπου έβλεπαν καλές διαθέσεις φρόντιζαν να ενισχύουν, να ενθαρρύνουν για το καλό του τόπου. Αμφότεροι είναι εξαίρετοι Λασιθιώτες μα πιο πολύ είναι άνθρωποι κι αυτή την ανθρωπιά βράβευσε ο ΚΡΟΝΟΣ. Το παράδειγμα του ΚΡΟΝΟΥ ας γίνει σκοπός, ας γίνει μια καλή συνήθεια. Η αγάπη καλό αφήνει και η αναγνώριση πάντα το σκοπό ενισχύει. Λασιθιώτης κι εγώ εκφράζω με όλη τη δύναμη της ψυχής μου ένα ευχαριστώ στους καλούς Λασιθιώτες για ό,τι κάνουν και για όσα προσφέρουν στο τόπο μας σε μας τους ίδιους.

Η αγάπη, ο έπαινος, η επιβράβευση, η καθ' οιονδήποτε τρόπο εκδήλωση τιμής στο καλό στον ευεργετούντα είναι καθήκον όλων μας. Ας μη ξεχνάμε τα λόγια του Δημοσθένη που στα περί Στεφάνου έγραφε:

Αυτός που ευεργετήθηκε πρέπει να θυμάται την ευεργεσία σ' όλη του τη ζωή, ενώ εκείνος που ευεργέτησε ευθύς αμέσως να την έχει λησμονήσει.

ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΚΑΤΕΡΙΝΗΣ

ΕΙΝΤΑ ΓΥΡΕΥΓΩ 'ΓΩ ΕΠΑ

Η χώρα μο'ς μου μήνυσε με τον αμπασσαδόρο
πως δαίεταί μου μιά και δυό και μπροσποδιώ μου πέφτει,
έπαψα να αγριμολογώ κι εσύνταξα φουσάτα
κι ως τον ταρό ν εχύθηκα από ψηλή μαδάρα.
Μα δεν ευρήκα αγαρηνούς να καταλιού ν τα κάστρη,
μόνο την πύλη αλιμπερτέ, βεράνικη την πόλη
κι εμπόροους παραδόπιστους να τα πουλούσιν όλα,
πιτήδεια και πολύτιμα κι ώρια και τιμημένα.
Δρομαχισμένος σωντηρώ και συντωνούς μου λέω:
«Θέ μου κι ειντά 'ναι η βιστηρά κι είντα το γράντισμά μου
να μεταλλάσσουν οι καιροί και να μ' αρνούνται οι τόποι.
Είντα γυρεύγω 'γω επά κι είντα να ξεμιστέψω
απου συνάρματο κι εμε σάοικα θα πουλήσουν;
Αγαρηνοί και πού 'σαστε, εχθροί μου αντριωμένοι!».

ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΜΜ. Μ. ΤΣΙΚΑΛΑΣ
ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

Εχει δημοσιευθεί στην ποιητική συλλογή του Δικηγορικού Συλλόγου Ηρακλείου «ΑΠΟΠΕΙΡΕΣ ΚΑΤΑ ΣΥΡΡΟΗΝ».

ΓΛΩΣΣΑΡΙ

μο'ς=μόλις (κατά συγκοπή)
αμπασσαδόρος=πρέσβης, αγγελιοφόρος (από το λατινικό abassadoris)
δαίομαι(τινος)=με την αρχαία σημασία: έχω την ανάγκη κάποιου.
μπροσποδιώ μου=μπροστά στα πόδια μου (παραστατική ικεσία).
αγριμολογώ-αγριμολόγος=κυνηγώ βιοποριστικά άγρια ζώα (αγρίμια).
συντάσσω φουσάτα=διεξάγω πολεμικές προετοιμασίες.
ταρός=βόρειος άνεμος (παράβαλε "Μέχρι να σει ο ταρός την τρίχα μου".
μαδάρα-μαδαρός=τόπος γυμνός, φαλακρός. Μεταφορικά τα ψηλά γυμνά από δένδρα-βουνά.
Αγαρηνοί=το αρχικό όνομα των Ισμαηλιτών, απογόνων της Άγαρ και στην εξέλιξη όλοι οι Μωαμεθανοί. Πολεμοχαρείς επιδρομείς απασχόλησαν το Βυζάντιο και φυσικά την Κρήτη.
καταλιώ, καταλώ=καταλύω, δηλ. καταστρέφω (και "κατάλυμα" στα κρητικά το κατεστραμένο σπίτι).
κάστρη=κάστρα.
αλιμπερτέ=ελεύθερη, αφρούρητη στην περίπτωση (από το λατινικό limperta-atis).
βεράνικος, βερανές=ο εγκαταλειμένος, ο ανεπιτήρητος.
δρομαχώ=(μάχομαι το δρόμο) είμαι εξαντλημένος και αλαφιασμένος από την οδοιπορία.
σωντηρώ=σύνθετη:συν+τηρώ=παρατηρώ από κοντά, προσέχω.
συντωνούς μου=συνθετη:συν+τω+νω=με το νου μου, συλλογίζομαι.
βιστηρά=κυριαρχία κακών πνευμάτων σε αγνή ψυχή κυρίως νηπιακής ηλικίας.
γράντισμα=κακοτυχία που αποδίδεται σε σκοτεινές μεταφυσικές δυνάμεις που κάποτε υπηρετούνται και από ανθρώπους.
μεταλλάσσω=αλλάσσω όχι μόνο μορφολογικά, αλλά αλλάσω σύσταση, εσωτερική υφή.
ξεμιστεύω=λυτρώνω.
συνάρματος=μαζί με τα άρματα.
σάοικα=από το αρχαίο ως+εοικεν=κατά που φαίνεται.

Εκλεκτός Γάμος

Εις τον Ιερόν Ναόν του Αγίου Γεωργίου εις Άγιον Γεώργιον στις 10 Ιουλίου, ο υιός του Νικολάου και της Αικατερίνης Πλατάκη, Χριστόφορος, Αστυνομικός υπηρετών εις το αστ. τμήμα της Ακροπόλεως εκ Τζερμιάδων και η κόρη των Εμμανουήλ και Χρυσούλας Περυσινάκη από τον Άγιο Γεώργιο Λασιθίου, υπάλληλος του Υπουργείου Δικαιοσύνης, ετέλεσαν τον γάμον τους με παρανύμφους τους συναδέλφους του γαμβρού Ιωάννην Εμμ. Γιαλούρην και Αντώνιον Καρυαράκην.

Εις τους ευτυχείς νεονύμφους ο σύλλογός μας εύχεται βίον ανθόσπαρτον και πολλούς απογόνους. Εις τους γονείς των δε και εις τους κουμπάρους να τους ζήσουν.

Ε.Ν.Σ.

Οι δύο λεύκες

Δυό λεύκες εκεί πανύψηλες
με τα κλαδιά γυμνά
σαν αδελφούλες δίδυμες
κουνιούνται στο βοριά.

Θέλουν να σφικταγκαλιστούν
για να προφυλαχτούνε,
απ' τη μανία του βοριά
μα κρίμα δεν μπορούνε!

Και με ελπίδα καρτερούν
πότε θαρθή η μέρα,
που η άνοιξη η όμορφη
θε να φανή εκεί πέρα.

Και θα στολίση τα κλαδιά
με φύλλα τρυφερά,
κι ανάμεσά τους τα πουλιά
θα παίζουν με χαρά.

Τώρα τα φύλλα ο βοριάς
τα' ριξε εδώ και κει,
κατάχαμα τα κύλισε
στο χώμα, στη βροχή!

Και οι διαβάτες άπονα
επάνω τους πατούν,
και κείνα με παράπονο
λυώνουν, πεθαίνουν ή πονούν.

Π. Παπαδάκη

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΜΕΣΑ ΛΑΣΙΘΙΟΥ «Η ΑΛΟΪΔΑ»

Σας γνωρίζουμε ότι κατά τις αρχαιρεσίες που έγιναν στις 29/8/1999 εκλέχτηκε το πρώτο Διοικητικό Συμβούλιο του νεοϊδρυθέντος Συνδέσμου μας που έχει την παρακάτω σύνθεση:

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:	Γιάννης Κουμαρτζής
ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ:	Γιώργος Φαρσάρης
ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:	Μανόλης Σφακιανάκης
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΟΥ:	Κωστής Μουδάτσος
ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΥΠ. ΟΡΓ/ΚΟΥ:	Κωστής Χρυσός
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΔΗΜ. ΣΧΕΣΕΩΝ:	Γιώργος Τζερμιαδιανός
ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ:	Κική Πέππα - Φαρσάρη

Κατά την πρώτη συνεδρίασή του το Δ.Σ. αποφάσισε να απευθύνει χαιρετισμό στα υπάρχοντα σωματεία του Οροπεδίου Λασιθίου, να ζητήσει τη συνεργασία σας στην επίλυση των κοινών προβλημάτων, τη στήριξη του Συνδέσμου μας στα πρώτα βήματα του και να αντλήσει δύναμη από την εμπειρία σας.

Ελπίζοντας σε θετική ανταπόκρισή σας, προσβλέπουμε σε κατ' ιδίαν συναντήσεις για αναλυτικότερη συζήτηση και ανταλλαγή σκέψεων και απόψεων.

Με ιδιαίτερη τιμή
Για το Διοικητικό Συμβούλιο

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
Γιάννης Κουμαρτζής

Ο ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
Μανόλης Σφακιανάκης

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α. ΧΑΡΑΛΑΜΠΑΚΗΣ
ΚΤΗΝΙΑΤΡΕΙΟΝ
Κτηνιατρικά Φάρμακα
ΛΕΩΦ. ΙΚΑΡΟΥ 7
ΑΛΙΚΑΡΝΑΣΣΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΝ
Τηλ. Ιατρείου: 081-224611 - 094/886086

ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ ΣΤΗΝ ΚΡΗΤΗ

Συνέχεια από τη σελίδα 1

Το απόγευμα της ίδιας μέρας έγινε λογοτεχνική εκδήλωση για τον ποιητή, Νίκο Τζερμιαδιανό από το Μέσα Λασίθι στη γενέτειρά του για τα δέκα χρόνια από το θάνατό του. Ηταν ένα εξαίρετο μνημόσυνο τιμώντας τη μνήμη του κι ένα παράδειγμα προς μίμηση προς κάθε κατεύθυνση. Η εκδήλωση αρχίζει με χαιρετισμό του προέδρου του Συνδέσμου Μέσα Λασιθίου «Η ΑΛΟΪΔΑ» κ. Κων/νου Μουδάτσου και ακολούθησαν χαιρετισμοί από τον υπουργό, κ. Ιωαννίδη από το νομάρχη κ. Παπατσάκωνα, από το δήμαρχο κ. Σφακιανάκη, από τον πρόεδρο του Συνδέσμου Λασιθιωτών Ηρακλείου, κ. Σρατάκη από τον πρόεδρο του Δικταίου κ. Κρασανάκη και από το συγωχριανό του τιμωμένου κ. Κατερίνη Λεωνίδα. Ακολούθησε ο Κωστής Ατσαλάκης, φίλος του τιμωμένου που παρουσίασε με εξαίρετο τρόπο το έργο και τη ζωή του ποιητή ενώ παράλληλα, ο Γεώργιος Μαρκόπουλος και ο Μανώλης Τσιαλάς διάβασαν και απέδωσαν άριστα, ποιήματα του τιμωμένου Νίκου Τζερμιαδιανού και αποσπάσματα από τα βιβλία του. Μπράβο σ' όσους συνέλαβαν την ιδέα γιατί τη σημερινή εποχή τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και μερικές εφημερίδες μας βομβαρδίζουν καθημερινά με βιασμούς, κλοπές, ληστείες, σκοτωμούς και δολοφονίες, ναρκωτικά κ.λπ. και σπάνια παρουσιάζουν έναν άνθρωπο που τα έργα του οφελούν την κοινωνία. Μπράβο στο Σύνδεσμο Μέσα Λασιθίου. Η ΑΛΟΪΔΑ γιατί υπάρχουν Λασιθιώτες που πρόσφεραν στην κοινωνία αλλά είναι άγνωστοι σχεδόν σ' όλους και ιδιαίτερα στους νέους μας.

Την 29η Αυγούστου το Λασίθι ξεκινάει με το πανηγύρι του Αγίου Ιωάννη στη μέση του κάμπου. Και στον εσπερινό και στη λειτουργία παρευρέθηκε πάρα πολύς κόσμος από Λασιθιώτες και ξένους χοροστατούντος του Μητροπολίτη μας κ.κ. Νεκταρίου. Το βράδυ έγιναν δύο εκδηλώσεις. Η μια έγινε στον Αγιο Γεώργιο από το σύλλογο Αττικής ο ΔΙΚΤΑΙΟΣ. Αριστα οργανωμένη από τον πρόεδρο Κρασανάκη Αδαμάντιο και το Δ.Σ. του συλλόγου ξεκίνησε με τη βράβευση των μαθητών και μαθητριών των Γυμνασίων και Λυκείων που αρίστευσαν στο περασμένο σχολικό χρόνο. Ακολούθησε τρικούβερτος χορός μέχρι των πρωινών ωρών. Η εκδήλωση έγινε υπό την αιγίδα του δήμου και τα χρηματικά έπαθλα πρόσφερε ο καπετάνιος κ. Μάνος Ταμιωλάκης. Την εκδήλωση πλαισίωσαν κρητικά χορευτικά συγκροτήματα της Ακαδημίας Χορού, κ. Α. Ταμιωλάκη και ο Γιώργος Τσιχλάκης με μιμήσεις και σάτιρα. Παραβρέθηκαν όλοι οι επίσημοι που ήταν και στη γιορτή της πατάτας και οι νομαρχιακοί σύμβουλοι κ.κ. Περισυνάκης, ο αναπληρωτής νομάρχης κ. Στρατάκης και ο πρόεδρος του Συνδέσμου Λασιθιωτών Ηρακλείου κ. Στρατάκης που παραβρέθηκαν και στη γιορτή της πατάτας και στην εκδήλωση για το Νίκο Τζερμιαδιανό. Την παράσταση έκλεψαν οι μαθητές και μαθήτριες που αρίστευσαν την περασμένη χρονιά που ο αριθμός του έφθασε στους είκοσι ένα. Αριστοι και στο χορό χόρεψαν με τους άλλους νέους μέχρι τις πρωινές ώρες. Τα βραβεία απέδωσαν στους τιμωμένους οι κ.κ. Φοίβος Ιωαννίδης, Μιχάλης Καρχιμάκης, Μανώλης Στρατάκης, οι νομαρχιακοί σύμβουλοι κ.κ. Στρατάκης και Περισυνάκης ο Λεωνίδας Κατερίνης, ο Μιχάλης Πατεράκης, ο πρόεδρος του Δ.Σ. του Δήμου, κ. Πατεράκης ο δήμαρχος κ. Σφακιανάκης, ο Ιωάννης Κουνενός, ο Λυκειάρχης κ. Πιθαρούλης, ο καθηγητής κ. Τζιράκης, ο ηγούμενος της Ιεράς Μονής Κρουσταλένιας Μελέτιος, ο Ηγούμενος της Ιεράς μονής Βιδιανής Δαμιανός, ο πρόεδρος του Αγ. Γεωργίου κ. Στεφανάκης, ο Πρωτοπρεσβύτερος του Αγίου Γεωργίου κ. Πλεοράκης, ο πρόεδρος του Δικταίου κ. Κρασανάκης Αδαμάντιος, ο κ. Μαυρομάτης, Αστυνόμος Ψυχρού, ο Πρωτοπρεσβύτερος «Περιβολάκης», κ.ά. Οι βραβευθέντες είναι από τα γυμνάσια Αγ. Γεωργίου και Τζερμιάδου και από το Λύκειο Τζερμιάδου οι Φαρσάρη Σοφία του Ιάσωνα, Βελιβασάκη Βασιλική, Ματθαιάκη Δήμητρα, Αδαμάκη Γεωργία, Ζερβάκης Πέτρος, Γεωργακά Ευαγγελία, Κοντογιάννης Νικόλαος, Τζαννάκη Αννα, Βερίγος Στέφανος, Τσομπανάκη Αικατερίνη, Μαρμακεθιανάκης Ελευθέριος, Βελιβασάκης Ιωάννης και Ματθαιάκης Αντώνιος και από σχολεία εκτός Οροπεδίου αλλά καταγόμενοι από το Οροπέδιο οι Σάντος Νικόλαος, Χαλκιαδάκης Κων/νος, Ζώκου Καλλιόπη και Ζώκου Μαρία, Φανουργιάκη Μαρία, Κρασανάκη Μαρία, Παπαθεοδώρου Εμμανουήλ, Κρασανάκη Αικατερίνη, Βιδάκη Αθηνά και Χατζάκη Αικατερίνη. Απαντες οι βραβευθέντες είναι άνω του 18 περισσότεροι άνω του 19. Αξιοσημείωτη είναι και η θεατρική παράσταση από το Δήμο με τον περίφημο θίασο του κ. Μανιά με το έργο του ΠΑΤΟΥΧΑ που δόθηκε στο περίβολο του δημοτικού σχολείου Αγίου Γεωργίου. Εξαίρετα τα σκηνικά, άριστη η απόδοση, κάλυψαν την 28η Αυγούστου. Το πρωί της 29ης στη Νεάπολη Λασιθίου μετά τη θεία Λειτουργία κατατέθηκαν στέφανα στην Προτομή του αξέχαστου δικηγόρου, βουλευτή, αρχηγού στην Εθνική Αντίσταση Ρούσου Κουνδούρου. Στέφανα κατατέθηκαν από τον υπουργό κ. Ιωαννίδη, εκ μέρους του κ. Νομάρχου, από το γιο του γνωστό αντιπρόεδρο του Σ.τ.Ε., κ. Τίτο Κούνδουρο, από το Λεωνίδα Κατερίνη και από εκπροσώπους συλλόγων. Ακολούθησε μετάβαση στο σπίτι που διέμενε ο αξέχαστος Ρούσος Κούνδουρος όπου αποκαλύφθηκε μαρμάρινη πλάκα και ακολούθησαν ομιλίες από τον κ. υπουργό, Φοίβο Ιωαννίδη, από τον Γεώργιο Κοκολάκη, από τον «Αριστοτέλη Βελονάκη, από το «Λεωνίδα Κατερίνη και από το γιο του», Τίτο Κούνδουρο που συγκίνησε όλους τους παρευρισκομένους. Ακολούθησε δεξίωση.

Παράλληλα, προς την εκδήλωση του Αγ. Γεωργίου έγινε και η εκδήλωση στο Ψυχρό «Β' ΔΙΚΤΑΙΑ» από τον Δήμο Οροπεδίου, από την Εταιρία Γραμμάτων και Τεχνών Ανατολικής Κρήτης και από τον εξαίρετο Πολιτιστικό Σύλλογο Ψυχρού Ξένιος Ζευς. Η εκδήλωση άρχισε από την 10.00 ώρα με επίσκεψη στη Φιλοτελική Εκθεση της περιόδου της κρητικής πολιτείας στο χώρο του Δημοτικού Σχολείου Ψυχρού από τη συλλογή του Γιώργου Εμμ. Ξεζωνάκη. 16.00-18.00 Ανάβαση στο Δικταίο Αντρο και την 20.00 αρχίζει η εκδήλωση με χαιρετισμό από τον υπουργό, κ. Ιωαννίδη Φοίβο, αφού προηγήθηκε χαιρετισμός από τον πρόεδρο του πολιτιστικού συλλόγου Ψυχρού κ. Πιταροκοίλη, ακολούθησε μετά τον κ. υπουργό ο Πρόεδρος της Εταιρίας Γραμμάτων και Τεχνών Ανατολικής Κρήτης, κ. Χατζιδάκη και τέλος από το Δήμαρχο Οροπεδίου Λασιθίου και Σφακιανάκη. Ακολούθησε η απονομή χρηματικού βραβείου του Κώστα και Καλλιόπης Κανδυλογιαννάκη από τον κ. υπουργό. Σειρά Ηχος και Φως Αναφορά που παρουσίασε ο κ. Γιώργος Παπαστεφάνου που πραγματικά εντυπωσίασε όλους. Ακολούθησε η μινωϊκή τελετουργία (χορόδραμα) από το Λύκειο Ελληνίδων Ηρακλείου αφού προλόγισε η Χρυσούλα Μπουρλώτου. Ομολογώ ότι δεν μπορώ να γράψω λεπτομέρειες γιατί μετά τους χαιρετισμούς έφυγα με τους άλλους επισήμους για την απονομή των βραβείων στους αριστεύσαντες μαθητές στον Αγιο Γεώργιο. Παρά το μεγάλο ενδιαφέρον που είχε η συνέχεια του προγράμματος του Ψυχρού δεν μπορούσα να μην πάω για τα βραβεία στο ΔΙΚΤΑΙΟ μια που το θεσμό αυτό τον ξεκίνησα προ πολλών ετών εγώ με το πρώτο χρηματικό βραβείο που έδωσα τότε στην πρώτη αποφοιτήσασα μαθήτρια του Λυκείου Τζερμιάδου.

Εκτοτε ο θεσμός εξακολουθεί με συνεχή αύξηση και των χορηγώ και των μαθητών που αριστεύουν. Εξέφρασα τις ευχαριστίες μου στο Δικταίο που συνεχίζεται αδιάκοπα το θεσμό με αύξηση και χορηγών και άριστων μαθητών. Το βραβείο που ξεκίνησα δίνεται κάθε χρόνο και θα δίνεται όσο ζω αλλά και μετά θάνατον.

Η επίσκεψή μου στην Κρήτη και ιδιαίτερα στο Οροπέδιο έκλεισε με το μνημόσυνο που έκανα του Αγίου Μάμα, 2 Σεπτεμβρίου, για τα πέντε χρόνια από το θάνατο της συζύγου μου Αννας και μεγάλης φίλης του Οροπεδίου όπου πέρασε σαράντα χρόνια τον Αύγουστο.

ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΚΑΤΕΡΙΝΗΣ

ΚΡΗΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑ

Αγαπητέ μας Κε πρόεδρε.

Οπως γνωρίζετε, στην Αθήνα λειτουργεί από το 1963 το Φιλανθρωπικό Πνευματικό Ιδρυμα ΚΡΗΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑ, αρωγό μέλος του οποίου αποτελεί ο σύλλογός σας. Οταν αναλάβαμε τη Διοίκηση του ιδρύματός μας στις αρχές του 1997, με την επιστολή μας 480/24-3-97 σας ενημερώσαμε σχετικά με την πορεία του, τα προβλήματα και τις προοπτικές του.

Σήμερα βρισκόμαστε στην ευχάριστη θέση να σας γνωρίσουμε ότι το Ιδρυμα πηγαίνει πολύ καλά. Εχει ήδη πραγματοποιηθεί μια ευρεία ανακαίνιση του παλαιού κτιρίου, η οποία ήταν αναγκαία για την εύρυθμη λειτουργία του.

Καθώς επίσης, ξεκίνησε η κατασκευή του νέου κτιρίου που με την αποπεράτωση του θα μας επιτρέψει να φιλοξενήσουμε 70 ακόμη Κρήτες φοιτητές και σπουδαστές που το έχουν απόλυτη ανάγκη για να ολοκληρώσουν τις σπουδές τους.

Η οικονομική μας δυνατότητα όμως δεν επαρκεί για την ολοκλήρωση του νέου κτιρίου και γι' αυτό, γνωρίζοντας το ενδιαφέρον σας για τους νέους μας και την αγάπη σας για την Κρήτη, την οποία άλλωστε πιστοποιεί η αφιλοκερδής ενασχόλησή σας με το Κρητικό, Πολιτιστικό, Σωματειακό κίνημα, σας παρακαλούμε να μας βοηθήσετε με τη συνεισφορά σας μεγάλη ή μικρή η οποία θα μας επιτρέψει να ολοκληρώσουμε το υπό κατασκευή οικοτροφείο μας.

Επίσης, προσβλέπουμε στην ενημέρωση που θα κάνετε στα μέλη σας, πολλά των οποίων όταν γνωρίσουν την προσπάθεια που γίνεται θα σπεύσουν να την ενισχύσουν. Γι' αυτό το λόγο σας στέλνουμε συνημμένα έντυπα με περισσότερες λεπτομέρειες και πληροφορίες σχετικές με τα παραπάνω θέματα. Με απόφαση του Διοικητικού μας Συμβουλίου θα αναρτηθούν κατ' εξαίρεση σε ειδική πλάκα σε χώρο του νέου οικοτροφείου τα ονόματα των Συλλόγων - Αρωγών μελών ως και το ποσό που θα χορηγήσουν στο Ιδρυμά μας. Η επιστολή μας αυτή είναι η δεύτερη που σας στέλνουμε με το ίδιο θέμα. Επανερχόμεθα, επειδή βρισκόμαστε κοντά στην ολοκλήρωση του κτιρίου (πιστεύουμε ότι και με τη δική σας βοήθεια θα το εγκαινιάσουμε προς το τέλος του έτους) και θεωρούμε σωστό να μη λείψει κανένας σύλλογος από την τιμητική αυτή αναγραφή του στην είσοδο του δεύτερου οικοτροφείου μας.

Να είστε βέβαιος αγαπητέ μας Κε πρόεδρε και αγαπητά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου του Συλλόγου σας ότι η βοήθεια που θα προσφέρετε στην ΚΡΗΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑ στο δικό σας Ιδρυμα, θα σας κάνει ακόμη περισσότερο υπερήφανους γι' αυτό το φιλόξενο πνευματικό σπίτι των παιδιών της Κρήτης.

Είμαστε στη διάθεσή σας για οποιαδήποτε περαιτέρω ενημέρωση ή διευκρίνιση χρειαστείτε, σχετική με το Ιδρυμά μας. Περιμένοντας τις ενέργειές σας και με τους συμπατριωτικούς χαιρετισμούς μας

Για το Διοικητικό Συμβούλιο

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΤ. ΜΑΡΙΔΑΚΗΣ

Ο ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΝΙΚΟΛΑΟΣ Γ. ΜΑΥΡΟΜΑΤΑΚΗΣ

ΤΑ ΚΡΗΤΙΚΟΠΟΥΛΑ ΣΤΗΝ ΑΤΤΙΚΗ

Οπως είναι γνωστό στην Αττική μένουν πάνω από πεντακόσιες χιλιάδες Κρητικοί και είναι οργανωμένοι σε τριακόσιους πενήντα και πλέον συλλόγους. Δια μέσου των συλλόγων έχουν δημιουργηθεί σύλλογοι νέων της Κρήτης και το κορυφαίο Φιλανθρωπικό-Πνευματικό Ίδρυμα Κρητική Εστία. Οι νέοι μας εμφανίζονται σε πολλές εκδηλώσεις και δραστηριότητες με κορυφαίους συλλόγους η Κρητική Ένωση Φοιτητών και ο σύλλογος Οικοτρόφων της Κρητικής Εστίας. Την 16η Μαΐου η ομάδα της Κρητικής Εστίας έδωσαν ένα θαυμάσιο αγώνα στο Δημοτικό Γήπεδο του Βύρωνα. Νικήτρια αναδείχθηκε η ομάδα της Κρητικής Ένωσης Φοιτητών. Το αποτέλεσμα δεν έχει σημασία. Μεγάλη βαρύτητα είχε η άψογη συμπεριφορά των ποδοσφαιριστών και των θεατών. Ο αγώνας διεξήχθη μέσα σε ένα παραδειγματικό ήθος σε πολιτισμένη ατμόσφαιρα και μεγάλη αγάπη. Ούτε μία κακή λέξη ακούσθηκε στο γήπεδο ή στους θεατές που ήταν το πλείστον φοιτητές και φοιτήτριες. Ομολογώ ότι ένιωσα υπερηφάνεια για τους νέους μας.

Μετά τον αγώνα μοιράστηκαν γλυκά σε όλους από την ακούραστη και εξαίρετη έφορο της Κρητικής Εστίας κα Βαρδουλάκη Λέλα. Το έπαθλο για τη Κρητική Ένωση Φοιτητών απένειμε ο Μεγάλος Ευεργέτης της Κρητικής Εστίας και Αντιπρόεδρος κ. Κατερίνης Λεωνίδας και για τη Κρητική Εστία η κα Λέλα Βαρδουλάκη. Μετάλλια για όλοους τους ποδοσφαιριστές απενεμήθηκαν και από τον κ. Κατερίνη και από τη κα Βασιλακοπούλου-Βαρδουλάκη Λέλα. Παρευρέθηκαν πάρα πολλοί οικότροφοι της Κρητικής Εστίας και Κρήτες φοιτητές και φοιτήτριες. Εύχομαι να παρουσιάζουν πάντοτε την εικόνα αυτή οι νέοι μας σε οιανδήποτε εκδήλωση.

Κρητικός Θεατής

ΓΙΟΡΤΗ ΠΑΤΑΤΑΣ

Στις 20, 21 και 22 Αυγούστου πραγματοποιήθηκε η γιορτή πατάταςστο «Τζερμιάδων». Την διοργάνωση είχε αναλάβει ο Πολιτιστικός Σύλλογος Τζερμιάδων «Αναγέννηση» με την συμπαράσταση του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου και την υποστήριξη του Ινστιτούτου Προστασίας Φυτών Ηρακλείου.

Το πρόγραμμα περιλάμβανε: στις 20/8 το Κρητικό συγκρότημα του Βαγγέλη Πυθαρούλη και 2 ντόπιους καλλιτέχνες· στις 21/8 λαϊκό συγκρότημα με την ορχήστρα του Βαγγέλη Μπιτζαράκη. Τραγούδι: Νατάσα, Μητρόπουλος, Κλωντζάς· στις 22/8 τη Φιλαρμονική Δήμου Ηρακλείου. Τραγούδια και μελωδίες Ελλήνων και ξένων συνθετών. Βιολί: Τσαντάκης Γεώργιος.

φωτορεπορτάζ

ΑΠΟ ΤΗ ΓΙΟΡΤΗ ΤΗΣ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗΣ ΣΤΗΝ ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΠΕΝΤΕΛΗΣ

30.5.99. Κέντρον "Τέλης". Ο Γ. Γραμματέας σμήναρχος κ. Τζενάκης μετά της συζύγου του κ. Αθηνάς και της κόρης του.

30.5.99. Κέντρον "Τέλης". Ο οικονομολόγος Εμμαν. Θεοδωράκης, μετά της συζύγου του Μαρίας και της κ. Ερμιόνης.

30.5.99. Κέντρον "Τέλης", μετά τη λειτουργία της Πεντηκοστής. Οι κυρίες Φωτεινή Προέδρου και Άννα Σπανάκη και ο κ. Λεωνίδας Κατερίνης.

30.5.99. Κέντρον "Τέλης". Η κυρία αντιπροέδρου, η κ. Μαίρη Παπαδάκη και το ζεύγος Δ. Δανασή.

30.5.99. Κέντρον "Τέλης". Ο Ταξίαρχος ε.α. κ. Εμμάν. Χ. Χαραλαμπάκης με τη παρέα του.

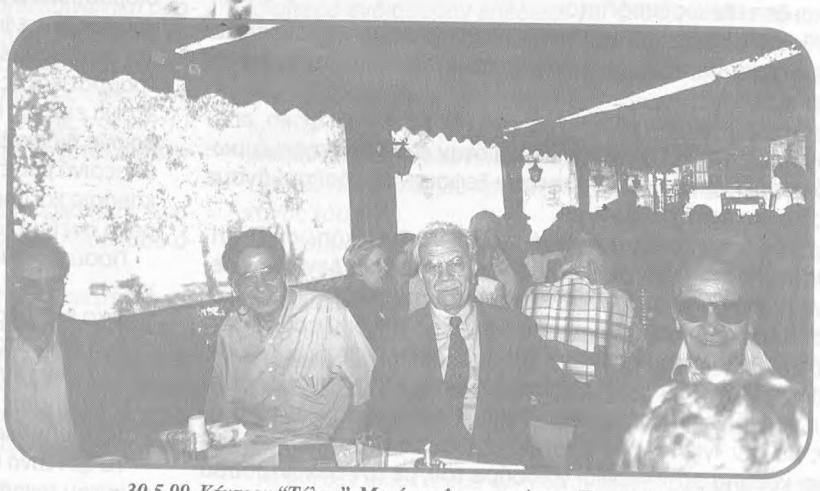

30.5.99. Κέντρον "Τέλης". Μετά την λειτουργία της Πεντηκοστής. Ο Πρόεδρος, ο Κων/νος και ο Γεώργιος Σπανάκης και ο κ. Ν. Χρηστέλης.

30.5.99. Ιερά Μονή Πεντέλης. Κέντρον "Τέλης". Από την εορτήν του συλλόγου. Οι κυρίες Πυθαρούλη, Σοφία Παπακωνσταντίνου και η Ειρήνη Γ. Δρυλλεράκη.

30.5.99. Κέντρο "Τέλης". Ο κ. Γεώργιος Κουτουλάκης (πάντοτε σβηστή είναι η πίπα του παιδιού αυτού) οι κυρίες Κουτουλάκη και η Ειρήνη Δρυλλεράκη.

30.5.99. Κέντρον "Τέλης". Ο Αντιπρόεδρος στρατηγός Παπαδάκης, ο στρατηγός Παναγιώτης Δρούβας , η σύζυγος κ. Μέλα και η ιατρός κ. Αλεξάνδρα Παπαδάκη.

ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ Μ. ΚΑΡΑΒΑΛΑΚΗ

Στην εκδήλωση που έγινε προς τιμήν του

ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ ΣΤΙΣ 7 ΜΑΡΤΙΟΥ 1999

Αγαπητοί φίλοι,

Μεγάλη συγκίνηση δοκίμασα όταν μου ανακοινώθηκε ότι το Δ.Σ. του Συλλόγου Τζερμεδιανών «Ο Κρόνος» πήρε απόφαση να με τιμήσει για την πνευματική μου προσφορά στον τόπο μας, το αγαπημένο μας Λασίθι, οργανώνοντας ειδική προς τούτο εκδήλωση. Η συγκίνηση αυτή ήταν δικαιολογημένη γιατί διαπίστωνα ότι η όποια προσφορά μου, μικρή ή μεγάλη, στον τόπο μου, δεν πέρασε απαρατήρητη και δεν αγνοήθηκε από όλους τους συμπατριώτες μου. Εκφράζω λοιπόν και από τη θέση αυτή τις ευχαριστίες και την ευγνωμοσύνη μου σε όλους όσους συνέβαλαν στην λήψη της απόφασής αυτής.

Σκέφθηκα πολύ πριν αποφασίσω εάν θα έπρεπε να δεχτώ την τιμή που μου προτείνόταν. Τελικά δέχτηκα θεωρώντας ότι αυτή αντανακλά στο αγαπητό σε όλους μας Οροπέδιο, βασικό αποδέκτη της προσφοράς μου και από τα κυριότερα αντικείμενα της πνευματικής ενασχόλησής μου.

Ετσι βρίσκομαι σήμερα ενώπιόν σας και επιθυμώντας να τιμήσω με τη σειρά μου τους τιμώντας με, διάλεξα σαν θέμα της καθιερωμένης σ' αυτές τις περιπτώσεις ομιλίας «το Τζερμιάδω... και Εκπαιδευτική πρωτεύουσα του Οροπεδίου Λασιθίου». Η επιλογή αυτή δεν υπήρξε τυχαία, αλλά είναι άμεσα συνδεδεμένη με τις εμπειρίες και αναμνήσεις μου από αυτήν ακριβώς την ιδιότητα της όμορφης γενέτειράς σας.

Οπως θα θυμούνται οι παλαιότεροι κατά την διάρκεια της κατοχής ιδρύθηκε στο Τζερμιάδω ένα παράρτημα του Γυμνασίου Νεαπόλεως, στο οποίο συγκεντρώθηκαν «οι γυμνασιόπαιδες» του Οροπεδίου, οι οποίοι μη υπάρχοντος Γυμνασίου στο Λασίθι, φοιτούσαν στα γειτονικά σχολεία. Ετσι βρέθηκα κι εγώ μαθητής της Ε' οκταταξίου στα Τζερμεδιανά θρανία.

Απ' αυτήν, την διετή σχεδόν, περίοδο φοίτησής μου στο Παράρτημα Τζερμιάδω διατηρώ πολύ έντονες αναμνήσεις. Δεν πρόκειται βέβαια να αναφερθώ σήμερα σ' αυτές, αν και η αναφορά αυτή είναι χρήσιμη για να θυμούνται οι παλιοί, αλλά και να πληροφορούνται οι νέοι.

Οι συνθήκες εκπαίδευσης την εποχή εκείνη ήταν πολύ σκληρές, αδιανόητες σήμερα. Οιμαθητές, από τα διάφορα χωριά, πηγαινοερχόμαστε καθημερινά στο Τζερμιάδω, χειμώνα καλοκαίρι, με βροχές και με χιόνια, κακοντυμένοι και κακοκαλυκωμένοι, κάποιοι δε τελείως ξυπόλητοι.

Οι αίθουσες διδασκαλίας, ιδιωτικά κτίρια, χωρίς καμιά άνεση και χωρίς θέρμανση, πρόσφεραν κάποια προστασία μόνο από τη βροχή, ευτυχώς!

Η δική μας τάξη στεγαζόταν στον φούρνο του Θοδωράκη, απέναντι από το παλιό Ταχυδρομείο και όταν είχε προηγηθεί ζυμωταριό μπορεί να μη μας πρόσφεραν ξεφουρνιά, απολαμβάναμε όμως μια ευχάριστη θαλπωρή.

Μεγάλο μαρτύριο η επιστροφή στο χωριό. Στην κόπωση της ημέρας να προστίθεται και το βάσανο της πείνας. Δεν ήταν περίεργο λοιπόν που από νωρίς εξαφανίζονταν οι λαχανόριζες από τα χειμερινά περβόλια σ' όλο το μήκος της διαδρομής μας. Δεν ήταν βέβαια το καλύτερο έδεσμα, μας έκοβε όμως λιγάκι την πείνα. Στην ίδια αυτή ταλαιπωρία υποβάλλονταν και καθηγητές μας, όπως ο αείμνηστος Παναγιώτης Ανυφαντάκης, ο οποίος με την «γκιλότα», τα «στιβάνια» και το στρατιωτικό αδιάβροχο, καβάλα στην «χελιά» γαϊδούρα του, με τον τριχοντρουβά κρεμασμένο στα σκαρβέλια του σωμαριού, πηγαινοερχόταν πολλά χρόνια καθημερινά από την Μαγουλά στο Τζερμιάδω.

Είπα πως θα απέφευγα τις προσωπικές αναφορές, τελικά όμως δεν τα κατάφερα. Συγχωρείστε μου την αδυναμία.

Και τώρα, μετά την παρεμβολή αυτή, έρχομαι στο θέμα μου, εξετάζοντας σε πρώτη φάση το θέμα της κατά καιρούς διοικητικής πρωτεύουσας του Οροπεδίου. Κατά τη διάρκεια της Ενετοκρατίας και όσο καιρό κατοικείτο το Λασίθι, ο εκπρόσωπος της Γαλληνοτάτης διέμενε στον οικισμό «Μόρος», μεταξύ Αγ. Γεωργίου και Αγ. Κων/νου, ο οποίος κατά κάποιο τρόπο ήταν την εποχή εκείνη η πρωτεύουσα του Οροπεδίου, όταν το 1649 επέκειτο η Τουρκική εισβολή οι Ενετοί εγκατέλειψαν το Οροπέδιο.

Ο Λεύκαρος, τελευταίος φρούραρχος του τόπου, έβαλε φωτιά στα κρατικά κτίρια και εγκατέλειψε αμαχητί το Λασίθι. Οι Τούρκοι που είχαν εν τω μεταξύ φθάσει δεν σταμάτησαν στην πυρπολημένη παλιά έδρα των Ενετών, αλλά συνέχισαν και εγκαταστάθηκαν στο Μέσα Λασίθι. Στο Τουρκικό κτηματολόγιο του 1705 πρωτεύουσα (Νεφς) του Οροπεδίου φέρεται το Μέσα Λασίθι. Λίγα χρόνια αργότερα, μετά την παγίωση της Τουρκικής κατοχής και στα πλαίσια της εφαρμογής του δικού τους φορολογικού συστήματος στο νησί, οι Τούρκοι μοίρασαν το Οροπέδιο σε δύο κομμάτια, ένα «ζιαμέτι», είδος φέουδου που παραχωρήθηκε στον αγά των ντόπιων γενίτσαρων και είχε την έδρα του στο Μέσα Λασίθι και ένα «μουκατά» που πέτυχε να πάρει η οικογένεια του διαβόητου Χανιαλή που είχε το «κονάκι» του στη Μαγουλά. Ακόμη και σήμερα διατηρούνται σ' έναν οικισμό στο Μέσα Λασίθι το τοπωνύμιο «Σμανλιανώ» (απ' το όνομα του πρώτου οικιστή Ισμαήλ) και στην Μαγουλά τα ερείπια του κονακιού του Χανιαλή Αγά.

Οταν το 1817 ο Sieber επισκέφθηκε το Οροπέδιο βρήκε σαν σπουδαιότερους οικισμούς την Μαγουλά και το Τζερμιάδω. Τις τελευταίες δεκαετίες του περασμένου αιώνα το Τζερμιάδω εξελίχθηκε σε ανεπίσημο επαρχιακό κέντρο και επί Κρητικής Πολιτείας καθιερώθηκε σαν διοικητική θα λέγαμε πρωτεύουσα της Επαρχίας όπου εγκαταστάθηκαν διάφορες Υπηρεσίες: Συμβολαιογραφείο, Ειρηνοδικείο, Αγρονομείο, Ταχυδρομείο κ.λπ. Ας δούμε λοιπόν τώρα:

Το Τζερμιάδω και σαν εκπαιδευτική πρωτεύουσα του Οροπεδίου

Σε ό,τι αφορά την πρωτοβάθμια εκπαίδευση, μέχρι το 1983 το κάθε χωριό του Οροπεδίου είχε το δικό του Δημοτικό Σχολείο. Με τη συγχώνευση που έγινε τη χρονιά εκείνη τα 11 πρωτοβάθμια σχολεία συγχωνεύτηκαν σε δύο: το ένα με έδρα το Τζερμιάδω και το άλλο στον Αγ. Γεώργιο.

Παλαιότερα στο Τζερμιάδω, σύμφωνα με ανεπίσημα στοιχεία, λειτούργησε σχολείο πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης από το 1848. Μετά την Επανάσταση του 1866-69 ιδρύθηκε αλληλοδιδακτικό σχολείο με δάσκαλο τον Εμμ. Κυπριωτάκη, στο οποίο φοιτούσαν 50 μαθητές. Μετά την ανακήρυξη της Κρητικής Πολιτείας ιδρύθηκε διθέσιο Δημοτικό Σχολείο, το οποίο το 1929 αναβαθμίστηκε σε τετραθέσιο και λειτούργησε μέχρι το 1980. Ο αριθμός των μαθητών που φοιτούσαν κατά καιρούς στο Δημοτικό Σχολείο Τζερμιάδω κυμαινόταν από 50 (περίοδος 1899-1907) σε 226 (Σχολικό έτος 1917-18). Το έτος 1983, έτος συγχώνευσης των Σχολείων του Οροπεδίου, στο Δημ. Σχολείο Τζερμιάδω φοιτούσαν 78 μαθητές, ενώ σήμερα στο ενιαίο σχολείο φοιτούν μόνο 42.

Τα σχόλια περιττεύουν! Σαφές είναι ότι το Οροπέδιο βρίσκεται σε καθοδική πορεία, επίκειται δε ερήμωσή του, αν δεν ληφθούν επειγόντως αποτελεσματικά μέτρα.

Για να σχηματίσουμε μια ιδέα του τρόπου διδασκαλίας στα παλιά σχολεία του Οροπεδίου σας διαβάσουμε τι γράφει σχετικά ο εκλεκτός χρονογράφος της εφημερίδας «Μεσόγειος» (16-2-63) και διακεκριμένος Τζερμεδιανός Αριστοτέλης Γραμματικάκης: «Οπως οι σύγχρονοι δάσκαλοι.... έτσι κι εκείνος (ο Ιωάννης Τζερμιάς ή Πιταρίδης) έπαιρνε διδακτέα ύλη από την τρέχουσα ζωή και καθημερινά μας έτερπε και πραγματικά μας δίδασκε με τον καθάριο και πραγματικό τρόπο της διδασκαλίας του, με το υπέροχο πνεύμα του.

- Πόσα ριφάκια ήκαμε η αίγα σας μωρέ Νικόλη της Μαυρούδενας;
- Τρία κυρ Δάσκαλε.
- Κι η δική σας μωρέ Δημήτρη του Μαστρανδρέα;
- Ενα μόνο κυρ Δάσκαλε.

Ο αείμνηστος σηκωνόταν τότε όρθιος και μας έλεγε, πιστεύοντας απολύτως σε κείνα που έλεγε:

- Τα ζωντανά θέλουν περιποίηση. Επειδή είναι καλοταϊσμένη η αίγα του Νικολή έκαμε τρία ριφάκια, ενώ η αίγα του Δημήτρη εκακοπόδισε κι έκανε μοναχά ένα. Να τα καταλαβαίνετε αυτά παιδιά και ν' αγαπάτε όλα τα ζώα. Να τα περιποιείσθε. Γιατί αν δω κανένα σας να κακομεταχειρίζεται τον γάιδαρό των ή να αφήνει απότιστο το βόδι των ή να μην ανεβαίνει πάνω στις αμυγδαλιές να μαζεύει αμυγδαλόφυλλα για την αίγα των θα του σπάσω στην πλάτη ένα μάτσο κυδωνιένες βίτσες.

Με το θαυμάσιο αυτό κείμενο του αειμνήστου Γραμματικάκη κλείνω το κεφάλαιο της στοιχειώδους εκπαίδευσης στο Τζερμιάδω.

Η Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση στο Οροπέδιο Λασιθίου

Η οργάνωση της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Κρήτη τα τέλη του περασμένου αιώνα, ακολούθησε τα πρότυπα της Ελεύθερης Ελλάδας. Παρεχόταν δηλαδή σε σχολεία δύο ξεχωριστών βαθμίδων: τα Ελληνικά Σχολεία και τα Γυμνάσια, η οργάνωση και η λειτουργία των οποίων για την Κρήτη ανήκε στην αρμοδιότητα των Δημογεροντιών.

Με νόμο που κατήρτισε ο Α. Μιχελιδάκης με τη συνδρομή του μεγάλου Τζερμεδιανού Α. Βορεάδη και εγκρίθηκε το 1881, καθορίστηκαν οι όροι και οι προϋποθέσεις ίδρυσης Ελληνικών Σχολείων, ενώ με μεταγενέστερο του 1887 προβλεπόταν η δημιουργία ενός Ελληνικού Σχολείου ανά δύο Επαρχίες. Με τον νόμο λοιπόν αυτόν ιδρύθηκε το πρώτο Σχολείο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στο Οροπέδιο Λασιθίου, το πρώτο Ελληνικό Σχολείο με έδρα τον οικισμό Τζερμιάδω. Πότε άρχισε να λειτουργεί αυτό είναι άγνωστο. Εικάζουμε όμως ότι ο Α. Βορεάδης, Διευθυντής τότε του Γυμνασίου Νεαπόλεως, ασφαλώς θα ενδιαφέρθηκε και για την λειτουργία του Σχολείου της γενέτειράς του.

Στην αστείρευτη πηγή πληροφοριών για το Οροπέδιό μας, τα χρονογραφήματα του Γραμματικάκη, βρίσκουμε την πληροφορία ότι το Ελληνικό Σχολείο Τζερμιάδω αρχές του αιώνα μας λειτουργούσε με Διευθυντή τον Λεωνίδα Γαλανάκη από το Ψυχρό, καθηγητή φιλόλογο (και όχι τον Αντώνιο, όπως εσφαλμένα αναφέρω σε άλλο άρθρο μου) και συστεγαζόταν με το δημοτικό Σχολείο στο παλιό κτίριο.

Ο θεσμός του Ελληνικού Σχολείου διατηρήθηκε με σκαμπανεβάσματα μέχρι το 1925, οπότε καταργήθηκε οριστικά. Διάδοχός του στο Τζερμιάδω υπήρξε το Διτάξιο Ημιγυμνάσιο που άρχισε να λειτουργεί από το σχολικό έτος 1923-24 σαν παράρτημα του Γυμνασίου Νεαπόλεως. Πληροφορίες για την λειτουργία του Ημιγυμνασίου ελλείψει επισήμων στοιχείων μου έδωσαν παλαιοί μαθητές του Σχολείου.

Στο νεοσύστατο Ημιγυμνάσιο κατά την πρώτη φάση της λειτουργίας του δίδασκαν οι καθηγητές Λεωνίδας Γαλανάκης, φιλόλογος, από το Ψυχρό, Ιωάννης Πετράκης, μαθηματικός, από την Φουρνή και Νικόλαος Μάνθος, καθηγητής Γαλλικής από την Αθήνα. Την περίοδο αυτή το σχολείο στεγαζόταν σε ιδιωτικό κτίριο, τελείως ακατάλληλο για τον σκοπό αυτό. Την πρώτη τάξη που είχε τότε 36 μαθητές «φιλοξενούσε» «του Μπογιαντώνη ο Οντάς» και τα μαθήματα γίνονταν πρωΐ - απόγευμα. Οι μαθητές προερχόμενοι απ' όλο το Οροπέδιο πηγαινοέρχονταν καθημερινά πεζοί στα χωριά τους, οι περισσότεροι ξυπόλυτοι.

Δέκα χρόνια αργότερα το παλιό κτίριο του Δημοτικού Σχολείου μετά την ανέγερση του νέου 91925-1930) διατέθηκε εξ ολοκλήρου για την στέγαση του Ημιγυμνασίου, στο οποίο δίδασκαν οι καθηγητές: Παναγιώτης Ανυφαντάκης, φιλόλογος από το Τζερμιάδω, Σταύρος Σταυριανάκης, μαθηματικός από το Τυμπάκι και Δημ. Τζιράκης, θεολόγος από τον Αγ. Γεώργιο. Το Ημιγυμνάσιο καταργήθηκε το 1936 και στη θέση του ιδρύθηκε

Το τετραθέσιο Αστικό Σχολείο Γεωργικής κατευθύνσεως Τζερμιάδω

Σύμφωνα με τον ιδρυτικό τους Νόμο τα Σχολεία αυτά προορίζονταν να παρέχουν γενική παιδεία σε νέους οι οποίοι μετά την αποφοίτησή τους από το Δημοτικό Σχολείο ή τις Τεχνικές Σχολές δεν σκόπευαν να προχωρήσουν σε περαιτέρω σπουδές. Το συγκεκριμένο Σχολείο, βραχύβιο όπως αποδείχτηκε, λειτούργησε μόνο ένα χρόνο αφού καταργήθηκε το 1939. Στεγάστηκε στους χώρους που κατείχε παλιά το Ημιγυμνάσιο και δίδαξαν σ' αυτό οι καθηγητές Παναγιώτης Ανυφαντάκης και Γεώργιος Ελευθεριάδης, φιλόλογος από την Πλάτη.

Εν τω μεταξύ εξερράγη ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος χωρίς να προλάβει να συσταθεί άλλο σχολείο στη θέση του Αστικού και έτσι το Οροπέδιο έμεινε χωρίς σχολείο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Η απουσία αυτή ανάγκαζε τα παιδιά που φοιτούσαν ήδη ή ήθελαν να συνεχίσουν στο Γυμνάσιο να εγκαταλείπουν το Οροπέδιο και να εγκαθίστανται στις κοντινές πόλεις ή κωμοπόλεις στις οποίες λειτουργούσαν τέτοια (Νεάπολη, Αγ. Νικόλαο, Ηράκλειο, Καστέλλι, Βιάννο κ.ά) και να παρακολουθούν μαθήματα εκεί. Οι συνθήκες διαβίωσης των παιδιών αυτών, μακριά από τις οικογένειές τους, ήταν πολύ σκληρές και φαίνονται σήμερα απίστευτες. Παιδιά ακόμη και δώδεκα χρονών νοίκιαζαν στην πόλη που φοιτούσαν ένα δωμάτιο και εκεί μόνα τους μαγείρευαν, έπλεναν, έκαναν το νοικοκυριό τους ενώ είχαν επί πλέον και την μελέτη. Παρά την σκληραγωγία τους, λόγω κακής διατροφής και κακών επίσης συνθηκών διαβίωσης, τα παιδιά αυτά προσβάλλονταν συχνά από διάφορες αρρώστιες. Ο ομιλών μετά τις εξετάσεις του Α' Εξαμήνου, άνοιξη του 1945, προσβλήθηκε από αβιταμίνωση Α, που η αιτιολογία της ασφαλώς και δεν θα αναζητηθεί στην καλοπέραση.

Το άτυπο Παράρτημα του Γυμνασίου Νεαπόλεως

Δημιουργήθηκε στο Τζερμιάδω το 1943 και σ' αυτόν συγκεντρώθηκαν όλοι οι μαθητές (γύρω στους 150) που φοιτούσαν σε διάφορα Γυμνάσια. Οταν λίγα χρόνια αργότερα, το 1948, αναγνωρίστηκε σαν κανονικό φοιτούσαν ήδη σ' αυτό 210 μαθητές. Ο αριθμός αυτός δείχνει την δίψα των Οροπεδιωτών για μάθηση και πόσο μεγάλη υπήρξε η προσφορά του σχολείου αυτού στον τόπο. Μετά την επίσημη αναγνώριση του Παραρτήματος, οι Λασιθιώτες έθεσαν στόχο

Το αυτοτελές Γυμνάσιο

Παλιό όνειρο που άγγιζε την ουτοπία, το αυτοτελές Γυμνάσιο Τζερμιάδω έγινε πραγματικότητα το έτος 1960.

Πρωτεργάτες του επιτεύγματος αυτού τρεις εκλεκτοί Τζερμεδιανοί. Για τον καθένα τους η ίδρυση του Γυμνασίου αντιπροσώπευε κάτι διαφορετικό: Οραμα για τον Αριστοτέλη Γραμματικάκη, έργο ζωής για τον Παναγιώτη Ανυφαντάκη και κορωνίδα της προσφοράς του στον τόπο για τον Αντ. Σφακιανάκη. Ισάξια η προσφορά και των τριών, εξ ίσου μοιράζουμε και στους τρεις

την ευγνωμοσύνη μας.

Αν και ο απαιτούμενος από το νόμο αριθμός των 300 μαθητών για την ίδρυση Γυμνασίου δεν συγκεντρωνόταν, ο αείμνηστος Γραμματικάκης χρησιμοποίησε όλη την επιρροή που διέθετε στην τότε Κυβέρνηση και έτσι ξεπεράστηκε το νομικό κώλυμα. Να πως περιγράφει ο ίδιος την παρεμβολή του στο θέμα σε χρονογράφημά του της 9-10-64 στην «Μεσόγειο».

«Παρουσιάσθηκα αυθαίρετα στο Αρμόδιο Συμβούλιο του Υπουργείου που είχε απορρίψει την πρόταση και η γλώσσα μου πήγαινε ροδάνι.

- Με βλέπετε, τους είπα. Μη με ιδείτε όπως είμαι σήμερα. Ιδείτε με πως ήμουν όταν ήμουν παιδί. Δεν είχα παπούτσια, δεν είχα καπέλλο, δεν είχα βιβλία, ίσως δεν είχα ψωμί. Είχα μόνο μια θειά Λουλούδα που με σήκωνε από το χωριό και ανάμεσα από τα βουνά και τα ρουμάνια, πατώντας πολλές φορές στα χιόνια, με πήγαινε έξι ώρες δρόμο στο Γυμνάσιο της Νεαπόλεως. Εκείνα που τράβηξα τότε εγώ, δεν πρέπει να τα τραβούν σήμερα τα παιδιά. Δεν θα αντέξουν. Το Συμβούλιο συνεκινήθη και ενέκρινε. Εμεινε να εγκρίνει την πίστωση και ο κ. Καραμανλής. Εκανε τα συνηθισμένα του. Στα τελευταία όμως υπέκυψε. Και τώρα το Γυμνάσιο Τζερμιάδων έχει πολλές εκατοντάδες παιδιά και βγάζει φωστήρες. Του δίνω την ευχή μου από τα βάθη της βασανισμένης ψυχής μου». Και σε άλλο σημείο: «Τώρα νιώθω υπερηφάνεια για το έργο μου. Και θα πάρω μια νύκτα τον ανήφορο (ογδόντα, ενενήντα, εκατό, εκατόν είκοσι χιλιόμετρα όλο το φουλ του γκαζιού) θα βγω στο χωριό χωρίς να με δει άνθρωπος να προσκυνήσω τις πέτρες του Γυμνασίου - που αμέσως από τα πρώτα του βήματα μου βγάζει θριαμβευτές - και θα επιστρέψω στο Ηράκλειο ευτυχισμένος «ότι είδον οι οφθαλμοί μου το σωτήριον».

Με την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του 1964 στη θέση του εξαταξίου Γυμνασίου δημιουργήθηκαν από ένα τριτάξιο Λύκειο και Γυμνάσιο που έκτοτε - με παρένθεση την δικτατορία του Παπαδόπουλου, που επανέφερε το εξατάξιο Γυμνάσιο - λειτουργούν κανονικά.

Η ανέγερση του συγχρόνου και επιβλητικού κτιρίου στο οποίο στεγάζονται τα σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στο Τζερμιάδω θεμελιώθηκε στις 17 Απριλίου 1947 σε οικόπεδο εκτάσεως 3,5 στρεμμάτων στη θέση Καζάρμα, ανατολικά του χωριού, όπου παλαιότερα υπήρχαν τουρκικές στρατιωτικές εγκαταστάσεις. Μια ερανική επιτροπή που συνεστήθη με σκοπό την συγκέντρωση χρημάτων για την ανέγερση του διδακτηρίου με πρόεδρο τον αείμνηστο Α. Σφακιανάκη εργάσθηκε υπεράνθρωπα ακόμη και με προσωπική εργασία κατοίκων και μαθητών, κατόρθωσε στη διάρκεια της θητείας της να ανεγείρει 4 αίθουσες του νέου διδακτηρίου, το οποίο αποπερατώθηκε αργότερα από την Πολιτεία και σήμερα αποτελεί κόσμημα και καύχημα για ολόκληρο το Οροπέδιο.

Οικοτροφείο Γυμνασίου Τζερμιάδω

Για τη στήριξη του νεοσύστατου Γυμνασίου, που εκτός από το Οροπέδιο δεχόταν μαθητές και από άλλες περιοχές, ξεκίνησε μια προσπάθεια δημιουργίας και ενός Οικοτροφείου στο οποίο θα διέμεναν οι μαθητές οι προερχόμενοι από μακρινές περιοχές. Η προσπάθεια ευοδώθηκε και σε συνεργασία με το Εθνικό Ιδρυμα «Βασιλεύς Παύλος», αρχές του 1976 έγινε η δημοπράτηση του κτιρίου με προϋπολογισμό 34 εκατομμύρια. Ομως πριν ακόμη αποπερατωθεί το κτίριο ο σκοπός του είχε ξεπεραστεί ήδη. Πράγματι η ανάπτυξη των συγκοινωνιών και η βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης καθιστούσε περιττή την διαμονή των μαθητών στην έδρα του Γυμνασίου. Σήμερα το κτίριο έχει παραχωρηθεί στην Μητρόπολη Πέτρας και πρόκειται να εγκαταστήσει σ' αυτό το εκκλησιαστικό γηροκομείο «Παναγία η Γερόντισσα».

Το «μονοπώλιο» του Τζερμιάδω στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση διακόπηκε το 1958 με την ίδρυση, από τον Χρήστο Φαρσάρη, του πρώτου ιδιωτικού εκπαιδευτηρίου στο Οροπέδιο, του Γυμνασίου «Δικταίον Λύκειον» με έδρα τον Αγιο Γεώργιο. Το Γυμνάσιο αυτό λειτούργησε με επιτυχία μέχρι το 1962, οπότε περιήλθε στην Κοινότητα, που διέκοψε την λειτουργία του.

Κάμποσα χρόνια αργότερα, το έτος 1978, ιδρύθηκε δεύτερο κρατικό Γυμνάσιο με έδρα τον Αγ. Γεώργιο που λειτουργεί μέχρι σήμερα.

Απ' όσα προαναφέραμε γίνεται φανερό ότι επί μισό και πλέον αιώνα το Τζερμιάδω εκτός από διοικητική πρωτεύουσα υπήρξε και η έδρα των σχολείων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, δηλ. η εκπαιδευτική πρωτεύουσα του Οροπεδίου.

Η προσφορά των σχολείων αυτών στον τόπο υπήρξε πολύ μεγάλη. Σε μια εποχή που η Επαρχία μας ήταν απομονωμένη και δυσπρόσιτη έδωσαν την δυνατότητα στους μικρούς Λασιθιώτες να μορφωθούν και να ανεβάσουν το επίπεδο της ζωής τους.

Είναι γνωστό και έχει μάλιστα επιχειρηθεί η επιστημονική ερμηνεία του φαινομένου, ότι ο δείκτης ευφυΐας των Οροπεδιωτών είναι υψηλότερος από εκείνο των κατοίκων άλλων περιοχών. Οταν λοιπόν τους παρέχονται τα μέσα και η ευκαιρία να αξιοποιήσουν αυτό το χάρισμα, τότε διαπρέπουν.

Ο λόφος της Καζάρμας επέτρεψε στα Λασιθιωτάκια ν' ανοίξουν τα φτερά τους, να απογειωθούν και με την μόρφωση να κατακτήσουν την κοινωνική καταξίωση και την οικονομική ευημερία.

Σήμερα μεγάλος αριθμός συμπατριωτών μας, πολύ μεγάλος σε σχέση με τον πληθυσμό, διαπρέπει στις επιστήμες, στις Υπηρεσίες, στις επιχειρήσεις και όπου και να βρίσκονται αποτελούν εκλεκτά μέλη της Κοινωνίας.

Ας είναι ευλογημένο το όνομα όλων εκείνων που αγωνίστηκαν για την ίδρυση, κοπίασαν για την λειτουργία και με ζήλο επεδίωξαν την πρόοδο και την ανάπτυξη των σχολείων μέσης εκπαίδευσης στο Οροπέδιο. Σαν ελάχιστο φόρο τιμής στην μνήμη τους επιτρέψτε μου να δώσω ένα σύντομο βιογραφικό διάγραμμα για τον καθένα τους, με την υπόσχεση να επανέλθω εν καιρώ και να δημοσιεύσω μια πιο εμπεριστατωμένη και αναλυτική βιογραφία του καθενός. Στ' αλήθεια το αξίζουν.

Επειδή το έργο και η προσφορά και των τριών θεωρώ ότι είναι ισάξια, στην παρουσίαση του βιογραφικού τους διαγράμματος θα ακολουθήσω τα πρεσβεία της ηλικίας.

Αντώνιος Σφακιανάκης

Λειτουργός της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και από τις σημαντικότερες προσωπικότητες του Οροπεδίου Λασιθίου κατά την περίοδο του μεσοπολέμου.

Παρακολούθησε τις τρεις πρώτες τάξεις του Δημοτικού στο σχολείο Κρουσταλλένιας και την Τετάρτη στην Κριτσά, γιατί το Οροπεδιώτικο σχολείο δεν λειτούργησε για δύο χρόνια λόγω των Επαναστατικών γεγονότων της εποχής. Το έτος 1900 πήρε υποτροφία από το Δήμο Τζερμιάδω και σπούδασε στο Ιεροδιδασκαλείο της Αγ. Τριάδος στα Χανιά (έργο του Επισκόπου Κυδωνίας Νικηφ. Ζαχαριάδη ή Λαδωμένου από την Πλάτη) και εν συνεχεία στο Διδασκαλείο Ηρακλείου, όπου και αρίστευσε.

Την σταδιοδρομία του σαν εκπαιδευτικού διέκοψε για να καταταγεί εθελοντής το 1912 στο Ανεξάρτητο Τάγμα Κρητών και έλαβε μέρος στους αγώνες για την απελευθέρωση της Χίου και της Λέσβου. Επίσης έλαβε μέρος στη Μάχη του Μπιζανίου, όπου και τραυματίστηκε.

Επανήλθε στην ενεργό Υπηρεσία και συνταξιοδοτήθηκε το 1945. Ο Σφακιανάκης υπήρξε άριστος εκπαιδευτικός. Πρωτεργάτης της αυτενεργούς μαθήσεως του «Σχολείου Εργασίας» οργάνωσε μαθητικούς συνεταιρισμούς για να προωθήσει την συνεταιριστική ιδέα.

Παντού όπου κι αν υπηρέτησε εργάστηκε για την βελτίωση των συνθηκών στέγασης των σχολείων, επισκευάζοντας τα παλιά διδακτήρια ή κτίζοντας νέα, όπως εκείνο του Τζερμιάδω (1925-1930) με δαπάνη του Οργανισμού Διαχειρίσεως Μοναστηριακής Περιουσίας.

Εκτός της εκπαιδευτικής, ανέπτυξε και μεγάλη Κοινωνική δραστηριότητα με σημαντικά αποτελέσματα. Ιδρυσε Επαρχιακό Γεωργικό Συνεταιρισμό, πρώτος εισήγαγε στο Οροπέδιο τη χρήση των λιπασμάτων (το περίφημο γκουανό) και πρώτος έφερε από το Βόλο δενδρύλλια μηλιάς ποικιλία «φιρίκι». Υπηρέτησε για σύντομο διάστημα στο Ζαρό όπου και διέδωσε την πατατοκαλλιέργεια, άγνωστη μέχρι τότε εκεί.

Εξελέγη αντιπρόσωπος στη Συνέλευση της Διδασκαλικής Ομοσπονδίας και κατά την διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου ανέπτυξε μεγάλη πατριωτική δράση.

Υπήρξε πρόεδρος της Ερανικής Επιτροπής που συνεστήθη για την συγκέντρωση χρημάτων που θα διετίθεντο για την ανέγερση του διδακτηρίου του Γυμνασίου. Τα άλλα μέλη της Επιτροπής ήταν οι: παπά Ιωάννης Μαρκόπουλος, παπά Ιωάννης Μιχελάκης, Παναγιώτης Ανυφαντάκης, Νικόλαος Σπανάκης, Νικόλαος Πλατάκης, Δημήτριος Ανυφαντάκης, Ζαχαρίας Δετοράκης, Νικόλαος Γραμματικάκης και Εμμ. Πλατάκης.

Νυμφεύθηκε την Ειρήνη το γένος Μιχ. Θεοδωράκη με την οποία απέκτησε έξι παιδιά. Απεβίωσε το 1976 και αναπαύεται στην Αγία Αννα.

Παναγιώτης Ν. Ανυφαντάκης

«Στοιχειό» και στυλοβάτης της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης του Οροπεδίου Λασιθίου επί τριάντα και πλέον χρόνια, ο αείμνηστος Παναγιώτης γεννήθηκε το 1897 στο Τζερμιάδω όπου έμαθε και τα πρώτα γράμματα. Στη συνέχεια φοίτησε στο Γυμνάσιο Νεαπόλεως, όπου για κάποιο χρονικό διάστημα συγκατοικούσε με το συγχωριανό και συγγενή του (ανεψιό) Αριστοτέλη Γραμματικάκη.

Συμπολεμιστές αργότερα στο 27ο Σύνταγμα της 10ης Μεραρχίας, έφθασαν σχεδόν μέχρι την Αγκυρα. Με την άδειά σας θα ανατρέξω και πάλι στα κείμενα του χρονογράφου της «Μεσογείου» και σας διαβάζω από την νεκρολογία του ανεψιού προς τον θείο (Μεσόγειος 6-4-65):

«Στις 15 Αυγούστου του 1921 αποβραδίς έγιναν ένδεκα επιθέσεις από το 27ο Σύνταγμα Πεζικού της Δεκάτης Μεραρχίας για να καταληφθεί ο λόφος «Σαπάντζα» σαράντα χιλιόμετρα δυτικά της Αγκυρας. Οταν φθάσαμε στην κορυφή και εγκατασταθήκαμε, από τον λόχο μας είχαν απομείνει επτά όλοι κι όλοι στρατιώτες ανάμεσα στους οποίους γεροί και σώοι ο ανεψιός κι ο μπάρμπας. Ο λόχος είχε 130 σκοτωμένους και πληγωμένους. Ο μπάρμπας μου όμως, ο Παναγιώτης Ανυφαντάκης του Νικολάου που πέθανε χθες, δεν είχε χάσει το χιούμορ του.

- Ουδέν κακόν αμιγές καλού μωρέ κοπέλια. Εμείναμε μονάχα επτά κι έτσι θα φτάσει η ζάχαρη που έχω να σας ψήσω τσάι που γιορτάζω σήμερα της Παναγίας.

Αναψε φωτιά κι έστεσε επάνω σε δυο πέτρες την καραβάνα. Είχε ρίξει το τσάι και τη ζάχαρη, όταν μια Τουρκική οβίδα έσκασε δέκα μέτρα μακρύτερα. Αναποδογύρισε η καραβάνα, χύθηκε το τσάι.

- Δεν πειράζει μωρέ κοπέλια. Σαν και να τόπιαμε».

Μετά την επιστροφή του από την Μικρασιατική εκστρατεία, κατά την οποία είχε ονομασθεί έφεδρος αξιωματικός, σπούδασε φιλολογία στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Το μεγαλύτερο μέρος της υπαλληλικής του σταδιοδρομίας το πέρασε σαν καθηγητής και γυμνασιάρχης στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση του Οροπεδίου, για την καλή λειτουργία της οποίας εργάστηκε με μεγάλο ζήλο και η αναβάθμιση της οποίας υπήρξε γι' αυτόν έργο ζωής.

Νυμφεύτηκε την Μαρία Δολαψάκη από την Μαγουλά, αλλά δεν απέκτησαν παιδιά. Διέμενε στην Μαγουλά μέχρι τον θάνατό του που συνέβη στις 5 Απριλίου 1965 στο Ηράκλειο και ετάφη στην γενέτειρά του.

Αριστοτέλης Κ. Γραμματικάκης

Ρομαντικός, οραματιστής αλλά και νους πρακτικός, συνετέλεσε αποφασιστικά στην ίδρυση του πλήρους και αυτοτελούς Γυμνασίου Τζερμιάδω. Γιος του Κων. Ν. Γραμματικάκη, πρώτου Δημάρχου του Δήμου Τζερμιάδω και φρουράρχου του Οροπεδίου, γεννήθηκε στο Τζερμιάδω το 1901, όπου και έμαθε τα πρώτα γράμματα. Στη συνέχεια φοίτησε στο Γυμνάσιο Νεαπόλεως και σε κείνο του Ηρακλείου, απ' όπου πήρε απολυτήριο. Ελαβε μέρος στην Μικρασιατική Εκστρατεία όπου, όπως είπαμε, είχε συμπολεμιστή τον Παναγιώτη Ανυφαντάκη.

Σε κάποια στιγμή αποφάσισε να ακολουθήσει δημοσιοϋπαλληλική σταδιοδρομία, έλαβε μέρος σε πανελλήνιο διαγωνισμό για την πρόσληψη εφοριακών και πρώτευσε. Αλλαξε όμως γνώμη και ασχολήθηκε με το εμπόριο, ενώ αργότερα εργάσθηκε στην Εταιρεία Τάλως. Στην κατοχή είχε ενεργό ανάμιξη στην Εθνική Αντίσταση στο πλευρό του καπετάν Πετρακογιώργη.

Σημαντικός σταθμός στη ζωή του ήταν η ίδρυση της εφημερίδας «Μεσόγειος» το έτος 1950, η οποία δεν άργησε να καταστεί ένα από τα σημαντικότερα καθημερινά εκτός Αθηνών εκδιδόμενα φύλλα. Διετέλεσε πρόεδρος των ιδιοκτητών των Επαρχιακών εφημερίδων και Δημοτικός Σύμβουλος Ηρακλείου. Προικισμένος δημοσιογράφος διακρίθηκε για τα άρθρα και τα χρονογραφήματά του, πολλά από τα οποία είναι εμπνευσμένα από την ιδιαίτερη πατρίδα του.

Αγάπησε με πάθος το Οροπέδιο και ποτέ δεν αρνήθηκε την βοήθειά του για την επίλυση των προβλημάτων που αντιμετώπιζε. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον επέδειξε για την ίδρυση πλήρους και αυτοτελούς Γυμνασίου στο Λασίθι και αγωνίστηκε πολύ γι' αυτό. Οταν τελικά η προσπάθεια στέφθηκε από επιτυχία, δεν έκρυβε την χαρά και την ικανοποίησή του, όπως μαρτυρούν τα ίδια τα γραπτά του. Οι γιοί του, Κωστής διακεκριμένος δημοσιογράφος διευθύνει την «Μεσόγειο», ενώ ο Γιώργος, φημισμένος καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Κρήτης διετέλεσε επί δύο περιόδους Πρύτανής του.

Ο Γραμματικάκης απεβίωσε το 1983 και σύμφωνα με εκπεφρασμένη επιθυμία του αναπαύεται στην Αγία Αννα, το κοιμητήριο του Τζερμιάδω.

Δεν είναι όμως δυνατόν μιλώντας για την δευτεροβάθμια εκπαίδευση στο Οροπέδιο που είχε έδρα το Τζερμιάδω, να μη αναφέρουμε το όνομα ενός μεγάλου τέκνου του, μεγάλου εκπαιδευτικού, πολιτικού, δημοσιογράφου και ποιητού του Αντ. Βορεάδου.

Αν και δεν διαθέτουμε αρκετά στοιχεία, όμως δεν έχουμε αμφιβολία πως ο Βορεάδης θα συνέβαλε αποφασιστικά στην ίδρυση του πρώτου Ελληνικού Σχολείου στο Οροπέδιο και στην εν συνεχεία λειτουργία του. Δεν μπορεί ένας Υπουργός Παιδείας, όπως υπήρξε ο Βορεάδης, να μην έδειξε ενδιαφέρον για τα σχολεία του τόπου του! Αν και εκτός θέματος υπενθυμίζω ότι ο Βορεάδης ήταν και άριστος επιγραμματοποιός. Δικό του ήταν το επίγραμμα που είχε τοποθετηθεί στην κρήνη που ανεγέρθη με πρωτοβουλία του τότε Διοικητού Λασιθίου Κ. Αξελού, πίσω από την Αγία Τριάδα και το οποίο ανέφερε:

«Διοικητής φιλόκαλος, ο Αξελός, και άμα
της κώμης τησδ' οι κάτοικοι εκ της πηγής το νάμα
ο βλέπεις διοχέτευσαν εις τούτο το ταμείον
όπερ θα μένει διαρκές του ζήλου των μνημείον».

Η προσωπικότητα και το έργο των τριών συμπατριωτών μας στους οποίους αναφέρθηκα με παρέσυραν και ίσως ξεπέρασα τον χρόνο που πρέπει να διαρκεί μια ομιλία, χωρίς να κουράζει το ακροατήριο. Συγχωρείστε μου την υπέρβαση αυτή.

Τελειώνοντας θέλω να ευχαριστήσω και πάλι θερμά το Διοικητικό Συμβούλιο και τον Πρόεδρο του Συλλόγου Τζερμεδιανών «Ο Κρόνος» για την πρωτοβουλία τους να με τιμήσουν, οργανώνοντας την ωραία αυτή εκδήλωση. Επίσης θερμά ευχαριστώ και εσάς όλους που αλλάξατε το Κυριακάτικο πρόγραμμά σας για να είσαστε εδώ. Τα αισθήματα που δοκιμάζω αυτήν τη στιγμή είναι ευγνωμοσύνη, χαρά και ικανοποίηση. Η μέρα αυτή θα μείνει βαθιά χαραγμένη στην μνήμη μου.

Σας ευχαριστώ όλους για την τιμή που μου κάνατε και για την υπομονή σας να με ακούσετε.

Πριν όμως εγκαταλείψω το βήμα επιτρέψατέ μου, Κύριε Πρόεδρε, σαν αντίδωρο της τιμής που μου κάνατε, να σας προσφέρω ένα φάκελο με φωτοαντίγραφα μερικών δημοσιευμάτων μου, που τα περισσότερα αφορούν στο αγαπημένο μας Οροπέδιο, για τη βιβλιοθήκη του Συλλόγου σας.

Και πάλι σας ευχαριστώ.

ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΠΕΤΡΑΣ Κ. ΝΕΚΤΑΡΙΟΥ

κατά την εορτή του Αγίου Ιωάννου του Προδρόμου (29 Αυγούστου 1999) εις το ιερό προσκύνημα του Οροπεδίου Λασιθίου

29 Αυγούστου σήμερα. Εορτή του Αγίου Ιωάννου του Προδρόμου. Τελειώνει σε δύο ημέρες κι αυτός ο μήνας, ο καλός μας Αύγουστος. Και λέγει ο λαός μας: «Αύγουστε καλέ μου μήνα νάσουν δυο φορές τον χρόνο». Γιατί είσαι στην καρδιά του καλοκαιριού κι όλοι απολαμβάνουν τη θάλασσα, τον ήλιο, τους ωραίους και εύχυμους καρπούς της κρητικής γης.

Αύγουστε καλέ μου μήνα νάσουν δυο φορές το χρόνο γιατί στις ημέρες σου ζούμε ανείπωτες χαρές. Εχομε τα ωραία μας πανηγύρια που συνδέονται με αναμνήσεις και βιώματα και που στις ημέρες σου η θρησκευτική μας συνείδηση δεν κάνει διακοπές. Σε έχομε, καλέ μου μήνα Αύγουστε ανάγκη γιατί είσαι ο μήνας της Παναγίας, ο μήνας τ' Αϊ Γιαννιού, ο μήνας που γιορτάζουν πολλοί Αγιοι, πολλά Μοναστήρια, πολλές εκκλησιές και μας δίδεται η ευκαιρία να εκδηλώσομε την πίστη μας στο Θεό και την αφοσίωσή μας στην Εκκλησία.

Μόνη μας ελπίδα σήμερα είναι ο Θεός, μόνη μας καταφυγή η Εκκλησιά. Οι πάντες και τα πάντα μάς έχουν διαψεύσει. Ούτε τα αξιώματα, ούτε οι θέσεις, ούτε τα χρήματα, ούτε οι ηδονές, ούτε η τεχνική πρόοδος μπορούν να κάνουν τον άνθρωπο αληθινά ευτυχισμένο.

Αυξήθηκε το κατά κεφαλήν εισόδημα των ανθρώπων σήμερα, μα αυξήθηκαν και τα προβλήματα, το άγχος, οι αυτοκτονίες, τα εγκλήματα, τα διαζύγια, τα ψυχοφάρμακα. Μόνο ο Χριστός μπορεί να δώσει τη χαρά, τη ζωή την αληθινή στον άνθρωπο και χαίρομαι που με την παρουσία σας την πολυπληθή αυτό επιμαρτυρείται, αυτό επιβεβαιώνεται.

Αύγουστε καλέ μου μήνα νάσουν δυο φορές το χρόνο για να ξανάρχονταν τα παιδιά μας, οι απόδημοι Λασιθιώτες μας. Να ξαναζωντάνευαν τα χωριά μας. Να βλέπαμε χωριά να σφύζουν από ζωή. Να βλέπαμε σπίτια και παράθυρα ανοικτά. Να συναντούσαμε παιδιά στις γειτονιές και να ακούγαμε παιδικά κλάματα.

Μα βλέπω και πάλι σιγά - σιγά το ένα μετά το άλλο τα σπίτια να κλείνουν, να φεύγουν τα παιδιά και τα εγγόνια μας, να ερημώνονται τα χωριά μας, να μπαίνει σε χειμερία νάρκη και πάλι το Οροπέδιό μας και κλαίει η ψυχή μου και καρτερώ μαζί μ' εκείνους τους απόμαχους της ζωής, όσοι απόμειναν εδώ πάνω, καρτερώ λέγω και πάλι τον επόμενο Αύγουστο για να ξαναζήσομε αυτές τις χαρές, για να πάρομε ελπίδα, όπως σήμερα, που σάς βλέπομε τόσους πολλούς, να έχετε πλημμυρίσει αυτόν τον τόπο και η ελπίδα μας ζωντανεύει και λέω μέσα μου «έγινε θαύμα! Ζει το Οροπέδιο. Ζει και βασιλεύει. Δεν θα πεθάνει ποτέ».

Απευθύνομαι σήμερα σε σάς ιδιαίτερα, τους Απόδημους Λασιθιώτες και κυττάζοντάς σας, στα μάτια, σάς λέγω με πατρική αγάπη. Σάς σκεφτόμαστε, σάς αγαπούμε αληθινά, σάς θέλομε κοντά μας να έρχεσθε. Να μην ξεχνάτε αυτό το προσκύνημα στις ρίζες σας κι όταν έρχεσθε να φέρνετε μαζί σας τα παιδιά και τα εγγόνια σας.

Σάς παρακαλώ να μην ξεχνάτε τον τόπο που γεννηθήκατε, αυτούς τους ελάχιστους που απέμειναν εδώ, τους γέροντες με τα ροζιασμένα χέρια που σάς μεγάλωσαν, που σάς σπούδασαν, που σάς έθρεψαν και καλλιεργούν ακόμη αυτή τη γη για να σάς στέλνουν τα προϊόντα της και που σάς αγαπούν και σάς καρτερούν.

Αγαπητοί μου απόδημοι Λασιθιώτες,

Το Οροπέδιο διέρχεται τις πιο δύσκολες στιγμές και ημέρες της μέχρι σήμερα ζωής του. Εκλεισαν τα σχολεία μας. Φέτος κλείνει και το Γυμνάσιο του Αγίου Γεωργίου. Ευτυχώς η Πολιτεία θα λειτουργήσει μια Τεχνική Σχολή. Σάς ερωτώ: Τι θα γίνει;

Ποιος θα το κατοικήσει το Οροπέδιο; Φοβούμαι ότι αν προχωρήσει η ερήμωση αυτή όπως συντελείται γοργά και σταθερά τα τελευταία χρόνια, σε λίγα χρόνια εδώ πάνω θα είναι μόνο βοσκοί, θα έρχονται μόνο μερικοί τους μήνες του καλοκαιριού για να κάνουν τις εργασίες τους.

Απευθύνω έκκληση στους αντιπροσώπους του Εθνους. Στους φορείς της εξουσίας. Αισθανθήτε την αγωνία μας. Το καμπανάκι κτυπά. Το SOS ακούγεται. Το Οροπέδιο σβήνει. Βοηθήστε το. Κρατήσετε με έργα υποδομής και με θέσεις και προοπτικής εργασίας τους ανθρώπους εδώ πάνω. Είναι κρίμα, το ωραιότερο αυτό κομμάτι της κρητικής γης να σβήσει και να ερημωθεί.

Αγαπητοί μου Πανλασιθιώτες,

αγαπητοί μου προσκυνητές,

Σήμερα γιορτάζομε όλοι. Γιορτάζει ο Αγιος Ιωάννης ο μεσοκαμπίτης, ο προστάτης, ο πολιούχος του Οροπεδίου.

Τούτος ο μικρός ναός, ο ιστορικός, είναι συνδεδεμένος με όλους τους απανταχού της γης Λασιθιώτες και καθώς μάλιστα βρίσκεται στο κέντρο του Οροπεδίου, η χάρη του Αγίου Ιωάννου εξακτινώνεται σ' όλα τα χωριά που τον στεφανώνουν γύρω - γύρω.

Τούτος ο ναός, ω πόσα βιώματα, πόσες αναμνήσεις δεν ξαναζωντανεύει. Θυμάστε πρόσωπα αγαπημένα, με τα οποία ερχόσασταν εδώ, άλλοι με τα πόδια, άλλοι πάνω στα ζώα τα στολισμένα με ωραία υφαντά. Είναι το πανλασιθιώτικο πανηγύρι.

Ο απανταχού της γης ευρισκόμενος Λασιθιώτης σήμερα έχει την σκέψη του, έχει την καρδιά του εδώ στον κάμπο και παρακαλεί τον Αγιο. Αυτή η λαχτάρα, αυτή η γλυκειά ανάμνηση σάς ανέβασε και σάς σήμερα εδώ.

Κι έβαλε ο Θεός σημάδι εδώ. Το ξέρετε οι Λασιθιώτες, δεν το γνωρίζουν ίσως οι παρεπιδημούντες αδελφοί μας και τους το αποκαλύπτομε. Οταν πλημμυρίζει ο κάμπος το χειμώνα το νερό φτάνει έως την πόρτα της εκκλησίας εδώ. Πιο ψηλά δεν πάει. Δεν αφήνει ο Αγιος. Ο Αγιος Ιωάννης, ο προστάτης του Οροπεδίου, αυτός έχει υπό την σκέπη του όλους τους ανθρώπους εδώ πάνω. Σ' αυτόν και σήμερα αναθέτομε την ελπίδα μας, την προστασία μας, την βοήθειά μας.

Με χαρά διακρίνω σήμερα πολλούς φίλους των Λασιθιωτών. Σάς ευχαριστούμε που ήλθατε, που αγαπάτε το Οροπέδιό μας.

Βλέπω απ' αυτή τη σκοπιά της Εκκλησίας πως σ' αυτό το προσκλητήριο της τιμής και της αγάπης στον Αγιο Ιωάννη δίδουν το παρόν όλα τα χωριά μας με τους ιερείς τους. Ο Αγιος Ιωάννης είναι το σημείο επαφής και της ενότητος όλων των χωριών μας, όλων των Λασιθιωτών. Και συγκινούμαι γι' αυτόν τον συμψυχισμό μας, γι' αυτήν την ενότητά μας.

Κρατείστε αυτήν την εικόνα ζωντανή. Δώστε αδελφοί μου τα χέρια, προ πάντων ανοίξετε τις καρδιές σας σε μια αδελφική αλληλοπεριχώρηση. Εχομε ανάγκη αυτήν την ενότητα, αυτήν την ομόνοια. Αφήσετε τις ζήλειες, τους διχασμούς, τα πάθη, τα μίση. Για μάς, που μείναμε τόσο λίγοι είναι πολυτέλεια ο διχασμός.

Ενωθείτε, συσπειρωθείτε και διεκδικήστε εκείνο που σάς ανήκει. Αν είσθε ενωμένοι μπορείτε να πετύχετε πολλά. Δεν θα σάς εμπαίζουν, δεν θα σάς εκμεταλλεύονται. Γι' αυτό το ξαναλέω, όχι να παρακαλείτε αλλά να απαιτείτε, να ζητάτε το δίκιο σας, την μερίδα που ανήκει στο Οροπέδιό μας και τους ανθρώπους του.

Και σ' αυτήν την συσπείρωση δεν είσθε λίγοι, είμαστε όλοι και οι απανταχού της γης Λασιθιώτες και οι πολλοί φίλοι των Λασιθιωτών.

Τούτος ο τόπος, ω και τι δεν έχει δώσει στην πατρίδα μας. Εχουν ξεπηδήσει από τα σπλάχνα του επιστήμονες, άνθρωποι τίμιοι, ευγενείς, που τιμούν τον τόπο μας. Είμαστε για όλους υπερήφανοι και καυχώμεθα.

Τούτη η γη με το παραγωγικό χώμα της έχει θρέψει τόσους ανθρώπους και μάλιστα σε δύσκολες ώρες για την πατρίδα μας.

Απ' αυτή τη γη, με τα προϊόντα της, έχουν κτισθεί σπίτια, έχουν γίνει επενδύσεις στις μεγάλες πόλεις, έχουν σπουδάσει τόσοι άνθρωποι. Ευλογημένη η εύγονη αυτή γη, μυρωμένη με τόσο τίμιο ιδρώτα και με τόσες μετάνοιες από τους ανθρώπους που την καλλιεργούν. Οι παλαιοί μάλιστα άνθρωποι έπιαναν το χώμα και το φιλούσαν και δόξαζαν το Θεό.

Απευθύνω έκκληση σε σάς τους προσφιλείς αποδήμους, μη αφήνετε τους κήπους σας, τα χωράφια σας ακαλλιέργητα. Συντηρείτε τα ταπεινά και φτωχικά σπιτάκια σας, μην τα πουλείτε, κρατήσετε για να μη σβήσει η ελπίδα, να μη χαθεί η παράδοση, να μην κοπεί ο σύνδεσμός σας με τούτο τον τόπο.

Τιμούμε τους ακρίτες που μένουν εδώ ψηλά και φυλάσσουν Θερμοπύλες, τους τιμούμε και τους αγαπούμε πολύ. Τιμούμε και αγαπούμε τα παιδιά σας. Τιμούμε και αγαπούμε τα σεβάσματα της πίστεώς μας εδώ πάνω. Τιμούμε τις παραδόσεις, τον πολιτισμό, τα ήθη, τα έθιμά μας και παρακαλούμε να μεταλαμπαδεύονται στις επόμενες γενιές.

Η τοπική εκκλησία κάνει ό,τι μπορεί για να σταθεί δίπλα σας, κοντά σας. Σάς αγκαλιάζει με τη στοργή της, με την διακονία της. Είμαστε εν Κυρίω υπερήφανοι για σάς και τα παιδιά σας. Υπερήφανοι για το ωραίο κομμάτι της γης που μάς εμπιστεύθηκε η Εκκλησία, το αγαπημένο μας Οροπέδιο.

Τα έργα της αγάπης που έχομε αναλάβει σύντομα θα τα ολοκληρώσομε και θα τα παραδώσομε στην κοινωνία για να ανακουφίσομε τον πόνο και τη δοκιμασία πολλών αδελφών μας.

Σας δίδω μια υπόσχεση απ' αυτή τη θέση, πως κι αν οι πάντες σάς εγκατέλειψαν, αγαπητοί μου Λασιθιώτες, εμείς δεν θα σάς εγκαταλείψομε ποτέ και την ζωή μας θα θυσιάσομε για σάς.

Συγχαίρω την επιτροπή διαχειρήσεως του ιερού προσκυνήματος, τον π. Δαμιανό, τους ιερείς, όλους τους συνεργάτες του, άνδρες και γυναίκες, που διακονούν σ' αυτό το προσκύνημα. Τους ευχαριστώ για τον πολύ κόπο της αγάπης τους.

Αγαπητοί μου Λασιθιώτες

Νοερά σάς ασπάζομαι όλους, μικρούς και μεγάλους.

Σάς ευχαριστώ εκ βαθέων για την αγάπη σας, για την αφοσίωσή σας στην Εκκλησία μας.

Σάς εύχομαι χρόνια ευλογημένα, χρόνια λασιθιώτικα που ξεπερνούν τα εκατό, χρόνια πλημμυρισμένα με τ' Αϊ Γιαννιού τη χάρη και όλοι μαζί να κάνομε ένα ιερό τάμα, να δώσομε ένα όρκο. Κάθε χρόνο τέτοια ημέρα να βρισκόμαστε εδώ, να γιορτάζομε τον πολιούχο και προστάτη μας και να χαιρόμαστε σ' αυτήν την πανλασιθιώτικη εορτή, βλέποντας αδέλφια, συγγενείς και φίλους.

«...Εξαγοραζόμενοι τον καιρόν...»

ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΟΥ
ΔΑΜΙΑΝΟΥ ΜΠΕΛΕΡΗ
ΗΓΟΥΜΕΝΗ Ι. ΜΟΝΗΣ
ΒΙΔΙΑΝΗΣ ΛΑΣΙΘΙΟΥ

Ενα από τα σημαντικά αποστολικά παραγγέλματα που ευφραίνει* τη ψυχή μας είναι και τούτο: «Βλέπετε ουν πως ακριβώς περιπατείτε, μη ως άσοφοι αλλ' ως σοφοί, εξαγοραζόμενοι τον καιρόν, ότι αι ημέραι πονηραί εισί» (Εφεσ. Κεφ. 5, στιχ. 15-16). Όπως κάθε έμπορος, κάθε γεωργός και κάθε τεχνίτης χρειάζεται να έχει φροντίδα κι επιμέλεια στο έργο του, γιατί διαφορετικά ζημιώνεται, έτσι συμβαίνει και στα έργα τα πνευματικά.

Να ένα παράδειγμα: Όταν όλοι οι πραματευτές τρέχουν στο πανηγύρι και αγωνίζονται με κάθε τρόπο να πουλήσουν την πραμάτεια τους, ένας όμως πραματευτής χαζεύει τριγυρίζοντας εδώ κι εκεί, στα ξεφαντώματα και στα μεθύσια των πανηγυριστών, χωρίς να νοιάζεται αν θα πουλήσει τα εμπορεύματά του, σας ρωτάω, ποιός αξιοποιεί και χρησιμοποιεί ωφέλημα τον χρόνο; Εκείνος που τον ξοδεύει σε μάταια κι ανώφελα πράγματα ή οι άλλοι, που πουλάνε τα εμπορεύματά τους και κερδίζουν χρήματα;

Τα ερωτήματα που τίθενται και θέλουν απάντηση είναι: πώς χρησιμοποιεί κανείς ωφέλημα τον καιρό; Ποιος είναι ο καιρός αυτός; και ποιες είναι οι πονηρές ημέρες για τις οποίες μιλάει πιο πάνω ο Απόστολος Παύλος.

Καιρός πραμάτειας είναι η παρούσα ζωή μας. Και πονηρές ημέρες είναι εκείνες που δεν τις μεταχειριζόμαστε όπως πρέπει. Κάθε άνθρωπος λοιπόν, που πολιτεύεται στη παρούσα ζωή με σωφροσύνη και αρετή, και υποφέρει με γενναιότητα και υπομονή όλες τις θλίψεις και τους πειρασμούς, που του προξενούν ορατοί και αόρατοι εχθροί, αυτός εξαγοράζει τον καιρό με φρόνηση. Σοφός πραματευτής της πρόσκαιρης αυτής ζωής είναι εκείνος που εκμεταλλεύεται όλες τις ευκαιρίες των αδικιών, ατιμιών, ονειδισμών και κάθε λογής καταφρονήσεις γιατί σκέφτεται το πνευματικό κέρδος από την καρτερική τους αντιμετώπιση.

Μην αγανακτούμε όταν τα πράγματα δεν έρχονται πάντοτε όπως τα θέλουμε εμείς στη ζωή μας. Δεν είναι δυνατόν αλλά και συμφέρον μας (δεν είναι) να γίνονται όλα κατά τη σκέψη μας, κατά την επιθυμία μας και κατά το θέλημά μας. Η σκέψη μας πολύ συχνά είναι πλανεμένη, η επιθυμία μας εμπαθής, το θέλημά μας ολότερα εγωιστικό. Και ο Παντογνώστης θεός φυσικά το γνωρίζει αυτό, έστω κι αν εμείς δεν το συνειδητοποιούμε. Γι' αυτό και δεν επιτρέπει να εκπληρώνονται πάντα οι επιθυμίες μας, για να μην βλαφθεί η ψυχή μας: ο πιο πολύτιμος θησαυρός που διαθέτουμε.

Ας αφήσουμε, λοιπόν, τον εαυτόν μας στα χέρια του Θεού, στην πανάγαθη Βούλησή Του. Έγινε κάτι όπως το θέλαμε; Ας τον ευχαριστήσουμε. Δεν έγινε; Ας τον δοξάσουμε. Τίποτα δεν είναι αναγκαίο εφ' όσον δεν μας το δίνει ο Θεός. Τίποτα, εκτός από ένα: Να μην αποξενωθούμε από Εκείνον και την Χάριν Του.

Άφθαρτο στεφάνι, αρετή και σωτηρία του ανθρώπου είναι το να υποφέρει με χαρούμενη και διάθεση και ευγνωμοσύνη τις συμφορές» μας υπενθυμίζει ο Μέγας Αντώνιος.

Εμείς ως φιλόδοξοι, φιλόσαρκοοι και φιλοχρήματοι άνθρωποι δεν μπορούμε να σηκώσουμε την απειλή, την χλεύη, την περιφρόνηση του κόσμου, την στέρηση των απολαύσεων (σωματικών) και τη χρηματική ζημιά. Γι' αυτό προδίδουμε τα ουράνια και άφθαρτα, προτιμώντας τα γήινα και φθαρτά. Για τα προσωρινά, χάνουμε ΤΑ ΑΙΩΝΙΑ. Για πράγματα που δεν αξίζουν τίποτα, χάνουμε τη σωτηρία μας. Την ασήμαντη πραγμάτεια της πρόσκαιρης απολαύσεως την πληρώνουμε πολύ ακριβά με την αιώνια κόλαση!

Ας εξαγοράσουμε τη φρόνηση της ψυχής με την καταφρόνηση των πρόσκαιρων πραγμάτων της επίγειας ζωής.

Ας επιζητούμε τα πνευματικά χαρίσματα «τα χαρίσματα τα κρείττονα», και ας απαλασσόμαστε με συνεχή αγώνα από το σαρκικό φρόνημα που μας σέρνει σε άλλογες ορμές ακαθαρσίας και ανομίας.

Συνέχεια στη σελίδα 12

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΠΕΛΑΓΙΑΣ ΣΤΟ ΟΡΟΠΕΔΙΟ ΛΑΣΙΘΙΟΥ

ΤΟΥ Ι.Μ. ΚΑΡΑΒΑΛΑΚΗ

Η Εκκλησία αυτή βρίσκεται στην περιοχή Αλέξαινα, στις βόρειες υπώρειες της κορυφής Λάζαρος (υψόμ. 2085) του ορεινού όγκου της Δίκτης, στην Ν.Α. παρυφή του Οροπεδίου Λασιθίου. Η περιοχή αυτή ανήκει στην κτηματική περιφέρεια της Κοινότητος Αγίου Κωνσταντίνου, στην ενορία του οποίου άλλωστε υπάγεται και η εκκλησία, συνδέεται δε με τον οικισμό με αγροτικό δρόμο μήκους 2 χιλιομέτρων περίπου.

Δυτικά από την εκκλησία περνά ένας ημιονικός δρόμος που συνδέει το Οροπέδιο Λασιθίου με το Καθαρό, τις Μάλλες, την Καλαμαύκα κ.λπ. Ο δρόμος αυτός είναι μία από τις 8 παλιές εισόδους του Οροπεδίου και κατά τον Petlenbury, τον γνωστό στο Λασίθι Αγγλο αρχαιολόγο και μεγάλο περπατητή του νησιού μας, ακολουθεί τον Μινωϊκό δρόμο που συνέδεε τη Λύκτο με τα ανατολικά διαμερίσματα της Κρήτης. (1) Φαίνεται πως στα Μινωϊκά χρόνια το Οροπέδιο του Λασιθίου ήταν αξιόλογος συγκοινωνιακός κόμβος γιατί αρκετές οδικές αρτηρίες, προστατευόμενες μάλιστα από μικρά οχυρά, διασταυρωνότανε εκεί.

Η εκκλησία βρίσκεται σε θέση αληθινά προνομιακή. Από εκεί απολαμβάνει κανείς μια εξαίσια θέα προς ολόκληρο το Οροπέδιο, τόσο προς το εντεύθεν όσο και προς το εκείθεν της Κεφάλας τμήμα του. Η πλαγιά του βουνού πάνω από την Εκκλησία είναι σκεπασμένη από πυκνή δασική βλάστηση (πρίνους, ασφένταμους, κ.λπ.) ενώ πιο κάτω από το ναό απλώνονται πεζούλες με αμυγδαλιές και άλλα οπωροφόρα δέντρα, ακαλλιέργητα όμως σήμερα.

Γύρω από την εκκλησία και κυρίως στην ΒΑ πλευρά υπάρχουν ίχνη παλιών κτισμάτων ενώ η περιοχή βρίθει από όστρακα, σίγουρες μαρτυρίες ύπαρξης παλαιού οικισμού.

Η Περιγραφή

Η εκκλησία της Αγίας Πελαγίας είναι ένας μικρός μονόχωρος, καμαροσκέπαστος ναός με οξύκορφη λιθοδόμητη καμάρα, χωρίς τοξωτές νευρώσεις, εξωτερικών διαστάσεων: μήκος 8,20μ., πλάτος 4,50μ., και ύψος 4.85μ. Η θύρα εισόδου, διαστ. 1,75μ. ύψος και 0,09μ. πλάτος βρίσκεται στην Β. πλευρά του κτίσματος, όπου ανοίγεται επίσης και ένα μικρό παράθυρο. Πάνω από την θύρα που είναι απλή και χωρίς κανένα διάκοσμο, υπάρχει λίθινο, οριζόντιο υπέρθυρο που το ανακουφίζει ένα οξύκορφο τόξο. Στην ανατολική πλευρά σχηματίζεται η ημικυκλική κόγχη του ιερού που εξωτερικά σχηματίζει ελαφρά καμπύλη. Το τοίχωμά της διατρυπά ένας τετράγωνος φεγγίτης μεγάλων διαστάσεων (48Χ34 εκ.) σε σύγκριση με άλλες εκκλησίες, που καλύπτεται εξωτερικά με δίλοβο γλυπτό αγιοθύριδο. Το αγιοθύριδο αυτό, μοναδικό διακοσμητικό στοιχείο του ναού, είναι σκαλισμένο σε μάρμαρο, υλικό που δεν συναντάται στο Λασίθι, και ξεχωρίζει τόσο για την καλλιτεχνική του σύνθεση όσο και για την επιμελημένη του εκτέλεση. Κοσμείται από τρεις κιονίσκους κορινθιακού ρυθμού που στηρίζονται σε βαθμιδωτό στυλοβάτη και συνδέονται στην κορυφή μεταξύ τους με ημικυκλικές αψίδες.

Πάνω από τις αψίδες υπάρχει επιστύλιο όμοιο με τον στυλοβάτη. Το κενό μεταξύ των κιονίσκων είναι γλυπτό σε μορφή πλέγματος με διαγώνιες λωρίδες και μικρά ανοίγματα. Εσωτερικά ο ναός παρουσιάζει ορισμένες ιδιομορφίες. Από την μια πλευρά και από την άλλη του Ιερού Βήματος, στον ανατολικό τοίχο και με βάση τα επίπεδα της Αγίας Τραπέζης, διαμορφώνονται δύο τετράγωνες συμμετρικές κόγχες διαστ. 55Χ50Χ25 εκ., στοιχεία που δεν συνηθίζονται στις ορθόδοξες εκκλησίες. Σήμερα η αριστερή κόγχη χρησιμοποιείται σαν Πρόθεση. Το ύψος της κόγχης του Ιερού Βήματος είναι 4.21μ. ύψος που σπάνια συναντάται σε μικρές εκκλησίες.

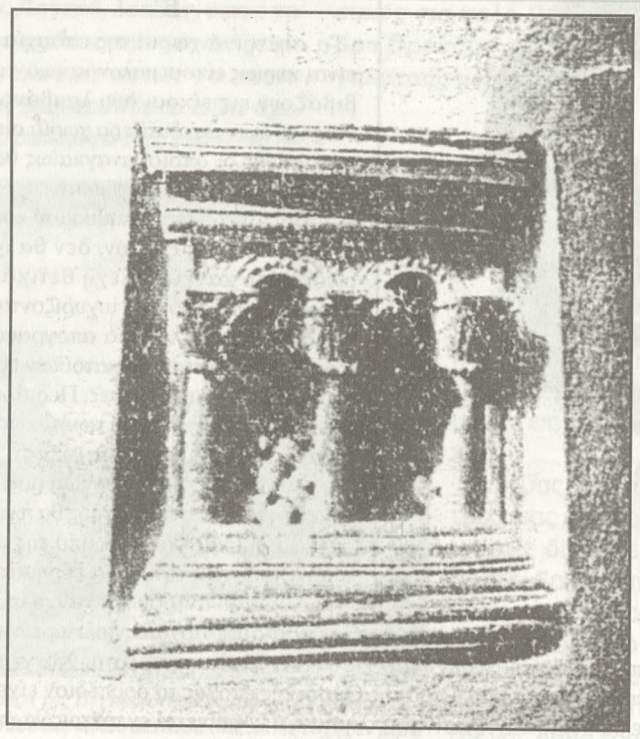

Αγία Πελαγία, το Αγιοθύριτο.

Η εκκλησία της Αγίας Πελαγίας παλαιότερα είχε τοιχογραφικό διάκοσμο, το τελευταίο τμήμα του οποίου καταστράφηκε από πρόσφατο ασβέστωμα. Το καλοκαίρι του 1984 διετηρείτο στο πίσω τμήμα της νοτίας πλευράς μια λωρίδα, μήκους 1μ. και πλάτους 30εκ. περίπου, με τοιχογραφία απεικονίζουσα ελισσομένους κλάδους φυτού (κισσός), χρώματος κυανού και κόκκινου (4). Το τέμπλο της εκκλησίας είναι ξύλινο, απλό χωρίς διακόσμηση και οι εικόνες είναι σύγχρονης κατασκευής, χωρίς ιδιαίτερη καλλιτεχνική αξία.

Οι τοίχοι είναι σοβαντισμένοι από μέσα και από έξω, δίχως κανένα διακοσμητικό στοιχείο. Η στέγη είναι δίρρυτη, με τσιμεντένια πλάκα. Και η εκκλησία της Αγίας Πελαγίας δυστυχώς δεν ξέφυγε από τη μανία της αλλοίωσης της εξωτερικής της μορφής με την κατασκευή υποστέγου. Κατά μήκος της Β. πλευράς του ναού κατασκευάσθηκε πριν από μερικά χρόνια ένα τσιμεντένιο υπόστεγο διαστ. 8,40Χ4,30Χ2,80μ. για προστασία των εορταστών από ενδεχόμενη κακοκαιρία κατά την ημέρα της εορτής (8 Οκτωβρίου).

III. Ιστορία

Πρώτη έμμεση αναφορά για την ύπαρξη της εκκλησίας της Αγίας Πελαγίας γίνεται στην έκθεση του ενετού Λογιστικού υπαλλήλου Πέτρου Καστροφύλακα που συντάχθηκε το έτος 1583. Ας δούμε κάπως εκτενέστερα τα σχετικά γεγονότα.

Οι ενετοί κατακτητές, αντιδρώντας στις συνεχείς εξεγέρσεις εναντίον των Κρητών, αποφάσισαν για λόγους ασφαλείας, την ερήμωση του οροπεδίου Λασθίου, που κράτησε από το 1263 έως το 1463. Την εποχή εκείνη οι Ενετοί αντιμετωπίζοντας επισιτιστικά προβλήματα, ενόψη της προετοιμαζομένης εκστρατείας των εναντίον των Τούρκων, πήραν την απόφαση να ξανακαλλιεργήσουν για λογαριασμό τους και για όσο καιρό θα κρατούσε η εκστρατεία, τον εύφορο κάμπο. Το διάλειμμα όμως δεν κράτησε πολύ και η σκληρή μεταχείριση του Λασιθίου συνεχίστηκε έως το 1514, οπότε καταργήθηκε οριστικά η απόφαση της ερήμωσης. Τότε επίσης αποφασίστηκε να αποδοθεί στην καλλιέργεια η Λασιθιώτικη γη για λογαριασμό του Δημοσίου.

Καθαρίστηκε λοιπόν ένα μέρος του κάμπου που δεν λιμνώνει τον χειμώνα (νότια, ανατολικά Β.Α.), μοιράστηκε σε ίσα κομμάτια, τις λεγόμενες βουδέες (1 βουδέα = έκταση 35 μουζουριών) και νοικιάστηκε στους κατοίκους του Χάνδακα.

Η εκμετάλλευση αυτή συνεχίστηκε έως το 1546 οπότε η Βενετία θέλοντας να αποζημιώσει ορισμένους πιστούς υπηκόους της από το Ναύπλιο και την Μονεμβασιά, που ακολούθησαν τους Ενετούς μετά την πτώση των φρουριών αυτών, παραχώρησε σε αυτούς τις καλλιεργήσιμες εκτάσεις του Οροπεδίου, με την υποχρέωση να πωλούν στο ενετικό δημόσιο τη μισή σοδειά τους. Οι αποφάσεις παραχώρησης, τα ονόματα των δικαιούχων και η έκταση των παραχωρουμένων χωραφιών έχουν διασωθεί χάρη στην ενετική γραφειοκρατία και τα σημαντικής ιστορικής αξίας αυτά έγγραφα έχουν δημοσιευθεί από τον μεγάλο ερευνητή της Μεσαιωνικής Κρητικής Ιστορίας κ. Στέργιο Σπανάκη.

Σύμφωνα λοιπόν με μια απόφαση του ειδικού Συμβουλίου αποκατάστασης Ναυπλιωτών και Μονεμβασιωτών με ημερομηνία 22 Φεβρουαρίου 1545 παραχωρούνται αδιαιρέτως στο Μοναστήρι της Παναγίας της Σπηλιώτισσας με ηγουμένη την Παλαδία, κόρη του Ναυπλιώτη ευγενούς Φραγκίσκου Ντανασσή (De Nassin) και στο Μοναστήρι της Αγίας Μαρίνας του Castel di Greci, με ηγουμένη την Θεοκλήτη, κόρη επίσης του Ντανασσή (τα παραπάνω μοναστήρια βρισκότανε στην Πελοπόννησο) χωράφια που να αποδίδουν τον χρόνο 300 μουζούρια στάρι. Η παραχώρηση αυτή έγινε με το να ανεγείρουν οι μοναχές, μέσα σε δυο χρόνια, στον τόπο της νέας εγκατάστασής τους δυο νέα μοναστήρια προς τιμήν της Σπηλιώτισσας και της Αγ. Μαρίνας διαφορετικά η παραχώρηση των χωραφιών θα ακυρωνότανε.

Φαίνεται όμως πως τα νέα μοναστήρια κτίσθηκαν γιατί η παραχώρηση δεν ακυρώθηκε και οι δυο μοναχές, 38 χρόνια αργότερα, αναφέρονται να οφείλουν σαν ηγουμένισσες των μοναστηρίων αυτών, στο ενετικό Δημόσιο μια ποσότητα σταριού. Πιο συγκεκριμένα στην έκθεση Καστροφύλακα που μνημονεύσαμε στην αρχή αυτού του κεφαλαίου περιλαμβάνονται στο πρώτο μέρος όλοι οι Ναυπλιώτες που πήραν χωράφια στο Λασίθι και πόσο στάρι όφειλε να παραδίδει ο καθένας το χρόνο στο Φουντικό (Κρατικές Αποθήκες). Στο δεύτερο μέρος περιλαμβάνεται ένας κατάλογος των οφειλετών, Ναυπλιωτών και παχτωτών του Λασιθίου, έως το 1583.

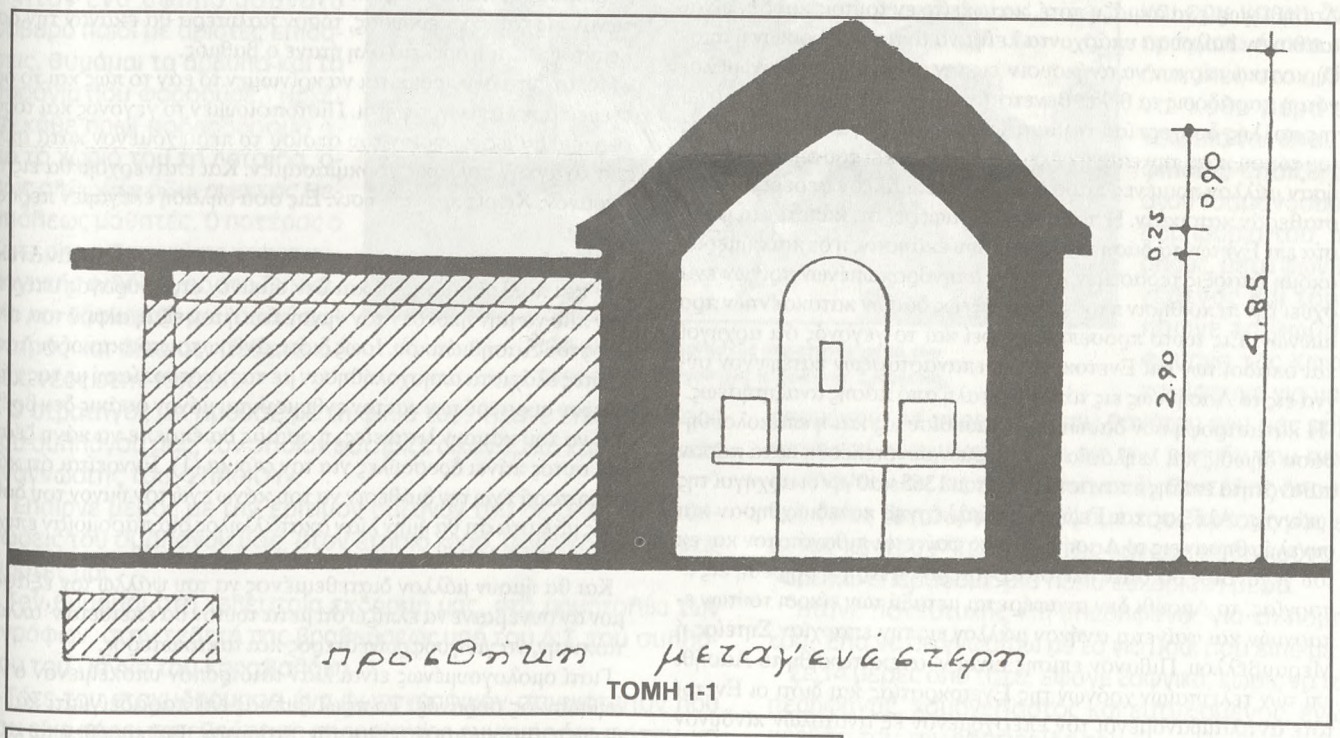

ΤΟΜΗ 1-1

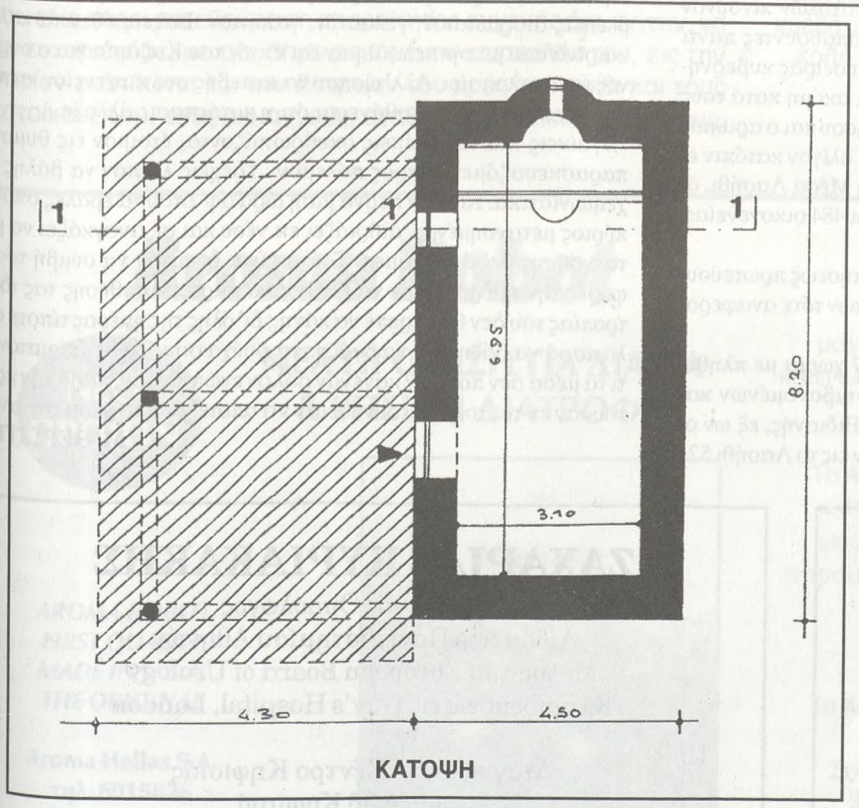

ΚΑΤΟΨΗ

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 12

Ο λογοτέχνης Μιχάλης Καλημεράκης

Αγαπητέ εξάδελφε

Σ' ευχαριστώ για το συμπαθητικό εφημεριδάκι που μου στέλνεις και εκφράζω την ικανοποίησή μου για το περιεχόμενο και την εκτίμησή μου για την προσπάθεια. Γνωρίζω καλά πως μόνο με αγάπη και επιμονή συντηρούνται τέτοιες Δονκιχιώτικες υποθέσεις.

Θέλοντας να φανώ χρήσιμος στην προσπάθεια αυτή σου στέλνω σήμερο.

Α. Τα «Γράμματα στο Λασίθι» του πρόωρα χαμένου Ηρακλείωτη λογοτέχνη Μιχάλη Καλημεράκη της γενιάς του Ν. Καζαντζάκη. Την ύπαρξη αυτών των χρονογραφημάτων ελάχιστοι γνωρίζουν. Πέρα από τη λογοτεχνική τους αξία έχουν και συναισθηματική γιατί είναι τα τελευταία του συγγραφέα που σύνδεσε την παρουσία του στο Οροπέδιο όχι λόγω φυσιολατρικής διάθεσης αλλά λόγω της πάθησής του (φυματίωση) την οποία πίστεψε, αλλοίμονο, πως το κλίμα του Λασιθίου θα τον θεράπευε.

Ιδιαίτερη αίσθηση προκαλούν τα λόγια του Ν. Καζαντζάκη που αποτελούν τον πρόλογο του βιβλίου - ποιητικής συλλογής κατά βάση. Σου τα εμπιστεύομαι βέβαιος πως θα τα αντιμετωπίσεις με σεβασμό μια και αναδεικνύουν συν τοις άλλοις ένα Λασίθι στην ανατολή του αιώνα που φεύγει. Γι' αυτά θα κουβεντιάσουμε περισσότερο το καλοκαίρι.

Β. Τις ρίμες μου «Του παπα - Βορρά» μια και υπάρχει αναφορά στους Βορεάδηδες στο τελευταίο φύλλο και «Τα σκιαέθια». Η γλώσσα είναι πολύ «αρχαία» και χρειάζεται «γλωσσάρι» καθώς και επεξηγηματικό πρόλογο.

ΣΠΑΘΙ:

Στο πολύ καλό περιοδικό «Αμάλθεια» διάβαζα τις προάλλες στον Αγιο Νικόλαο μια εντυπωσιακή μελέτη για το ριζίτικο τραγούδι, το «Σπαθί» θα το δημοσιεύσει εν καιρώ, «Του Δικηγόρου Ηρακλείου Εμμαν. Μ. Τσικαλά που τυχαίνει να είναι και πρώτος μου εξάδερφος. Ο Μανώλης επεξεργάζεται το θέμα και το παρουσιάζει σαν ειδικός. Μου άρεσε πολύ και εσκεύθηκα να το αναδημοσιεύσω στο «ΣΠΑΘΙ» και καθώς εντουχιούντιζα να τον πάρω τηλέφωνο και να του ζητήσω τυπικώς στην άδεια ήρθε ο ταχυδρόμος και μου έφερε ένα φουσκωμένο φάκελλο που του έστελνε ο αγαπητός εξάδερφός ο Μανώλης. Ο φάκελλος είχε μια σειρά από χρονογραφήματα που αφορούσαν το Λασίθι, που λίγοι τα ξέρουν, που τάχει γραμμένα ένας λαμπρός λογοτέχνης, ο Μιχάλης Καλημεράκης, ίσως το καλοκαίρι του 1924 όταν το καλοκαίρι εκείνο του συνέστησαν να το περάσει στο Λασίθι με τον καθαρό και δροσερό αέρα του οποίου θα εθεραπεύετο από τη βαρειά φυματίωση που έπασχε!! Ο Καλημεράκης ήλθε λοιπόν ασμενώς και από φυσιολατρικήν διάθεσιν στο Λασίθι και έμεινε στο Ψυχρό από όπου έστελνε τις ανταποκρίσεις του «Τα γράμματα από το Λασίθι» στην εφημερίδα «Ανόρθωσις» είχε μια στήλη του Ηρακλείου που εξέδιδε ο Ανδρ. Ζωγράφος. «Τα γράμματα από το Λασίθι» που είναι 34 συνθέτουν μια εικόνα του τόπου μας της εποχής εκείνης με τη ματιά του μεγάλου αυτού ποιητού και λογοτέχνη που χάθηκε πολύ νέος 38 ετών (το 1925 Ιούλιο) και που τον εθρήνησε και ο Καζαντζάκης με τον οποίον είχε στενό δεσμό.

Εκτός των «Γραμμάτων από το Λασίθι» ο φάκελλος περιέχει και ποιητικά δείγματα, τα οποία θα δημοσιεύομεν ένα εις εκάστην έκδοσιν, των προσπαθειών του Τσικαλά να περισώσει ό,τι μπορεί από τη γλώσσα και τη λαλιά των γονέων μας που χάνεται.

Είναι λοιπόν ο φάκελλος για το «ΣΠΑΘΙ» ένα μεταλλείον χρυσού από το οποίον μπορούμε να αντλούμε χρυσοφόρα ψήγματα και να τα δημοσιεύομεν ανά δίμηνον που εκδίδεται η μικρή μας εφημερίδα. Αυτό όμως θα μάς έπαιρνε χρόνια για να δουν όλα το φως της δημοσιότητος.

Γι' αυτό το Δ.Σ. του συλλόγου μας απεφάσισεν με την συνδρομήν της καλλιτέχνιδος γραφίστριας Ευαγγελίας Ε. Τσικαλά να υποβληθεί εις την οικονομικήν θυσίαν από το ισχνόν του ταμείον να τα εκδόσει εις βιβλίον και να το αποστείλει εις όλους τους αναγνώστας μας για να δουν το Λασίθι όπως το είδε το καλοκαίρι εκείνο ο Μιχ. Καλημεράκης.

Σαν πρώτο δείγμα το «Σπαθί» δημοσιεύει σήμερον το β' μέρος του γράμματος «Ολίγη ιστορία που το υπογράφει όπως όλα άλλωστε ως Μ. Θερσίτης».

ΟΛΙΓΗ ΙΣΤΟΡΙΑ
Β'

Τα σημερινά χωριά της επαρχίας είναι κυρίως είκοσι μολονότι τα αναβιβάζουν εις είκοσι δύο λαμβάνοντες υπ' όψιν ως ιδιαίτερα χωρία συνοικισμούς οι οποίοι αναγκαίως θα έπρεπε να συμπεριληφθώσιν εις τα είκοσιν αυτά. Περί πληθυσμού του σημερινού τουλάχιστον, δεν θα ημπορούσε κανείς να έχη θετικάς πληροφορίας αφού ως ισχυρίζονται οι εδώ όταν η τελευταία απογραφή ενηργήθη πλείστοι των κατοίκων ευρίσκοντο εις τα εν Μάλλες, Πεδιάδα και Μονοφάτσι κτήματά των. Οπωσδήποτε ένας αριθμός μεταξύ 6 και 6 1/2 χιλιάδες θα ήτο ο πιθανώτερος.

Εις το Λασήθι ο πολιτισμός θα πρέπη να έχη σκαρφαλώσει από της απωτάτης αρχαιότητος. Τα ευρήματα του Δικταίου άντρου και τα ερείπια της παρ' αυτώ αρχαίας πόλεως εις ην προ ετών ενήργησεν ανασκαφάς ο Αγγλος αρχαιολόγος Χόνγκερ πείθουσιν ότι πολύ προ της Ομηρικής εποχής το οροπέδιον είχεν ελκύσει την ανθρωπίνην απλησίαν. Δεν φαίνεται εν τούτοις να ήκμασεν ούτε η ανασκαφείσα πόλις ούτε και άλλη καμμία εις το Λασήθι, αφού, εφ' όσον αι αρχαιολογικαί μου γνώσεις επιτρέπουν δεν ενθυμούμαι να ήκουσα ποτέ ή να εδιάβασα ότι εις το Λασήθι υπήρξε ανεξάρτητος κατά την αρχαιότητα πόλις. Εννοείται ότι το συμπέρασμά μου τούτο ανήκει εις την τάξιν των εικασιών και συνεπώς δεν έχει ουδεμίαν φιλοδοξίαν.

Επί της Ρωμαϊκής κατακτήσεως ως και επί Βυζαντινής εποχής το Λασήθι χωρίς να ακμάζη ποτέ, κατωκείτο εν τούτοις και δεν είναι απίθανον διόλου τα υπάρχοντα λείψανα αντιπλημμυρικών ή αποξηραντικών έργων να ανήκουσιν εις την ρωμαϊκήν εποχήν, μολονότι η παράδοσις τα θέλει Βενετσιάνικα. Φυσικόν είναι και λόγω της πολλής δυσχερείας της αναβάσεως και λόγω του δασώδους του τόπου κατά την εποχήν εκείνην οι κάτοικοι του οροπεδίου να ήσαν μάλλον ποιμένες παρά γεωργοί και μάλλον φερέοικοι ή με σταθεράν κατοικίαν. Η παράδοσις αναφέρει ότι κάποτε και μάλιστα επί Ενετών τα δάση του Λασηθίου εκάησαν, η δε και σήμερον ακόμη ύπαρξις τεραστίων κορμών απηνθρακωμένων πρίνων ενισχύει την πεποίθησιν περί της υπάρξεως δασών κατακαέντων προ αιώνων. Εις τούτο προσεπιμαρτυρεί και το γεγονός ότι αρχηγοί και οπαδοί των επί Ενετοκρατίας επαναστάσεων κατέφυγον συχνά εις το Λασήθι ως εις τόπον ασφαλή από πάσης αναζητήσεως.

Η καταστροφή των δασών του Λασηθίου ως και η επακολουθήσασα δήωσις και λεηλασία των χωρίων συνετελέσθη κατά πάσαν πιθανότητα επί της επαναστάσεως του 1365 καθ' ην οι αρχηγοί της Ιωάννης, Αλέξιος και Γεώργιος Καλλέργης κατεδιώχθησαν και συνελήφθησαν εις το Λασήθι. Τούτο φαίνεται πιθανότατον και εκ του γεγονότος ότι όταν ολίγον αργότερον η Κρήτη διηρέθη εις επαρχίας, το Λασήθι δεν αναφέρεται μεταξύ των είκοσι τούτων επαρχιών και φαίνεται ανήκον μάλλον εις την επαρχίαν Σητείας ή Μεραμβέλλου. Πιθανόν επίσης είναι ν' ανεκατωκήθη το Λασήθι επί των τελευταίων χρόνων της Ενετοκρατίας και διότι οι Ενετοί τότε αντιλαμβανόμενοι τον επερχόμενον εξ ανατολών κίνδυνον ήρχισαν κολακεύοντες τους εντοπίους και προσπαθούντες παντί τρόπω να εφελκύσωσι την εμπιστοσύνην των δια σειράς κυβερνητικών μέτρων και χρηστής διοικήσεως και διότι ακόμη κατά τους τελευταίους αυτούς χρόνους ο πληθυσμός της νήσου και ο αριθμός των χωρίων σημαντικώς ηύξησαν αλλά και διότι ολίγον κατόπιν επί τουρκικής κατακτήσεως κατά το έτος 1705 το Μέσα Λασήθι, όπως ονομάζετο τότε η επαρχία είχε 13 χωρία και 484 οικογενείας, αναφερομένη πλέον ως ιδιαιτέρα επαρχία.

Επί των πρώτων χρόνων της Τουρκικής κατακτήσεως πρωτεύουσα της επαρχίας ήτο το Μέσα Λασίθι πολλά δε των τότε αναφερομένων χωρίων δεν υπάρχουσι σήμερον.

Κατά το 1881 οι δύο δήμοι περιελάμβανον 17 χωρία με πληθυσμόν 5035 κατοίκων του Λασηθίου συμπεριλαμβανομένων και των κατοίκων των μονών Κρουσταλλένιας και Βιδιανής, εξ ων οκτώ Οθωμανοί. Κατά την αυτήν εποχήν υπήρχον εις το Λασήθι 525 ποιμένες και 47 κληρικοί. Και κλείω το παρόν με την παρατήρησιν ότι ο μεν παπαδικός κόσμος ηυξήθη και επληθύνθη, ο δε ποιμενικός ηλαττώθη έκτοτε εις το όγδοον. Τούτο χωρίς άλλα συμπεράσματα από τα οποία υποθέτω να σας εχόρτασα.

Μ. ΘΕΡΣΙΤΗΣ

ΧΩΡΙΣ ΠΑΡΕΞΗΓΗΣΙΝ

Ο ουρανός παντός καιρού και τόπου ευρήκεν ανέκαθεν υμνητάς και υμνητάς μάλιστα περιφήμους. Εις τρόπον ώστε να έχωμεν πληρεστέραν ιδέαν λόγου χάριν περί του ουρανού των πολικών παρά περί αυτών των ιδίων. Ετσι είμεθα εις θέσιν απαξάπαντες να βεβαιώσωμεν ότι ο ουρανός της Αγγλίας είναι ομιχλώδης, ο ουρανός της Ρώμης διαυγής και φωτεινός, ο Αττικός γελαστός και παιχνιδιάρης. Χωρίς να έχωμεν άλλην περί της Αγγλίας της Ρώμης ή και της Αττικής ακόμη ιδέαν και προ παντός γεωγραφικήν, μετά την σειράν μάλιστα, των σχετικών μαθημάτων όσα διηκούσαμεν εις τα σχολεία μας.

Ενθυμούμαι ακόμη τον τρόπον καθ' ον απεβάλλετο να διδαχθώμεν την γεωγραφίαν και δεν απορώ καθόλου δια το ότι και εγώ και πας άλλος μορφωμένος ρωμηός, απομείναμεν αγεωγράφητοι.

Το Βασίλειον της Ρουμανίας. Το Βασίλειον της Ρουμανίας έχει έκτασιν εκατόν τριάντα μίαν χιλιάδα τετραγωνικών χιλιομέτρων και πέντε εκατομμύρια εννεακοσίας δώδεκα χιλιάδας κατοίκων. Πρωτεύουσα της Ρουμανίας είναι το Βουκουρέστιον επί του παραποτάμου του Δουνάβεως Διμποβίτσα. Εχει τετρακοσίας χιλιάδας κατοίκους, Πανεπιστήμιον κ.λπ.

Και το μάθημα ή διδασκόμενον ή εξεταζόμενον εξηκολούθει πάντοτε την χειμαρρώδη παπαγαλικήν αποστήθισιν από την οποίαν επρόκειτο απολυόμενοι κατόπιν να έχωμεν όσας περί γεωγραφίας έχομεν ιδέας. Και δεν είναι καθόλου βέβαια περίεργον αν μαθηταί δυνάμενοι ν' αποκομίσωσι από μίαν διδασκαλίαν πλείστα πράγματα επεκόμιζον συνηθέστατα την πεποίθησιν ότι όσον γρηγορότερα κατόρθωναν να παπαγαλίσουν το μάθημα και όσον περισσότερα πανεπιστήμια, γυμνάσια και παρθεναγωγεία εφόρτωναν εις τας πρωτεύουσας, τόσον καλύτερα θα έκαναν την δουλειά τους. Και η δουλειά όλη ήτανε ο βαθμός.

Μολαταύτα δεν πρόκειται να κρίνωμεν το εάν το πως και το διατί εμείναμεν αγεωγράφητοι. Πιστοποιούμεν το γεγονός και το παρερχόμεθα ως ποτήριον του οποίου το περιεχόμενον κατά σκληράν ανάγκην πολλάκις εδοκιμάσαμεν. Και επανερχόμεθα εις τον ουρανόν. Χωρίς παρεξήγησιν. Εις όσα δηλαδή ελέγαμεν περί ουρανού.

Και ελέγαμεν λοιπόν ότι οι υμνηταί του ουρανού υπήρξαν ανέκαθεν και πολλοί και καλοί και δεν έμεινεν έτσι ουρανός υπέρ την γην που να μην ήκουσεν τον ύμνον του ή τον εξάψαλμόν του, πλην ίσως του Λασηθιώτικου. Ισως διότι, άνθρωποι πρακτικοί οι Λασηθιώτες ελάχιστα απησχολήθησαν με τας ιδιοτροπίας ή με τας χάριτας του ουρανού των και τον ενθυμούνται μόνον οσάκις δεν βρέχει δια να του κάμουν λιτανείες, ή οσάκις θα έπρεπε να κάνη ζέστες και αυτός κάνει δροσούλες για τον σίρικα (1). Εννοείται ότι κάθε άλλο παρά έχω την διάθεσιν να του κάνω εγώ τον ύμνον του δοθέντος μάλιστα ότι θα ήμην λίαν ακατάλληλος δια παρομοίαν επιχείρησιν.

Και θα ήμουν μάλλον διατεθειμένος να του ψάλλω τον εξάψαλμον αν συνέβαινε να ελπίζω ότι μετά τούτον θα επείθετο ν' αλλάξη τακτικήν, να γίνη σοφρωνέστερος και τακτικώτερος.

Γιατί ομολογουμένως είναι λίαν ιδιότροπον υποκείμενον ο Λασηθιώτικος ουρανός. Το πρωΐ ξυπνάς επί παραδείγματι και τον βλέπεις αιθριώτατον, γελαστόν, γαλήνιον. Βάζεις όθεν τα καλοκαιρινά σου με την πεποίθησιν ότι εκτός του Καζαμία και ο ουρανός έχει καλοκαίρι. Αλλ' ώσπου να κατεβής στο καφενείον να πάρης τον καφφέ σου, αισθάνεσαι ότι η κατάστασις άλλαξε.

Βγαίνεις και τον βλέπεις σκυθρωπάζοντα, έτοιμον εις θυμούς, παρασκευαζόμενον προς πόλεμον. Τρέχεις λοιπόν να βάλης τα χειμωνιάτικα. Και δεν περνά μισή ώρα αφ' ότου τα έβαλες όπου ο κύριος μετανοημένος, αιθριάζει εκ νέου και σε αναγκάζει να μετανοήσης δε' ό,τι έκαμες. Τούτο είναι δυνατόν να συμβή τόσες φορές την ημέραν ώστε να ήθελες να παρακολουθήσης τας ιδιοτροπίας του δεν θα έπρεπε να κάνης δι' όλης της ημέρας τίποτε άλλο παρά να βάζης και να βγάζης τα ρούχα σου. Το δε χείριστον ότι τα μέσα δεν παίζουν κανέναν ρόλον ενώπιόν του, παρά την κρατούσαν εν τούτοις εδώ συνήθειαν να αποτελούν τα μέσα το παν.

Μ. ΘΕΡΣΙΤΗΣ

Ζαχαροπλαστείον
«Μανιάκη»
Για τις γιορτές:
Κρητικοί άρτοι ποιότητος
Αρειανού 18, τηλ. 7243027
Δίπλα στο άγαλμα του Τρούμαν

ΖΑΧΑΡΙΑΣ ΚΥΡΙΑΚΑΚΗΣ
Χειρουργός Ουρολόγος
Διδάκτωρ Πανεπιστημίου Αθηνών
Μέλος του European Board of Urology
Εκπαιδευθείς εις Guy's Hospital, London
Διαγνωστικό Κέντρο Κηφισιάς
Κυριαζή 36 Κηφισιά
Τηλ.: 8088568 - 8018625 Fax: 8016179 - Κιν.: 0944-445345

Εμμανουήλ Σωτηρίου Πρατσίνης - Στρατηγός ε.α.

Αθήνα 4-4-99

Αγαπητέ μου Πρόεδρε,

Με ιδιαίτερη συγκίνηση πήρα την αναμνηστική φωτογραφία που είχες την ευγενή καλωσύνη να μου στείλης και σ' ευχαριστώ θερμότατα. Είναι αλήθεια πως το Λασίθι με έχει κατακτήσει τώρα και πάρα πολλά χρόνια και ειλικρινά το έχω αγαπήσει αρκετά ώστε να θεωρώ αγαθή και ευχάριστη σύμπτωση την κάθε συνάντησή μου με τον κόσμο του και τους εκπροσώπους του. Λογικό, λοιπόν, είναι να εκτιμώ ιδιαίτερα κάθε αναμνηστικό στοιχείο των συναντήσεων αυτών το οποίο μάλιστα αποκτά και πρόσθετη αξία άμα αναφέρεται στο σύλλογό σας και τους αγαπητούς μου εκπροσώπους του.

Και πάλι άπειρα ευχαριστώ για την φωτογραφία και στέλνω τις πιο θερμές μου ευχές για καλό Πάσχα σε σένα αγαπητέ μου Πρόεδρε αλλά και σε όλους τους αγαπητούς μου φίλους του συλλόγου σας.

Με εκτίμηση

Ο «ΚΡΟΝΟΣ» θρηνεί ειλικρινά ένα πολύ καλό φίλο και άνθρωπο, και λάτρη του Οροπεδίου και των ανθρώπων του, το στρατηγό Εμμανουήλ Σ. Πρατσίνη που χάθηκε αιφνιδίως καθώς ετοιμαζότανε να διαβάσει την εφημερίδα του. Το νέο διαδόθηκε όπως όλα τα κακά νέα σαν αστραπή. Εμένα με βρήκε στη Κρήτη και με συγκλόνισε. Ήταν ένας πολύ αγαπητός ευγενής και ειλικρινής άνθρωπος. Μετά τις Παν/κές σπουδές του κατετάγη εις την οικονομικήν υπηρεσίαν του στρατού από όπου μετά λαμπράν σταδιοδρομίαν απεστρατεύθη με τον βαθμόν του στρατηγού τον θυμούμαι μαθητήν στο Γυμνάσιον της Νεαπόλεως πολύ καλά. Είμαστε σχεδόν συνήλικες, μια τάξη πήγαινε πιο μπροστά.

30.5.99. Ιερά Μονή Πεντέλης. Την ημέρα της Πεντηκοστής. Ο αείμνηστος στρατηγός Μανώλης Σ. Πρατσίνης 13 ημέρας προ του αιφνιδίου θανάτου του, πανευτυχής εν μέσω της οικογενείας του, της συζύγου του κ. Πόπης και του υιού του για τον οποίον ήτο εξαιρετικά υπερήφανος, Σωτήρη, Καθηγητού του Παν/μίου της Ζυρίχης.

Ήταν ένα υψηλό αδύνατο σοβαρό παιδί με άριστες επιδόσεις. Θυμάμαι τα άρβυλα και τα σοσόνια που φοροούσε. Ήρχετο κάθε πρωΐ ποδαρόδρομο από το χωριό του τη Λατσίδα, όπως άλλωστε όλοι οι εκτός Νεαπόλεως μαθητές. Ο πατέρας ο Σωτήρης ο Πρατσίνης ήτανε καθηγητής φιλόλογος στο Γυμνάσιο και δάσκαλός μου πολύ αυστηρός και δίκαιος. Πέθανε όμως νέος στην Κατοχή.

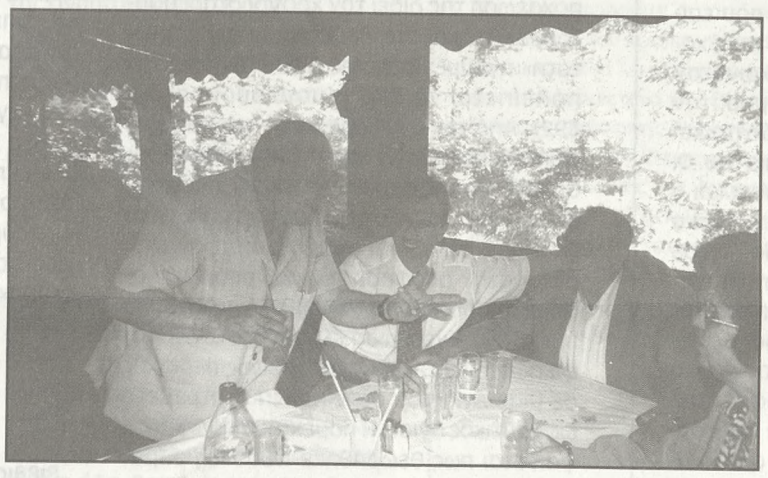

Εδώ πάλιν ο αείμνηστος στρατηγός μετά του ταμία του συλλόγου μας κ. Ιωάννου Σπανάκη.

Ο στρατηγός με τιμούσε με τη φιλία του. Ήτανε επίσης φίλοος του συλλόγου μας, τον οποίον εστήριζε οικονομικά και φανατικός αναγνώστης του «ΣΠΑΘΙΟΥ».

Έπαιρνε μέρος με την ερίτιμον σύζυγόν του σε όλες τις εκδηλώσεις του συλλόγου μας, στον ετήσιο χορό, στις εκδρομές, στις γιορτές μας.

Τον θυμάμαι στη τελευταία εκδρομή μας, στο αρματολίκι των Αγράφων, στην τελετή της βραβεύσεως υπό του Δ.Σ. του συλλόγου του Γιάννη του Καραβαλάκη.

Τότε του εταχυδρόμησα ένα φωτογραφικόν στιγμιότυπον που του είχα πάρει και εθεώρησε απαραίτητοο ευγενής όπως ήταν, να με ευχαριστήσει με την δημοσιευομένην επιστολήν του, εις την οποίαν εκδηλώνει και την λατρείαν του προς το Λασίθι και τους κατοίκους του, τους πιο αγνούς, αγαθούς, εργατικούς, γνήσιους, ατόφιους Κρητικούς όπως έλεγε:

Είχε μιαν λαμπρήν οικογένειαν την κόρην του Δικηγόρο και το Γιο του το Σωτήρη Χημικόν Μηχανικόν με λαμπρές σπουδές στην Αμερική και καθηγητήν σήμερον εις το Παν/μιον της Ζυρίχης.

Δεν μας αφήνουν με τη μάνα τους, μας παίρνουν σχεδόν βιαίως στις διακοπές των: Ετοιμασθείτε: Ερχόμαστε και μας παίρνουν και γυρίζομε τον κόσμο. Έχω γυρίσει όλο τον κόσμο μου έλεγε, οριζοντίως - καθέτως και σταυρωτά. Έχω πάει στα πέρατα της γης αλλά τόπο σαν το Λασίθι και τους ανθρώπους του δεν βρήκα πουθενά. Εγώ εκεί μόνον ξεκουράζομαι στον καθαρό και δροσερό του αέρα. Εκεί μου φαίνεται μόνον ότι απολαμβάνω τη ζωή. Αν δεν έρθω στο Λασίθι είναι σαν να μη ζω. Κάθε χρόνο πράγματι έκανε παρατεταμένες διακοπές στον Άγιο Κωνσταντίνο. Κάθε μέρα ερχότανε στο Τζερμιάδω όπου είχε πολλούς φίλους, έπαιζε την πρέφα του στου Τσαμάνδουρα, έλεγε τα καλαμπούρια του, αστεϊζότανε με όλους, μετά ψώνιζε από της Βαγγέλενας και του Τζανακού, έπαιρνε το ψωμάκι του από το φούρνο της Κωνσταντούρενας και έφευγε για να επανέλθη την επομένην. 14 μέρες προ του θανάτου του μας ετίμησε και πάλιν μετά της οικογενείας του εις την εορτήν την πεντηκοστής του συλλόγου μας εις την ιεράν μονήν Πεντέλης όπου μετά το πέρας της θείας λειτουργίας εκόψαμε τους άρτους μας εις το παρακείμενον κέντρον "Τέλης" όπως κάνωμε κάθε χρόνο όπου εσυμφάγαμε και επεράσαμε μια πολύ ευχάριστη μέρα.

Ήτανε πανευτυχής και υπερήφανος για τη λαμπρή οικογένειά του. Έλα να σε γνωρίσω με το γιο μου, μου είπε με κρυφό καμάρι.

Σε 14 μέρες από τότε, έφυγε ξαφνικά, χωρίς να το καταλάβει, υπερήφανος, χαμογελαστός και ευτυχισμένος, ενώ περίμενε στο κρεβάτι του την εφημερίδα του.

Καλή στραθιά αγαπητέ μου φίλε.

Ε.Ν.Σ.

ΤΟ ΟΡΟΠΕΔΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΦΡΑΓΜΑ ΑΠΟΣΕΛΕΜΗ

Συνέχεια από τη σελίδα 1

Στη συνέχεια ο δήμαρχος κ. Σφακιανάκης ανέλαβε να εξηγήσει στους συσκεπτόμενους με ποιο τρόπο θα μπορούσε η υπόθεση του έργου του φράγματος να περπατήσει στην περιοχή του Οροπεδίου και ποιες κατά τη γνώμη του θα πρέπει να είναι οι προϋποθέσεις που πρέπει να δημιουργηθούν και ο ιεπεμβάσεις που θα πρέπει να γίνουν στην περιοχή, προκειμένου να αλλάξει η σημερινή αρνητική στάση των κατοίκων του Οροπεδίου.

Πρώτα πρώτα είπε πρέπει να διαλυθεί η σημερινή περιρρέουσα ατμόσφαιρα της ετσιθελικής και κάτω από το τραπέζι προώθησης του έργου, κατάσταση που την έχει δημιουργήσει αφ' ενός μεν η έλλειψη αντικειμενικής πληροφόρησης της οροπεδιώτικης κοινωνίας γύρω από το τι πρόκειται να συμβεί στο Οροπέδιο, αφ' ετέρου δε η προσχηματική άρνηση στη χορήγηση των μελετών του έργου και ιδιαίτερα της τεχνικής και περιβαλλοντικής.

Κατά δεύτερο λόγο πρέπει να δοθούν στην επιτροπή επιστημόνων που έχει καταρτίσει ο δήμος μας, οι σχετικές μελέτες για να μπορέσει η επιτροπή αυτή να δώσει στο δημοτικό μας συμβούλιο τη συμβουλευτική της άποψη, προκειμένου αυτό στηριζόμενο επι πραγματικών στοιχείων να διαμορφώσει την τελική θέση της περιοχής του Οροπεδίου.

Οσον αφορά τις προϋποθέσεις και τα αντισταθμιστικά οφέλη που πρέπει να τεθούν στο τραπέζι προκειμένου σαν δημοτική αρχή να διαπραγματευθεί το θέμα για λογαριασμό του Οροπεδίου, μπορεί να συνοψισθούν στα κάτωθι.

1) Βασική προϋπόθεση που πρέπει πρωτίστως να εξασφαλισθεί, είναι οι εγγυήσεις και οι διασφαλίσεις ότι δεν θα δημιουργηθεί ποτέ κίνδυνος αλλοίωσης του γεωργικού χαρακτήρα της περιοχής με τη λήψη περιοριστικών μέτρων στη χρήση λιπασμάτων, φαρμάκων και λοιπόν γεωργικών εφοδίων, τύπου πρωτευούσης κ.λπ.

2) Επειδή η επιτυχία οποιασδήποτε αναπτυξιακής προσπάθειας στο Οροπέδιο εξαρτάται βασικά από το βαθμό αντιμετώπισης του εγγειοδιαθρωτικού του προβλήματος, θα πρέπει να τεθεί στο τραπέζι η υπόθεση του αναδασμού για ορθολογικότερη εκμετάλλευση των φυσικών διαθεσίμων της περιοχής με ταυτόχρονη ποιοτική αναβάθμιση του φυσικού της κάλλους.

3) Η υπόθεση του αναδασμού αναπόφευκτα συμπαρασύρει και τα ακόλουθα έργα αντιπλημμυρικής προστασίας της περιοχής που κρίνονται απολύτως αναγκαία και περιλαμβάνουν:

α) Δημιουργία στο στόμιο του Χαυγά φράγματος ανάσχεσης - ρύθμισης.

β) Διάνοιξη και διαμόρφωση του αποστραγγιστικού δικτύου της περιοχής.

γ) Πλήρη κάλυψη των αρδευτικών αναγκών έκτασης 21.000 στρεμμάτων γης με το σύστημα των Λιμνοδεξαμενών.

4) Ενιαία αντιμετώπιση για ολόκληρο το Οροπέδιο του έργου Αποχέτευση που αποτελεί προϋπόθεση για την απαλλαγή των πλημμυρικών υδάτων από πολλά βιοχημικά φορτία και βοθρολύματα.

5) Συμμετοχή του δήμου στην όλη διαχείριση του έργου του φράγματος αποσελέμη.

Τελικά, επικράτησε η άποψη ότι ο κόσμος του Οροπεδίου πρέπει να πληροφορηθεί του τι επεμβάσεις αναμένονται στην περιοχή και το ανασχετικό φράγμα χαυγά που προτείνεται από το Δήμο, χρήζει ιδιαίτερης μελέτης την οποία θα αναλάβει τεχνική επιτροπή με τη συμμετοχή και τεχνικών του Δήμου, προκειμένου να διαπιστωθεί η αναγκαιότητα της κατασκευής του.

Ευχαριστούμε για τη φιλοξενία

Aroma Robot

ΝΕΟ ΠΡΟΪΟΝ

ΝΕΑ ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΔΙΑΙΤΑ & ΥΓΙΕΙΝΗ ΔΙΑΤΡΟΦΗ

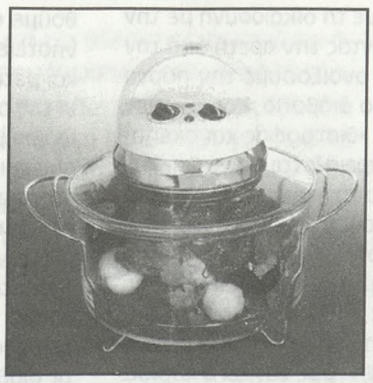

AROMA ROBOT
FIRST QUALITY
MADE IN U.S.A.
THE ORIGINAL

Aroma Hellas S.A.
τηλ. 6015826

Το **AROMA ROBOT** στο σπίτι σας...
ΓΕΜΑΤΟ ΕΚΠΛΗΞΕΙΣ
Ψήνει, τηγανίζει σχεδόν χωρίς καθόλου λάδι, μαγειρεύει σε χρόνο ρεκόρ, δεν μυρίζει, δεν καπνίζει, καίει ελάχιστο ρεύμα - 900W - κάνει απόψυξη και ζέσταμα. Τηγανιτές πατάτες χωρίς λάδι.

Το **AROMA ROBOT** είναι πολλές ηλεκτρικές συσκευές καθημερινής λειτουργίας: Είναι ψηστιέρα, τοστιέρα, φούρνος, βραστήρας, φρυγανιέρα, φριτέζα, τηγάνι, παρασκευάζει μεγάλη ποικιλία ψωμιών χωρίς καμμιά δική σας τέχνη.

ΠΡΟΣΟΧΗ ΣΤΙΣ ΑΠΟΜΙΜΗΣΕΙΣ
Το **AROMA ROBOT** της **AROMA HELLAS** είναι το μόνο **ΑΥΘΕΝΤΙΚΟ το ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟ**
Συνοδεύεται από επίσημο χαρτί γνησιότητας του Υπουργείου Εμπορίου της Αμερικής.

Εκδήλωση για τον ποιητή ΝΙΚΟ ΤΖΕΡΜΙΑΔΙΑΝΟ

Την Κυριακή 22 Αυγούστου 1999, στις 7.00 το απόγευμα, πραγματοποιήθηκε εκδήλωση για τον ποιητή **Νίκο Τζερμιαδιανό** στη γενέτειρά του στο **Μέσα Λασίθι** του Οροπεδίου Λασιθίου.

Ο Σύνδεσμος Μέσα Λασιθίου (Σ.Μ.Λ.) έχει κηρύξει το 1999 «έτος Νίκου Τζερμιαδιανού». Σ' όλη τη διάρκεια της χρονιάς αναπτύχθηκαν διάφορες δραστηριότητες με στόχο να προβληθεί το έργο και η προσωπικότητα του ποιητή. Σε συνεργασία με τη σύζυγό του Πόπη και το γυιό του Μιχάλη, συγκεντρώθηκε ανέκδοτο υλικό, δημοσιεύσεις, κριτικές από εφημερίδες και περιοδικά, μέρος του οποίου εκτέθηκε στην εκδήλωση. Με συστηματική προσπάθεια από μέλη και φίλους του Σ.Μ.Λ. έχει ετοιμαστεί έκδοση έργων του. Η έκδοση του υλικού με την απαιτούμενη προσοχή και επιμέλεια θα είναι έτοιμη προς το τέλος του χρόνου για να κλείσει το «έτος Νίκου Τζερμιαδιανού..

Από τις αρχές του καλοκαιριού έγιναν οι πρώτες συζητήσεις με τον Κωστή Ατσαλάκη ώστε να αποδεχτεί την πρόταση του Σ.Μ.Λ. να είναι ο ομιλητής της εκδήλωσης. Μετά τις πρώτες επιφυλάξεις ο Κ. Ατσαλάκης άρχισε να συγκεντρώνει στοιχεία, πληροφορίες και υλικό για τη ζωή και το έργο του ποιητή. Σε συνεργασία με το Γιώργο Μαρκόπουλο, το Μανόλη Τσικαλά, την οικογένεια του ποιητή και τα μέλη του Σ.Μ.Λ., ο ομιλητής προχώρησε την εργασία του με μεράκι και υπευθυνότητα, φίλοι και συνεργάτες του ποιητή βοηθούσαν στην οργάνωση της εκδήλωσης.

Η εταιρεία Δ. Πιταροκοίλη - Δ. Χατζάκη & ΣΙΑ ΟΕ προσέφεραν τα ηχητικά ενώ οι εφημερίδες του Ηρακλείου, της Νεάπολης, του Αγίου Νικολάου και ο ραδιοφωνικός σταθμός «ΤΕΧΝΗ» βοήθησαν στην προβολή της εκδήλωσης.

Σημαντική ήταν επίσης η βοήθεια των Πολιτιστικών Συλλόγων Μαρμακέτου και Γουρνών και των Μεσαλασιθιωτών οι οποίοι ετοίμασαν το χώρο του παλιού Δημοτικού Σχολείου, με μεράκι και σεβασμό στο συγχωριανό ποιητή που έφυγε για το μακρινό ταξίδι πριν δέκα χρόνια περίπου. Εφερναν υλικά, εργαλεία και ό,τι άλλο χρειαζόταν, δούλευαν χωρίς κανείς να ζητάει τίποτα ούτε καν χρήματα που είχε πληρώσει. Στην εποχή του χρηματιστηρίου και εύκολου κέρδους υπάρχει ακόμη η ψυχή, το φιλότιμο και οι αξίες που φανερώνουν την ανθρωπιά.

Στις 6.30 το απόγευμα η αυλή του παλιού Δημοτικού Σχολείου ήταν κατάμεστη. Από το Ηράκλειο, τις Γούρνες, τις Γούβες, τον Αγιο Νικόλαρ, από όλα τα χωριά του Οροπεδίου για να τιμήσουν τον ποιητή.

Την εκδήλωση άνοιξε ο Πρόεδρος του Σ.Μ.Λ. και χαιρέτησαν: ο Υφυπουργός κ. Φοίβος Ιωαννίδης, ο Δήμαρχος Οροπεδίου Λασιθίοου κ. Γ. Σφακιανάκης, ο Πανεπιστημιακός Δάσκαλος και Πρόεδρος του Συνδέσμου Λασιθιωτών Ηρακλείου κ. Μαν. Στρατάκης, η εκπρόσωπος του Λογοτεχνικού Συνδέσμου Ηρακλείου κ. Δέσποινα Πλευράκη, εκπρόσωπος του Δικηγορικού Συλλόγου Ηρακλείου, ο κ. Μιλτ. Φαρσάρης ως εκπρόσωπος του Νομάρχη Ηρακλείου, ο Ζαχ. Φαρσάρης από τον Πολιτιστικό Σύλλογο Γουρνών, ο κ. Λ. Κατερίνης και ο γυιός του ποιητή Μιχάλης Τζερμιαδιανός.

Την βραδιά κοσμούσαν με την παρουσία τους ο Νομάρχης Λασιθίου κ. Παπατσάκωνας, ο Αντιδήμαρχος Λάρισας κ. Μπατάλης, οι Νομαρχιακοί Σύμβουλοι Μιχ. Φαρσάρης, Αντ. Στρατάκης, Μιχ. Περυσινάκης, οι Λαϊκοί μας ποιητές Μήτσος Σταυρακάκης και Γιώργος Καράτζης, οι καλλιτέχνες Μυρτώ Γεωργιάδη και Γ. Τσαντάκης, Ν. Χουρδάκης από το περιοδικό «ΚΡΗΤΗ», ο ζωγράφος Γ. Χαλαμπαλάκης, ο Κ. Λαγουδάκης, ο Πρόεδρος του ΔΙΚΤΑΙΟΥ Αδ. Κρασανάκης, η Ρένα Δαλαβέρου και ο Μαν. Τζιράκης από την Πολιτιστική Επιτροπή του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου, κ.ά.

Οταν ανέβηκαν στο χώρο του παλιού Δημοτικού Σχολείου (εκεί που όλοι οι Μεσαλασιθιώτες ως μαθητές έπαιζαν θέατρο), ο Κωστής Ατσαλάκης, ο Γιώργος Μαρκόπουλος και ο Μανόλης Τσικαλάς, η ατμόσφαιρα έγινε κατανυχτική... Η σιωπή των θεατών... Να μην ακούγεται «κιχ»!... Το κοινό να ακούει με προσοχή κι ένταση, συμμετέχοντας με σεβασμό και χειροκροτώντας στις κατάλληλες στιγμές.

Ο ομιλητής άρχισε να παρουσιάζει τα παιδικά χρόνια του ποιητή μέσα από το περιβάλλον που μεγάλωσε. Το κλίμα που επικρατούσε τότε στο Μέσα Λασίθι, τους χαρακτηριστικούς τύπους που διακρινόταν για την ευστροφία τους, το χιούμορ, την χωρίς όρια φαντασία, την σοβαρότητα και αυστηρότητα, καθένας με το μεράκι του. Οι δύσκολοι καιροί, η πείνα, η φτώχεια και ο αυτοσεβασμός. Οι πόλεμοι, τα δεινά και ο καθημερινός αγώνας. Το μεράκι για ζωή σε δύσκολες εποχές. Την πορεία του ποιητή από το Μέσα Λασίθι στην Ιεράπετρα, στο Πανεπιστήμιο και στο Μεγάλο Κάστρο. Περιέγραφε δυσκολίες, συνθήκες και τον αγώνα για επιβίωση και σπουδή, τις όμορφες στιγμές και την αγωνία για κοινωνική πρόοδο. Οι αφηγητές παρεμβαίνουν στην ομιλία αποδίδοντας ποιήματα και διηγήματα του Νίκου Τζερμιαδιανού.

Ποιήματα με όμορφους λυρικούς στίχους, γεμάτους προσωπικές συγκινήσεις και δυνατά αισθήματα με πλατειές έννοιες. Διηγήματα γραμμένα με ανεξέντο σαρκαστικό και ειρωνικό τρόπο, μέσα από την ειλικρινή, τίμια και δίκαια στάση του ποιητή.

Ο ομιλητής παρουσίαζε τα έργα και τη στάση ζωής του ποιητή φανερώνοντας απόκρυφες αλλά μοναδικές στιγμές. Μαχητικότητα και καρτερία, πίστη στα ιδανικά. Όνειρα, ελπίδες κι αντοχή. Στοχαστικές ιδέες με πίστη στο μέλλον.

Η λιτότητα και η σεμνότητα χαρακτήριζαν την εκδήλωση. Στο τέλος, οι θεατές ήταν παραδομένοι στη μαγεία του ποιητή ενώ η σύζυγός του, κα Πόπη ήταν κατασυγκινημένη. Άρχισαν οι συζητήσεις, οι ιστορίες από τα χρόνια που ζούσε ο ποιητής. Ιστορίες απλές, καθημερινές, γεμάτες ευαισθησίες, καλαμπούρι, μεράκι κι όρεξη για ζωή.

Ο Σ.Μ.Λ. πρόσφερε ένα μικρό μπουφέ και μετά η εκδήλωση μεταφέρθηκε στα καφενεία του χωριού. Παραδοσιακά εδέσματα συνόδευαν τη ρακή και οι αναμνήσεις για τον ποιητή πύκνωναν. Αναμνήσεις από τις εποχές που ο έρωτας γυρνούσε στα σοκκάκια του χωριού. Ένα χρέος διαπερνούσε τον καθένα. Το χρέος στον ποιητή και το έργο του.

Ο Σύνδεσμος Μέσα Λασιθίου αισθάνεται την υποχρέωση να ευχαριστήσει τον Κωστή Ατσαλάκη και τους Γιώργο Μαρκόπουλο και Μανόλη Τσικαλά. Να ευχαριστήσει τους ανώνυμους κι επώνυμους φίλους που όλοι μαζί βοήθησαν να τιμήσομε το συγχωριανό μας ποιητή και να αναδείξομε το έργο του.

Το Δ.Σ. του Συνδέσμου

Θυμήσου

Τίποτα απ' τα τελευταία δεν συναντήσαμε στο διάβα της εποχής μας ιδιαίτερα στο αγαπημένο μας Λασίθι. Μικροί σε όλα σχεδόν. Μικροί και βιαστικοί στο δρόμο της υποκρισίας. Μεγάλοι και αλαζόνες στον Λόγο και στην προβολή. Ασήμαντοι στην Γνώση - Σκέψη και Σοφία. Και πάνω απ' όλα ένα σκοτεινό σύννεφο διχόνοιας, καταχνιάζει τον ολογάλανο ουρανό μας σαν κύμβαλον αλαλάζον που ζητά συνεχώς να μείνει ο τόπος μας μια μικρή κουκίδα... στο τρισένδοξο Κρητικό Πάνθεο. Και οι άνθρωποι σκυφτοί περιδιαβαίνουν τα σοκάκια για να κλειστούν στα σπίτια της αφόρητης τηλεοπτικής Μοναξιάς, της ασημαντότητας, του κακού, και του αχάριστου. Σωτήριον έτος 1999.

Μια σταλιά δρόμου από τον Μεγάλο Αιώνα που έρχεται. Και συ ξυπνάς ιδρωμένος απ' το άσχημο όνειρο και μια γλυκειά φωνή σου θυμίζει τοο καθήκον ΛΑΣΙΘΙ ΞΥΠΝΑ... ΘΥΜΗΣΟΥ...

Και χαμογελάς στο ολόφωτο τοπίο που σαν μάνα γη σε περιβάλλει... Σιγά, η πατρίδα... κοιμάται.

Μ.Π.

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΠΕΛΑΓΙΑΣ ΣΤΟ ΟΡΟΠΕΔΙΟ ΛΑΣΙΘΙΟΥ

Συνέχεια από τη σελίδα 9

Διαβάζουμε λοιπόν επί λέξει στο πρώτο μέρος πως «Η σεβασμιωτάτη Θεοκλήτη, ηγουμένισσα της Αγίας Πελαγίας (για την υποχρέωση της δίδει τον χρόνο) στάρι μουζούρια 70, και στο δεύτερο «η σεβασμιωτάτη» ηγουμένισσα της Αγίας Πελαγίας υπολείπεται να δώσει μουζούρια στάρι 392). Από την αναφορά αυτή του Καστροφύλακα προκύπτει πως η Θεοκλήτη τήρησε τον όρο της παραχώρησης και ανήγειρε ένα μοναστήρι το οποίο όμως αντί να το αφιερώσει στην Αγία Μαρίνα, όπως αναφέρεται στην απόφαση παραχώρησης το αφιέρωσε στην Αγία Πελαγία, άγνωστο για ποιο λόγο. Εντύπωση βέβαια προκαλεί η αφιέρωση μιας εκκλησίας ορεινής περιοχής σε μιαν Αγία που στην Κρήτη ελατρεύετο ως ναυτικός άγιος. Η παρέκλιση όμως αυτή φαίνεται πως θεωρήθηκε ήσσονος σημασίας και για αυτό η παραχώρηση δεν ακυρώθηκε. Η επανάληψη δύο φορές του ονόματος της Αγίας Πελαγίας δείχνει πως δεν πρόκειται για κάποιο λάθος γραφής ή αντιγραφής του ονόματος της Αγίας στην οποία αφιερώθηκε η μονή, αλλά αλλαγή αφιερώσεως. Η ταύτιση του μοναστηρίου που ανήγειρε η Θεοκλήτη Ντανασσή με την εκκλησία της Αγίας Πελαγίας που σώζεται σήμερα στην περιοχή Αλέξαινα του Οροπεδίου Λασιθίου, έστω και αν απουσιάζουν αδιάσειστα γραπτά στοιχεία (επιγραφές) μπορεί να γίνει ασφαλώς και χωρίς καμία αμφιβολία, βάσει θετικών ενδείξεων όπως είναι:

Η ενετική επίδραση στην αρχιτεκτονική του ναού που είναι καταφανής και δεν αφήνει αμφιβολίες για την εποχή της ανέγερσής του. (Οξύκορφη καμάρα και οξύκορφο ανακουφιστικό τόξο, πάνω από την πόρτα, ασυνήθιστα μεγάλο ύψος της αψίδας του Ιερού, των διαστάσεων του Αγιοθύριδου, ασυνήθιστες για ορθόδοξο ναό κόγχες στο Ιερό κ.λπ.).

Η τοπική παράδοση που κράτησε μέχρι σήμερα ζωντανή την μνήμη γυναικείας μονής στην Αγία Πελαγία.

Το γεγονός ότι η εκκλησία της Αλέξαινας είναι η μοναδική εκκλησία που είναι αφιερωμένη στην Αγία Πελαγία σε ολόκληρο το Οροπέδιο. Συμπεραίνοντας μπορούμε να πούμε πως η εκκλησία της Αγίας Πελαγίας στην Αλέξαινα κτίστηκε λίγα χρόνια τουλάχιστον μέχρι το 1583 και τέλος ότι ο χώρος εκατοικείτο το 1630 (τότε είχε 3 σπίτια). Μετά την χρονολογία αυτή δεν έχουμε πια καμιά άλλη σχετική πληροφορία.

Βιβλιογραφία

1) J.D.S. Pendlebuey. The atcheology of Crete. An introduction London 1939 σελ. 10.

2) Μιχάλη Εμμ. Πατεράκη. Τα Βυζαντινά Αγιοθύριδα στην Κρήτη. Περιοδ. Αμάλθεια Τευχ. 86, 87, 1991, σελ. 25, Αγιος Νικόλαος Κρήτης.

3) Κ. Λασιθιωτάκη Κυριαρχούντες τύποι χριστιανικών ναών από τον 12ο αιώνα και εντεύθεν στη Δυτική Κρήτη. Κρητ. Χρον. Τομ. ΚΑ σελ. 175.

4) Ιωάννου Καραβαλάκη. Η Ιερά Μονή Βιδιανής Περιοδ. Αμάλθεια Τευχ. 60, 61 1984 σελ. 176.

5) Στεργίου Σπανάκη. Συμβολή στην Ιστορία του Λασιθίου κατά την Βενετοκρατία Ηράκλειο 1957.

6) Νικολάου Σταυρινίδη. Ειδήσεις Αράβων Ιστορικών περί της Αραβοκρατίας εν Κρήτη. Κρητ. Χρον. Τομ. ΙΕ - ΙΣΤ Τευχ. Β σελ. 83

«...Εξαγοραζόμενοι τον καιρόν...»

Συνέχεια από τη σελίδα 8

Ας εξαγοράσουμε τη δικαιοσύνη με την ευσέβεια προτιμώντας την αρετή από την κακία, για να μην ανοίξοουμε την πόρτα της ψυχής μας στο διάβολο. Και στο μεν σώμα να δίνουμε «διατροφάς και σκεπάσματα» τόσα όσα χρειάζεται για να ζει. Την ψυχήν μας πάλι να την τρέφουμε με προσευχές και δάκρυα και μελέτη των Ιερών Γραφών και βιβλίων.

Ας εξαγοράσουμε την υγεία και σωτηρία της ψυχής μας με πολλή υπομονή στους πειρασμούς «Εν τη υπομονή υμών κτήσασθε τας ψυχάς υμών» μας τονίζει ο Κύριος. Ας αντιστεκόμαστε στην αμαρτία με φρόνημα γενναίο. Ας χτυπάμε τον εχθρό με τα όπλα του Αγίου Πνεύματος. Ας κακοπαθούμε σαν καλοί στρατιώτες Χριστού, με νηστείες, αγρυπνίες, προσευχές, πένθος και μετάνοια, για να αξιωθούμε το στεφάνι της ουράνιας δικαιοσύνης. Σηκώνοντας ισόβια με γενναιότητα «το βάρος της ημέρας και τον καύσωνα» «...εξαγοραζόμενοι έτσι τον καιρόν...» μας δεν θα φοβηθούμε «την ημέραν εκείνην την φοβεράν της Κρίσεως, γιατί θα έχουμε ήδη αποκτήσει τον «πολύτιμον μαργαρίτην» του Αγίου Πνεύματος, το οποίο ευαρεστήσαμε, δίνοντάς Του όλα μας τα θελήματα, τα φρονήματα, τις διαθέσεις και τις δυνάμεις.